

ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਗੁਰਗੋਦੀ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੇਦੀ, ਉਨਾ ਸਾਹਿਬ

ਮਾਸਕ ਪੱਤਰ

ਅਜੁਨੀ

ਮਨਸੂਰਾ (ਲੁਧਿਆਣਾ)

ਮਈ-ਜੂਨ

ਜੁਲਾਈ

1978

ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਬਾਬਾ ਮਧੂਦਨ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਾਦਲ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ,
ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਮਨਸੂਰਾਂ ਦਮਦਮਾ ਅਸਥਾਨ
ਤੇ ਉਧਘਾਟਨ ਸਮੇਂ ਧਾਰਮਕ ਪੁਸ਼ਾਕ ਸਿਰੋਪਾ ਪਹਿਨਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਹਸਪਤਾਲ ਮਨਸ਼ੁਰਾਂ ਵਿਖੇ ਸੰਗਤ ਤੇ ਬਾਬਾ ਸਰਬਜੋਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਦੇ ਸੁਆਗਤ ਵਿਚ ।

ਲੇਖ ਸੂਚੀ

1. ਗੁਰਵਾਕ	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚੋਂ	1
2. ਸੰਪਾਦਕੀ	ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਬਾਬਾ ਮਧੂਸੂਦਨ ਸਿੰਘ ਜੀ	3
3. ਮੁਖ ਲੇਖ—ਗੁਰ ਦੀਖਿਆ	ਪੁਰਾਤਨ ਵਿਰਸਾ	5
4. ਰਾਜਾ ਜੋਗੀ	ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਗਿਆਨੀ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਰਾ	10
5. ਸ੍ਰੀ ਬੀਰ ਮ੍ਰਿਗੇਸ਼ ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਦੇਵਤਰੂ	ਪੁਰਾਤਨ ਵਿਰਸਾ	17
6. ਅਹਿਵਾਲਿ ਫਰਜ਼ਦਾਨ ਵਾ ਖਾਨਦਾਨ ਵਾ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਨਿ ਬਾਬਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ	The Punjab Past & Present	
7. Guru Nanak	ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚੋਂ	22
8. ਕਲਯੁਗ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ	Dr. Kurt F. Leidecker	29
9. ਸੰਤਾਨਕ ਸਮਾਚਾਰ ਗੁਰਗੱਦੀ	ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਹੈਪੀ ਨਿਵਾਸ, ਪਟਿਆਲਾ	33
		38

੧ ਓ

ਬਾਬਾ ਮਧੂਸੂਦਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੇਦੀ
ਗੱਦੀ-ਨਸੀਨ. ਗੁਰਗੱਦੀ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੇਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ
ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠ ਛਪਣ ਵਾਲਾ

ਮਾਸਕ ਪੱਤਰ

ਅਜੂਨੀ

ਮਨਸੂਰਾਂ

(ਲੁਧਿਆਣਾ)

ਸੰਪਾਦਕ : ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਬਾਬਾ ਮਧੂਸੂਦਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੇਦੀ

ਸਾਲ 10]

ਮਈ - ਜੂਨ - ਜੁਲਾਈ 1978

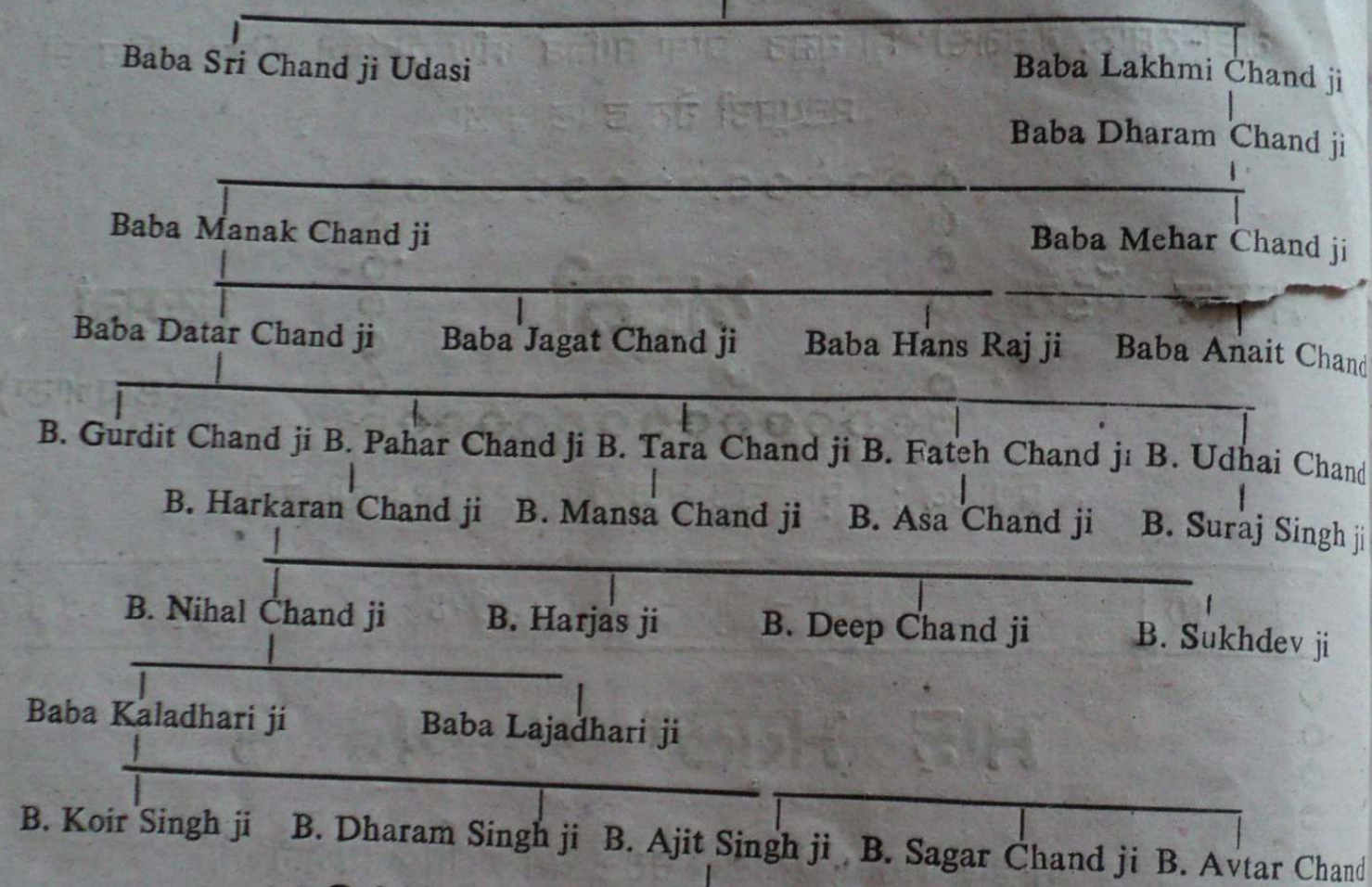
[ਅੰਕ 5,6,7.

ਮਾਝ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰ ੪

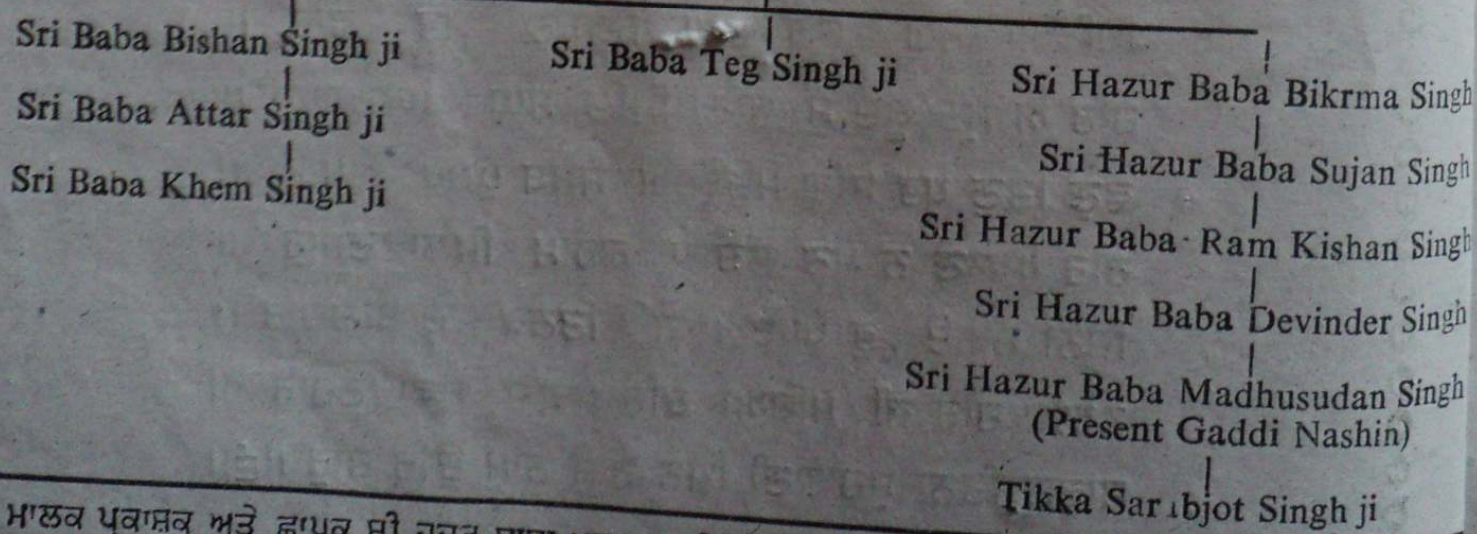
ਸਾਵਣਿ ਸਰਸੀ ਕਾਮਣੀ ਚਰਣ ਕਮਲ ਸਿਉ ਪਿਆਰੁ ॥
ਮਨੁ ਤਨੁ ਰਤਾ ਸਚ ਰੰਗਿ ਇਕੋ ਨਾਮੁ ਅਧਾਰੁ ॥
ਬਿਖਿਆ ਰੰਗ ਕੂੜਾਵਿਆ ਦਿਸਨਿ ਸਭੇ ਛਾਰੁ ॥
ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬੂੰਦ ਸੁਹਾਵਣੀ ਮਿਲਿ ਸਾਧੂ ਪੀਵਣਹਾਰੁ ॥
ਵਣੁ ਤਿਣੁ ਪ੍ਰਭ ਸੰਗਿ ਮਉਲਿਆ ਸੰਮੂਖ ਪੁਰਖ ਅਪਾਰੁ ॥
ਹਰਿ ਮਿਲਣੈ ਨੋ ਮਨੁ ਲੋਚਦਾ ਕਰਮਿ ਮਿਲਾਵਣਹਾਰੁ ॥
ਜਿਨੀ ਸਖੀਏ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਇਆ ਹੋਇ ਤਿਨਕੈ ਸਦ ਬਲਿਹਾਰੁ ॥
ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਜੀ ਮਇਆ ਕਰਿ ਸਬਦਿ ਸਵਾਰਣਹਾਰੁ ॥
ਸਾਵਣੁ ਤਿਨਾ ਸੁਹਾਗਣੀ ਜਿਨ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਉਰਿ ਹਾਰੁ ॥੬॥

GUR BANSAWALI

Sri Guru Nanak Dev Ji Maharaj
(Founder of Sikh Panth)

Sri Hazur Baba Sahib Singh Ji Bedi

ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਅਤੇ ਛਾਪਕ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਬਾਬਾ ਮਧੂਸੂਦਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੇਦੀ ਮਨਸੂਰਾ (ਲੁਧਿਆਣਾ) ਨੇ ਮਹਿੰਦਰਾ ਆਰਟ ਪ੍ਰੈਸ ਕਚਿਹਰੀ ਰੋਡ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਛਪਵਾ ਕੇ ਦਫਤਰ 'ਅਜੂਨੀ' ਮਨਸੂਰਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ। 31-7-78

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਬਰਸੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ

(ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਬਾਬਾ ਮਧਸੂਦਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਕਲਮ ਤੋਂ)

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਥ ਦਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਾ ਰਾਜ ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਇਨਸਾਫ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਕਦੇ ਕੋਈ ਵਧੀਕੀ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ, ਗਰੀਬਾਂ ਤੇ ਅਨਾਥਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਤੱਤਪਰ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਸ਼ਾਖੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ— ਇਕ ਬੁੱਢੀ ਮਾਤਾ ਅਤੀ ਗਰੀਬ ਲੋਹੇ ਦਾ ਤਵਾ ਲੈ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਆਈ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਮਾਂ ਤੂੰ ਕਿਵੇਂ ਆਈ ਹੈਂ? ਆਖਣ ਲਗੀ ਜੋ ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਪਾਰਸ ਨਿਆਈਂ ਹੋ। ਪਾਰਸ ਨਾਲ ਲੋਹਾ ਛੂਹ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸੋਨਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਗਰੀਬਣੀ ਦਾ ਕੋਈ ਸਹਾਰਾ ਨਹੀਂ। ਇਕੋ ਤਵਾ ਚੁਕ ਲਿਆਈ ਹਾਂ। ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਸ ਤਵੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਲ ਛੁਆਵਾਂਗੀ ਤੇ ਮੇਰਾ ਤਵਾ ਸੋਨੇ ਦਾ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਰੋਧਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਏ, ਗੁਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਵਜ਼ੀਰ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਤਵੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਤੋਲ ਕੇ ਸੋਨਾ ਬੁੱਢੀ ਮਾਈ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿਉ। ਤੇ ਤਵਾ ਤੋਸ਼ੇ ਖਾਨੇ ਵਿਚ ਰਖ ਦਿਉ।

ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਧਰਮ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਪਰ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਜਮੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਗਿਆ। ਜਦ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਤਦ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਆਖਿਆ—ਸਮਾਧੀਆਂ ਕਬਰ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤਾਂ ਤੂੰ ਜਮੀਨ ਲਾ ਦਿਤੀ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ-ਅਸਥਾਨ ਦੇ ਨਾਂ ਤਾਂ ਚੱਪਾ ਜਮੀਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦ ਤੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਮੰਦਰ ਕਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਜਗੀਰਾਂ ਲਾਈਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਪੂਜ ਦੇ ਨਾਂ ਕਿਉਂ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਹੈਂ। ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਉਤਰ ਦਿਤਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਆਪ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਘੋੜੇ ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਸੂਰਜ ਗਰੂਬ ਹੁੰਦਿਆ ਤਕ ਜਿਤਨੀ ਜਗਾ ਵਿਚ ਆਪ ਦਾ ਘੋੜਾ ਫਿਰੇਗਾ ਉਹ ਸਾਰੀ ਜਮੀਨ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਦੇ ਨਾਂ ਲਾ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜੋ ਅਜ ਤਕ ਉਹ ਜਮੀਨ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਹੈ।

ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਾ ਕੀਤੀ ਸਚਖੰਡ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਪੂਜ ਕੇ ਅਸਥਾਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਾਈ ਜੋ ਇਸ ਵੇਲੇ ਮੰਦਰ ਖੜਾ ਹੈ, ਉਹ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੈ। ਚਾਹੇ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਹੁਕਮ

ਦਿਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮੇਰੇ ਅਸਥਾਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਵਾਏਗਾ ਉਸ ਦੀ ਕੁਲ ਦਾ ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਉਤਰ ਵਿਚ ਇਕੋ ਗੱਲ ਆਖੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਕੁਲ ਦਾ ਚਾਹੇ ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਮੰਦਰ ਉਚਾ ਔਰ ਸੁਚਾ ਹੀ ਬਣਵਾਵਾਂਗਾ। ਪੰਥ ਨੂੰ ਸਦਾ ਹੀ ਖੁਸ਼ ਰਖਿਆ, ਪੰਥ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਤੇ ਸੰਗਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸਿਰ ਮੱਥੇ ਤੇ ਮੰਨਿਆ। ਜੇ ਕਰ ਪੰਥ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋੜੇ ਮਾਰਨ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿਤੀ ਤਾਂ ਪੰਥ ਅਗੇ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਚਕਿਆ, ਤੇ ਕੋੜੇ ਖਾਧੇ।

ਗੁਰੂ ਅੰਸਾਂ ਨਾਲ ਆਪ ਦਾ ਅਤੀ ਪਿਆਰ ਜਾਹਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਦੇ ਗੁਰੂ ਬਿਲਾਸ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪੁਸਤਕ ਰਾਜਾ ਜੋਗੀ ਜਾਂ ਪੁਸਤਕ ਬੀਰ ਮ੍ਰਿਗੇਸ਼ ਪੜ੍ਹੀਏ ਤਾਂ ਜਾਹਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਆਪ ਦਾ ਪਿਆਰ ਸਤਿਕਾਰ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਨਾਲ ਗੂੜਾ ਮਰਦੇ ਦਮ ਤਕ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਬਾਬਿਆਂ ਨੇ ਸਾਥ ਛੇ ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਰਣਜੀਤ ਕਹਿ ਕੇ ਪਾਲਿਆ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਮਿਸਲਾਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਨੇ ਸਿਰ ਚਕਿਆ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ ਤੇ ਆਖਿਆ ਇਹ ਤੇ ਮੇਰਾ ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਬਣੇਗਾ। ਮੁਗਲਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰੇਗਾ। ਮਾਤਰ ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਅਜਾਦ ਕਰੇਗਾ। ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕੁਲ ਦੁਨੀਆਂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਈਨ ਮੰਨਦੀ ਚਲੀ ਗਈ। ਔਰ ਸਿਖ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਕਾਬਲ ਕੰਧਾਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਤੇ ਜਮਨਾ ਤਕ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਇਲਾਕਾ। ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 13-4-1801 ਨੂੰ ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਇਕੱਠ ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਸਤ ਕਮਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਾਜ ਤਿਲਕ ਦੇ ਕੇ ਤਖਤੋਂ ਤਾਜ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣਾਇਆ। ਸਤਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਜਦ ਵੀ ਕੋਈ ਪਟਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲਿਖਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਦਾ ਸੀ। (ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਹਰ ਦੇ ਜਹਾਨ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੇਦੀ) ਸ। ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਆਈ. ਸੀ. ਐਸ. ਜੀ ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ ਸੀ, ਜੇ ਕਦੇ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਹੱਥ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਰੁਤਬੇ ਤੇ ਨਾ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਤੇ ਜੇਕਰ ਅੰਤਮ ਸਮੇਂ ਆਖੇ ਲਗਦਾ ਤਾਂ ਅਜ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਤੇ ਸਿਖ ਰਾਜ ਕੌਮ ਹੁੰਦਾ।

ਸਵਰਗਵਾਸੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਤਰਾਂ ਲਿਖ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਿਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਚਮਕਦੇ ਸਿਤਾਰੇ ਸਨ ਸਿਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਲੈ ਗਏ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਚ ਆਪ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵਡਾ ਹੱਥ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਦੇ ਵੀ ਏਨੀ ਉਚੀ ਪਦਵੀ ਤੇ ਨਾ ਪੁਜ ਸਕਦਾ ਜੇਕਰ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਉਸ ਦੀ ਹਰ ਵਕਤ ਅਗਵਾਈ ਨਾ ਕਰਦੇ। ਆਪਣੀ ਨੇਕ ਰਾਇ ਦੇ ਕੇ ਸਿਧੇ ਰਸਤੇ ਨਾ ਪਾਉਂਦੇ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਸੀ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਹਿਸਟਰੀ ਵਿਚ ਉਸ ਹਨੇਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਇਕ ਚਮਕਦਾ ਸਿਤਾਰਾ ਬਣਿਆ।

ਅਜ ਸਾਰੇ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਦੀ ਇਛਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਹੋਵੇ, ਅਰ ਉਹ ਰਾਜ ਮੁੜ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੱਦਵੀ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨੀਂਹ ਧਰਮ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਬੜੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅੰਸ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੇ ਚਲਦੇ ਗਏ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸਨ। ਮਾਤਰਭੂਮੀ ਤੇ ਕੌਮ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਕੋਈ ਅੰਗਦਿਆਂ ਦੀ, ਕੋਈ ਧਨ ਦੀ, ਕੋਈ ਰੁਤਬੇ ਦੀ ਇਛਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਜਦ ਤਕ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਨੀਹਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਾਰਾ ਇਕ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ, ਉਤਨਾ ਚਿਰ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਦਾਸ ਦੀ ਤਾਂ ਤੀਬਰ ਇਛਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਪੰਥ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਰਹੇ ਅਰ ਦਾਸ ਦੇ ਸਵਾਸੇ ਇਸ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹੀ ਨਿਭ ਜਾਣ। (ਸੰਪਾਦਕ)

ਮੁਖ ਲੇਖ—

ਗੁਰ ਦੀਖਿਆ

ਬੋਲਹੁ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਾਖੀ ਚਲੀ ॥

ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਫਿਰ ਅਵਸਰ ਪਾਇ ਕਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਅਰਜ਼ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ, ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ਼ ਜੀ ਕਈ ਲੋਕ ਸੋਹੰ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰਦੇ ਹੈਨ ਤੇ ਅਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਬ੍ਰਹਮ ਬਣੀ ਬੈਠੇ ਹੈਨ। ਏਹ ਕੀਕੁਰ ਹੈ ॥

ਤਾਂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਉਤਰ ਦਿਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਚਨਾਂ ਵਿਚ ਤੱਤ (ਬ੍ਰਹਮ) ਅਤੇ (ਤਵੰ ਜੀਵ) ਪਦ ਦਾ ਸੋਧਨ (ਨਿਰਨੈ) ਹੋਵੇ ਉਹ ਬਚਨ ਬ੍ਰਹਮ ਵਿਦਿਆ ਅਰਥਾਤ ਆਤਮ ਵਿਦਿਆ ਕਹਾਂ-ਉਂਦੀ ਹੈ। ਸੋ ਇਸੀ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਨਾਉਂ ਵੇਦਾਂਤ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਹੈ। ਤੇ ਇਸ ਵੇਦਾਂਤ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਦੇ ਦੋ ਪੱਖ ਹੈਨ। ਇਕ ਦਾ ਨਾਉਂ ਵਿਧੀ ਪੱਖ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦਾ ਨਾਉਂ ਨਿਖੇਧੀ ਪੱਖ ਹੈ। ਦਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਮਤ ਜੋ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਬਰਨਿਨ ਹੈ ਵਿਧੀ ਪੱਖ ਪਰ ਹੈ। ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਮਤ ਵਿਚ ਨਿਖੇਧੀ ਪੱਖ ਦਾ ਤਿਆਗ ਹੈ। ਸੋ ਗੁਰੂਮਤ ਦੇ ਵਿਧੀ ਪੱਖ ਦੇ ਸਿਧ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਸਤਿਨਾਮ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਖੇਧੀ ਪੱਖ ਦੇ ਸਿਧ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੰਤ੍ਰ ਸੋਹੰ ਹੈ ਸੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਭੇਦ ਦਾ ਨਿਰਨਾ ਇਉਂ ਹੈ। ਧਿਆਤਾ, ਧਿਆਨ, ਧੇਯ ਅਤੇ ਗਿਆਤਾ ਗਿਆਨ, ਗੇਯ ਇਤਿਆਦਿਕ ਜੋ ਤ੍ਰਿਪੁਟੀਆਂ ਹੈਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯਥਾ ਵਤ ਸਰੂਪ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੋਨ ਤਕ ਵੇਦਾਂਤ ਦਾ ਇਕੋ ਮਤ ਚਲਿਆ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤ੍ਰਿਪੁਟੀਆਂ ਦਾ ਯਥਾਵਤ ਗਿਆਨ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਧਿਆਤਾ ਅਥਵਾ ਗਿਆਤਾ ਉਸ ਆਤਮਾ ਦਾ ਨਾਉਂ ਹੈ ਜੋ ਸਮਸ਼ਟੀ ਪਰਮ ਬ੍ਰਹਮ ਸਤਿਚਿਤ ਅਨੰਦ ਦੀ ਵਿਅਸ਼ਟੀ ਅੰਸ ਜੀਵ ਜੋ ਤੁਛ ਅਲਪਗ ਬੁੰਦਬਤ ਹੈ ਆਪਣੇ ਸਮਸ਼ਟੀ ਅੰਸੀ ਰੂਪ ਦੇ ਧਿਆਉਣ ਵਾਲਾ ਅਥਵਾ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਤਥਾ ਗਿਆਨ ਜੋ ਤ੍ਰਿਪੁਟੀ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਦੇ ਪਦ

ਹੈਨ ਏਹ ਬ੍ਰਿਤੀਆਂ ਹੈਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਹੋਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬ੍ਰਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕਾਗਰ ਕਰਕੇ ਧਿਆਤਾ ਧੋਯ ਦੇ ਵਿਚ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਤੇ ਧੋਯ ਅਥਵਾ ਗੋਯ ਨਾਉਂ ਹੈ ਸਤਿ, ਚਿਤ, ਆਨੰਦ ਪੂਰਣ ਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮਾਤਮਾ ਸਮਸ਼ਟੀ ਸਰੂਪ ਸਰਬਗ ਸਮੁਦ੍ਰਵਤ ਜੋ ਧਿਆਉਣ ਜੋਗ ਹੈ ਉਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ॥

ਸੋ ਜਦ ਇਸ ਤ੍ਰਿਪੁਟੀ ਦਾ ਸਰੂਪ ਯਥਾਵਤ ਜਾਣਕੇ ਮੰਨਨ ਕਰ ਲਇਆ ਜਾਏ ਤਾਂ ਏਹ ਭੇਦ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਈ ਏਹ ਗਿਆਨ ਦੁਬਿਧਾ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਿਆਤਾ ਗਿਆਤਾ ਅਤੇ ਧੋਯ, ਗੋਯ ਭਾਵੇਂ ਅਲਪਗਤਾ ਤੇ ਸਰਧਗਤਾ ਦੇ ਦੋਇ ਭਾਗ ਤਿਆਗ ਕੇ ਇਸ ਭਾਗ ਤਿਆਗ ਲਖਿਣਾ ਦੁਆਰਾ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਵਾਸਤਵ ਵਿਚ ਇਕੋ ਸਰੂਪ ਹੈ, ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਜਦ ਤਕ ਜੀਵ ਵਿਚ ਅਲਪਗਤਾ ਦਾ ਤੇ ਬ੍ਰਹਮ ਵਿਚ ਸਰਬਗਤਾ ਦਾ ਅਭਿਮਾਣ ਗੁਣ ਹੈ ਤਦ ਤਕ ਦੋਵੇਂ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਹੈਨ ਦੁਬਿਧਾ ਵਿਚਾਲੇ ਫਸੀ ਪਈ ਹੈ। ਸੋ ਏਹ ਦੁਬਿਧਾ ਤਾਂ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ ਜਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਹੋਕੇ ਵਿਛੋੜਾ ਨਾ ਰਹੇ। ਜਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਹੋ ਜਾਏ ਦੂਜਾ ਭਾਉ ਵਿਚ ਨਾ ਰਹੇ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਭੇਦ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਹੀਦੀ ਹੈ ਸੋ ਧਿਆਤਾ ਅਤੇ ਗਿਆਤਾ ਜੋ ਜੀਵ ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਹੈ, ਤਥਾ ਧੋਯ ਅਤੇ ਗੋਯ ਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮਾਤਮਾ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਮਿਲਾਪ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯਾ ਤਾਂ ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਆਪਣੀ ਅਲਪਗਤਾ ਦੇ ਅਭਿਮਾਨ ਗੁਣ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮਾਤਮਾ ਸਰਬਗ ਦੇ ਵਿਚ ਸਮਿਜ ਅਰਥਾਤ ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਏ। ਅਥਵਾ ਵਿਰੁਧ ਇਸਦੇ ਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮਾਤਮਾ ਅਪਣਾ ਸ੍ਰਬਗਤਾ ਦੇ ਗੁਣ ਦਾ ਅਭਿਮਾਨ ਤਿਆਗ ਕਰ ਕੇ ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਅਲਪਗ ਦੇ ਵਿਚ ਆਕੇ ਸਮਿਜ ਜਾਇ। ਅਰਥਾਤ ਦੋਹਾਂ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਦਾ ਅਭਾਵ ਹੋਕੇ ਸੋਧ ਇਕੋ ਹੀ ਪਦਾਰਥ ਰਹੇ ॥ ਤਾਂ ਏਕਤਾ ਸਿਧ ਹੋ ਕਰ ਅਭੇਦ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਵੇ। ਸੋ ਇਸ ਵੇਲੇ ਵੇਦਾਂਤ ਦੇ ਦੋਨੋਂ ਪੱਖ ਜੁਦਾ ਜੁਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹੈਨ। ਅਰਥਾਤ ਇਕ ਪੱਖ ਵਿਚ ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਦਾ ਅਭਾਵ ਹੋ ਕਰ ਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਵਿਧਾਨ ਹੋਂਦਾ ਹੈ। ਤੇ ਦੂਜੇ ਵਿਚ ਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਿਖੇਧ (ਅਭਾਵ) ਹੋਕਰ ਜੀਵ ਦਾ ਵਿਧਾਨ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਅਲਪਗ ਜੀਵ ਨੂੰ ਹੀ ਸਰਬਗ ਬਰਹਮ ਮੰਨਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਬੂੰਦ ਵਿਚ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਸਮਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗੋਲ ਆ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਸੋ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬ੍ਰਹਮ ਦਾ ਵਿਧਾਨ ਹੋਵੇ ਉਹ ਵਿਧੀ ਪੱਖ ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਪੱਖ ਵਿਚ ਬ੍ਰਹਮ ਦਾ ਨਿਖੇਧ ਹੈ ਉਹ ਨਿਖੇਧੀ ਪੱਖ ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ ॥

ਸੋ ਸਤਿਨਾਮ ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਹੈ ਏਹ ਪਰਮ ਬ੍ਰਹਮ ਸੀਤ ਚਿਤ ਆਨੰਦ ਸ੍ਰਬਗ ਦਾ ਵਿਧਾਨ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪਦਾ (ਚਾਹੇ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੇਹ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਅਥਵਾ ਜੀਵ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਅਥਵਾ ਕਿਸੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਭੀ ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਅਭਿਮਾਨੀ ਹੈ) ਨਾ ਮੈਂ ਅਰਥਾਤ ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਕਰਕੇ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਅਭਿਮਾਨ ਦਾ ਨਿਖੇਧ ਕਰਾਕੇ ਵਿਧੀ ਪੱਖ ਸਿੱਧ ਕਰਾਕੇ ਨਿਸਚੇ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਅਤੇ ਸੋਹੇ ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਹੈ ਸੋ ਬ੍ਰਹਮ ਸਰਬੱਗ ਦਾ ਨਿਖੇਧ ਕਰਕੇ ਅਲਪੰਗ ਜੀਵ ਨੂੰ ਹੀ ਸ਼ੇਸ਼ ਰਖਕੇ ਇਸੀ ਵਿਚ ਬ੍ਰਹਮ ਨੂੰ ਲਿਆ ਅਰੋਪਦਾ ਹੈ। ਅਰਥਾਤ ਅਲਪੰਗ ਜੀਵ ਨੂੰ ਹੀ ਸਰਬੱਗ ਬ੍ਰਹਮ ਮੰਨਿਨ ਲਗਦਾ ਹੈ ॥ ਜੀਕੁਰ ਇਕ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨੰਬਰਦਾਰ ਅਪਣੀ ਹਾਕਮੀ ਦੀ ਅੰਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਣ ਕਰਕੇ ਏਹ ਕਹੇ ਕਿ ਮੈਂ ਹੀ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ (ਮਹਾਰਾਜਾ) ਹਾਂ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਸਾਰੀ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਹੀ ਹੁਕਮ ਹੈ, ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਿਖੇਧੀ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸਿੱਧ ਕਰਕੇ ਨਿਸ਼ਚੇ ਕਰਾਂਉਂਦਾ ਹੈ ॥ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਖੇ ਜਿਥੇ ਰੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਗ ਦੀ ਵੰਡ ਦਿਤੀ ਲਿਖੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਏਹ ਬਚਨ ਹੈ ॥

ਹਉਮੈ ਰੋਗ ਮਾਨੁਖ ਕਉ ਦੀਨਾ ॥

ਸੋ ਇਸ ਹਉਮੈ ਦੇ ਰੋਗ ਕਟਣ ਵਾਲਾ ਅੰਤ੍ਰ ਸਤਿਨਾਮ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸ ਰੋਗ ਦੇ ਵਧਾਵਣੇ ਵਾਲਾ ਸੋਹੇ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ॥

ਵਿਧੀ ਪੱਖ ਵਾਲੇ ਗਿਆਨੀ ਦਾ ਨਿਸਚਾ ਏਹ ਹੈ ਮੈਂ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਸਰਬ ਬ੍ਰਹਮ ਸਤਿਚਿਤ ਅਨੰਦ ਸਰੂਪ ਹੀ ਹੈ। ਅਰਥਾਤ ਸਰਬ ਓਹੀ ਹੈ। ਜੀਕੁਰ—ਹਮੈ ਓਸਤ—ਏਹਮਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਹੈ।

ਅਤੇ ਨਿਖੇਧੀ ਪੱਖ ਵਾਲੇ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ—ਮੈਂ ਬ੍ਰਹਮ ਹਾਂ ਅਰਥਾਤ ਸਰਬ ਮੈਂ ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਬਿਨਾ ਹੋਰ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਜੀਕੁਰ—ਹਮੈ ਮਾਸਤ,—ਨਿਖੇਧੀ ਪੱਖ ਭਾਵੇਂ ਤੁਛ ਅਲਪੰਗ ਜੀਵ ਨੂੰ ਜੋ ਇਕ ਦੇਹ ਅਰਥਾਤ ਪਿੰਡ ਦਾ ਆਧਾਰ ਰੂਪ ਹੈ, ਤੁਰਤ ਹੀ ਅਨੇਕ ਬ੍ਰਹਮੰਡਾਂ ਦਾ ਅਧਾਰ ਸਮਝਨ ਅਥਵਾ ਕੋਹਨ ਦੀ ਦਿਲੇਰੀ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਏਹ ਦਿਲੇਰੀ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨਿਖੇਧੀ ਪੱਖ ਦਾ ਮਾਰਗ ਵਡਾ ਦੁਰਗੁੰਮ (ਅਉਖਾ) ਤੇ ਡਰਾਵਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਅਉਖੜਾਂ ਹੋਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਚ ਕੇ ਲੰਘਣਾ ਅਜ ਕਲ ਦੇ ਪਾਮਰ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ। ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਹੀ ਸੂਰਮਾ ਭਾਵੇਂ ਪਾਰ ਹੋਵੇ ॥

(1) ਪ੍ਰਿਥਮੇ ਤਾਂ ਇਸ ਨਿਖੇਧੀ ਪੱਖ ਦੇ ਮਤ ਵਿਚੋਂ ਨਾਸਤਕ ਪ੍ਰਣੇ ਦੀ ਬਦਬੋਧੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਕਾਰਣ ਏਹ ਕਿ ਜਿਸ ਮਤ ਵਿਚ ਬ੍ਰਹਮ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਹੋਵੇ ਉਸੀ ਦਾ ਨਾਉਂ ਨਾਸਤਕ ਮਤ ਹੈ ॥

ਵਿਧੀ ਪੱਖ ਵਿਚ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਕਾਰਣ ਏਹ ਕਿ ਇਸ ਪੱਖ ਵਾਲਾ ਜਦ ਕ ਅਪਣਾ ਆਪ ਕੁਛ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਅਹੰਭਾਵ ਇਸਦੇ ਰਿਦੇ ਵਿਚ ਫੁਰਦਾ ਹੈ, ਤਦ ਤਕ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੇਵਕ ਤੇ ਬ੍ਰਹਮ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰਾਮੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਤੇ ਸ਼੍ਰਾਸ ਸ਼੍ਰਾਸ ਅਭਿਯਾਸ ਵਿਚੋਂ ਨਾ ਮੈਂ, ਨਾ, ਮੈਂ ਸਮਝਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਜਦ ਅਹੰਭਾਵ ਇਸਦਾ ਮਿਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਰਬ ਬ੍ਰਹਮ ਹੀ ਬ੍ਰਹਮ ਜਾਣਨ ਅਤੇ ਦੇਖਣ ਲਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

(2) ਨਿਖੇਧੀ ਪੱਖ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਗਿਆਨ ਬਧ ਹੋਕੇ ਵਿਸੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹੋਨ। ਤੇ ਅਹੰਕਾਰ ਦੀ ਮਾਨੋ ਪੰਡ ਹੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹੋਨ ॥

ਪਰ ਇਸਦੇ ਵਿਰੁਧ ਵਿਧੀ ਪੱਖ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਏਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਵਿਖਿਆਂ ਥੋਂ ਬਚਣ

ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਨਿਰਮਾਨਤਾ ਵਾਲਾ ਏਹ ਪੱਖ ਹੈ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਪੱਖ ਵਾਲੇ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਚੜ੍ਹਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਇਸ ਦੀ ਨਿਰਮਾਨਤਾ ਭੀ ਵਧਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਪਾਪ ਕਰਮਾਂ ਥੀਂ ਪਰੇ ਹੋਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਯਥਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਹੈ।

ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਕੈ ਨਾਹੀਂ ਅਭਿਮਾਨ ॥

ਹੋਰ—ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਤੇ ਕਛ ਬੁਰਾ ਨ ਭਇਆ ॥

(3) ਨਿਖੇਧੀ ਪੱਖ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਜੋ ਗਿਆਨ ਹੈ ਏਹ ਸੁਸ਼ਕ ਗਿਆਨ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਨਿੰਦ ਕੀਤਾ ਹੈ ਇਸ ਪੱਖ ਵਾਲੇ ਆਪ ਭੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੁਸ਼ਕ ਗਿਆਨ ਨਿੰਦ ਹੈ। ਭਗਤੀ ਸਹਿਤ ਗਿਆਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਏ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭੀ ਗੀਤੀ ਅਜੇਹੀ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਭਗਤੀ ਤੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਸਬੰਧ ਹੋ ਸਕੇ, ਅਤੇ ਭਗਤੀ ਸਹਿਤ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਵੇ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਲਪਗ ਤੁਛ ਜੀਵ ਥੋਂ ਸਰਬੱਗ ਮਹਾਨ ਬ੍ਰਹਮ ਮੰਨ ਲੈਣਾ ਕਿਥੇ, ਅਤੇ ਨਿਰਮਾਨ ਹੋਣਾ ਕਿਥੇ। ਦੋਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਵਿਧੀ ਪੱਖ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਜੋ ਗਿਆਨ ਹੈ ਏਹ ਭਗਤੀ ਸਹਿਤ ਹੈ ਜੋ ਕਲਿਆਨ ਦਾਇਕ ਹੈ। ਕਿਉਂ ਜਿ ਸ਼ਬਦ ਰੂਪੀ ਰੇਤੀ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਰੂਪੀ ਰਗੜੇ ਨਾਲ ਜਿਤਨੀ ਤੇ ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ 'ਮੈਂ' ਅਰਥਾਤ ਮਾਨ ਇਸਦੇ ਵਿਚ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਨਾ ਮੈਂ, ਨਾ ਮੈਂ, ਕਰਦਿਆਂ ਤੇ ਸਮਝਦਿਆਂ ਗੁਵਾਇਕੇ ਨਿਰਮਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤੁਛ ਅਲਪਗ ਜੀਵ ਸਮਝਨਾ ਏਹ ਭੀ ਮਾਨ ਹੈ ਚਾਹੇ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤੁਛ ਹੀ ਗਿਣਦਾ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਪਰ ਗਿਣਦਾ ਮੰਨਦਾ ਤਾਂ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕੁਛ ਹਾਂ। ਸੋ ਇਸ ਤੁਛਤਾ ਦੇ ਅਭਿਮਾਨ ਨੂੰ ਭੀ ਸ਼ਬਦ ਰੂਪੀ ਰੇਤੀ ਨਾਲ ਘਿਸਾ ਘਿਸਾ ਕੇ ਨਿਰਮਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਤਕ ਤੁਛਤਾ ਘਿਸਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਤਦ ਤਕ ਭਗਤੀ ਹੈ। ਤੇ ਜਦ ਤੁਛਤਾ ਭੀ ਘਿਸ ਘਿਸਾ ਕੇ ਆਪਾ ਮਿਟ ਗਇਆ ਤਾਂ ਪ੍ਰਾਭਗਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋ ਗਈ ਸੋ ਏਹ ਪ੍ਰਾਭਗਤੀ ਹੀ ਅਭੇਦ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਕਹਾਉਂਦੀ ਹੈ ॥

(4) ਨਿਖੇਧੀ ਪੱਖ ਵਾਲੇ ਇਕ ਮਲਿਨ ਅਹੰਕਾਰ ਤੇ ਦੂਜਾ ਸੁਧ ਅਹੰਕਾਰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਲਿਨ ਅਹੰਕਾਰ ਜੋ ਦੇਹ ਅਭਿਮਾਨ ਹੈ ਇਸਦਾ ਤਿਆਗ ਤੇ ਸੁਧ ਅਹੰਕਾਰ ਜੋ ਆਤਮ ਅਭਿਮਾਨ ਹੈ ਇਸਦਾ ਗ੍ਰਹਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਏ। ਪਰ ਏਹ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਣ ਵਿਖੇ ਦੀਖਿਤ ਹੋਨ ਲਈ ਜਗਿਆਸੂ ਆਂਵਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਰਿਦੇ ਵਿਚ ਦੇਹ ਅਭਿਮਾਨ ਹੀ ਹੋਂਦਾ ਹੈ। ਆਤਮ ਅਭਿਮਾਨ ਹੀ ਹੋਂਦਾ ਹੈ। ਆਤਮ ਅਭਿਮਾਨ ਦੀ ਤਾਂ ਅਜੇ ਉਸਨੂੰ ਸੂਝ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਂਦੀ। ਸੋ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਤਿ ਨਾਮ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਦੀਖਿਆ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਪਰ ਕਹੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸਦਾ ਦੇਹ ਅਭਿਮਾਨ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨੇ ਕਰਕੇ ਛੁਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਨਿਖੇਧੀ ਪੱਖ ਵਿਚ

ਵਿਰੁਧ ਇਸਦੇ ਉਸ ਜਗਿਆਸੂ ਦੇ ਸਿਰ ਪਰ ਹੋਰ ਅਭਿਮਾਨ ਦਾ ਪਹਾੜ ਸਿਟ ਦੇਂਦੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਅਰਥਾਤ ਸੋਹ ਸ਼ਬਦ ਉਸਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਫੂਕ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਸੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਦ ਹੋ ਪਦ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਣ ਕਰਕੇ ਉਸੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿਤਾ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਨਿਤਾਪ੍ਰਤਿ ਵਧਣਾ ਹੀ ਹੋਇਆ। ਜਿਸ ਗਲ ਦਾ ਨਿਤਾਪ੍ਰਤਿ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਜਾਏ ਉਸਨੇ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਵਧਣਾ ਹੀ ਹੈ। ਸੋ ਤਾਤਪਰਜ ਏਹ ਕਿ ਅਹੰਕਾਰ ਦੂਰ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸੋਹ ਸ਼ਬਦ ਕਰਕੇ ਅਹੰਕਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮਲਿਨ ਅਹੰਕਾਰ ਨਾਲੋਂ ਸੁਧ ਅਹੰਕਾਰ ਦਾ ਜੁਦਾ ਕਰਨਾ ਨਾ ਏਹ ਸੁਖਾਲਾ ਹੀ ਹੈ। ਤੇ ਨਾ ਹਰ ਕਿਸੀ ਦਾ ਏਹ ਕੰਮ ਹੈ। ਕਿ ਹੋਸ ਹੋਕੇ ਜਲ ਤੇ ਦੁਧ ਨੂੰ ਨਿਆਰਾ ਕਰਕੇ ਗ੍ਰਹਣ ਤਿਆਗ ਕਰ ਸਕੇ। ਅਥਵਾ ਏਹ ਅਵਸਥਾ ਦੁਰਲਭ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਜ ਲਈ ਵੇਦਾਂਤ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੀਆਂ ਅਲਮਾਰੀਆਂ ਉਸ ਅਗੇ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਰਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹੋਣ ਕਿ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਤਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਧ ਅਹੰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਲਿਨ ਅਹੰਕਾਰ ਥੋਂ ਜੁਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਸੁਣੇ ਪੜ੍ਹੇ। ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਧਿਆਸਨ ਕਰਕੇ ਕਾਰਜ ਰਾਸ ਕਰੇ। ਪਰ ਵੇਦਾਂਤ ਦੇ ਕਠਿਨ ਪਦ ਪਦਾਰਥ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਹੀ ਅਉਖੀ ਹੈ ਐਸੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਅਧੇਨ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਬਿਤੀਤ ਕਰਨੀ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਤਦ ਭੀ ਦੇਹ ਅਭਿਮਾਨ ਦਾ ਮਿਟਣਾ ਦੁਰਲਭ ਹੈ। ਵੇਦਾਂਤ ਦੇ ਅਨੇਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਅਧੇਨ ਕਰਨ ਲਈ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਕੀੜਾ ਬਣਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅਸਲੀ ਕੰਮ ਜੋ ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਹੈ ਸੋ ਉਹ ਕਿਨਾਰੇ ਤੇ ਹੀ ਧਰਿਆ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤੇ ਜੇਕਰ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਤਾਂ ਭੀ ਲਾਭ ਨਹੀਂ, ਹਾਨੀ ਹੀ ਹੈ। ਕਿਉਂ ਜੋ ਦੇਹ ਅਭਿਮਾਨ ਜੋ ਅੰਦਰ ਮੌਜੂਦ ਹੋਇਆ।

ਵਿਧੀ ਪੱਖ ਵਾਲੇ ਮਲਿਨ ਅਤੇ ਸੁਧ ਅਹੰਕਾਰ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਤਿਆਗਣ ਜਗ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਲੋਹੇ ਦੀ ਬੇੜੀ ਤੇ ਉਹ ਸੋਇਨੇ ਦੀ ਬੇੜੀ ਦੋਵੇਂ ਬੰਧਨ ਰੂਪ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਅਹੰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਰਬ ਰੂਪ ਜਾਣਕੇ ਇਸਦਾ ਵਿਸਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਜੀਕੁਰ ਸਰਪ ਦੀ ਮਿਤ੍ਰਾਈ ਦਾ ਭੀ ਇਤਬਾਰ ਨਹੀਂ, ਈਕੁਰ ਹੀ ਹੰਕਾਰ ਦੀ ਸੁਧਤਾ ਦਾ ਭੀ ਇਤਬਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਧ ਅਹੰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਲਿਨ ਅਹੰਕਾਰ ਨੂੰ ਜੁਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੀ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਪੜਨੇ ਸੁਣਨੇ ਜੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੀ। ਵਿਚੇ ਸੁਧ ਅਤੇ ਵਿਚੇ ਅਸੁਧ ਸਣਗੁਦਤ ਤੇ ਸਣਪਾਮੜੇ ਅਹੰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੁਖਦਾਈ ਸਮਝਕੇ ਇਕੋ ਸਤਿਨਾਮ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਨਾਲ ਥੱਲਯੋਂ ਖੇਤ੍ਰਕੇ ਬਾਹਿਰ ਸੁਟ ਮਾਰਦੇ ਹਨ। ਇਸੀ ਕਰਕੇ ਨਿਖੇਧੀ ਪੱਖ ਵਾਲੇ ਵੇਦਾਂਤੀਆਂ ਦਾ ਮਾਰਗ ਕੀਟੀ ਮਾਰਗ ਹੈ ਤੇ ਵਿਧੀ ਪੱਖ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਬਿਹੰਗਮ ਮਾਰਗ ਹੈ। ਕੀਟੀ ਨੇ ਇਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਥਾਂ ਪਰ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵਡੀ ਅਤੁਖਿਆਰੀ ਸਹਾਰਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਭੀ ਪਹੁਚਣਾ ਦੁਰਲਭ ਹੈ ਪਹੁਚੇ ਪਹੁਚੇ ਨਾ ਪਹੁਚੇ ਤਾਂ ਨਾ ਹੀ ਪਹੁਚੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਹੀ ਦਲੀ ਮਲੀ ਜਾਏ ਤੇ ਬਿਹੰਗਮ ਅਰਥਾਤ ਪੰਛੀ ਨੇ ਇਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਪਰ ਪਹੁਚਣਾ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਡਾਰੀ ਮਾਰਕੇ ਤਾਤਕਾਲ ਪਹੁਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਥਵਾ ਨਿਖੇਧੀ ਪੱਖ ਕਉਡਾਂ ਦਾ ਬਨਜ ਹੈ, ਜੋ ਵਡੇ ਵਿਸਥਾਰ ਅਤੇ ਥਕੇਵੇਂ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਤੇ ਵਿਧੀ ਪੱਖ ਮੋਹਰਾਂ (ਅਸਰਫੀਆਂ)

(ਬਾਕੀ ਵੇਖੋ ਸਫਾ 16)

ਰਾਜਾ ਜੋਗੀ

ਅਰਥਾਤ ਜੀਵਨ ਕਥਾ

ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੇਦੀ

[ਵਲੋਂ : ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਗਿਆਨੀ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਰਾ]

**‘ਰਾਏ ਕੋਟ’ ਜਗਰਾਉਂ ਤੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਉਤੇ ਕਬਜ਼ਾ
ਅਤੇ ਗੈਂਡੇ ਦੀ ਬੰਦ ਖਲਾਸ ਕਰਾਈ**

‘ਰਾਏ ਕੋਟ’ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਭੀ ਗੜ੍ਹਕਸ਼ੀ ਦੀ ਧਾਕ ਪਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਦੁਖ ਦੀ ਗਲ ਹੀ ਕੀ ਕਹਿਣੀ ਹੈ ਰਾਏ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਸ਼ੇਰ ਖਾਂ ਦੇ ਹਥੋਂ ਨਮਸੂਰ ਦੇ ਅਲਾਕੇ ਦੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਰਜਾ ਭੀ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਸੀ। ਨਮਸੂਰ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਇਕ ਮੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਗੈਂਡਾ ਨਾਮੀ ਜੱਟ ਰਈਸ ਭੀ ਰਾਏ ਕੋਟ ਨੇ ਕੈਦ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹਦੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਅਪਨੇ ਧੀਆਂ ਤੇ ਪੁਤਰਾਂ ਸਮੇਤ ਬਾਬਾ ਜੀ ਪਾਸ ਫਰਿਆਦੀ ਹੋਈ। ਆਪ ਨੂੰ ਤਰਸ ਆਇਆ, ਤੇ ਰਾਏ ਪਾਸ ਇਹਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਭੇਜੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗੜ੍ਹਕਸ਼ੀ ਦੇ ਬੰਦ ਕਰਾ ਦੇਣ ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਵੀ ਮੰਗਿਆ—ਪਰ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਸੀ, ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਤਿੰਨ ਵੇਰ ਆਦਮੀ ਭੇਜਕੇ ਸਮਝਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਮੰਗਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਇਛਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਫਿਰ ਭੀ ਇਨਕਾਰ ਹੀ ਕੀਤਾ ਤੇ ਸਗੋਂ ਲੜਨ ਲਈ ਵੰਗਾਰਿਆ ਭੀ।

ਇਸ ਵੇਰੀ ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨਾਲ ਸੂਦਾਰ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਤੇ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਵਖਰੇ ਸਰਦਾਰ ਜੋਧ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਸਾਹਬਾਦੀਆਂ ਤੇ ਸ੍ਰ: ਬੁਧ ਸਿੰਘ ਫੈਜ਼ਲਪੁਰੀਆ, ਵੀ ਮੱਦਦ ਲਈ ਆਏ ਸਨ। ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਤ ਅੱਠ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਲਗ ਭਗ ਹੋ ਚੁਕੀ ਸੀ। ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਪੰਜ ਸੌ ਸਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਾਰੂ ਸਿਕਾ ਦੇ ਕੇ ਪਹਿਲੇ ਹੱਲੇ ਲਈ ਅਗੇ ਭੇਜ ਦਿਤਾ। ਰਾਇ ਅਲਿਆਸ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਕੁਝ ਸੈਨਾ ‘ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ’ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕੀਤੀ। ਜਿਸ ਨੇ ਸਿਖਾਂ ਦਾ ਰਾਹ ਰੋਕਣ ਲਈ ‘ਦੌਲੋ’ ਪਿੰਡ ਆਏ ਮੌਰਚਾ ਗੱਡ ਦਿਤਾ। ਸਿੰਘ ਸਵਾਰ ਨੇੜੇ ਪੁੱਜੇ ਤਾਂ ਦੋਹਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਥੀਂ ਤੀਰ ਗੋਲੀ ਦੀ ਬੁਛਾੜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਵੀ ਲਾਲਾ ਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਅਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ (ਗੁਰ ਜਸ ਹੁਲਾਸ) ਵਿਚ

ਇਉਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ—

॥ ਸਿਰ ਖੰਡੀ ਛੰਦ ॥

ਅਣਗਿਣਤ ਬਜੇ ਨਗਾਤੇ, ਦਲਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ,
ਧਾਏ ਮਾਰ ਪੁਕਾਰੇ, ਸੂਰੇ ਖੇਤ ਮੈਂ ।
ਤੜ ਤੜ ਤੁਪਕ ਪੁਕਾਰੇ, ਦਾਣੇ ਭੱਠ ਜਿਉਂ
ਸਸਤਰ ਗਹੇ ਕਰਾਰੇ, ਰਣੇ ਕਲੋਲ ਹੀ ।
ਸਿੰਘ ਗਰਜੇ ਜਿਸ ਸ਼ੇਰ, ਮਾਰ ਪੁਕਾਰਦੇ,
ਤੁਰਕ ਗਹੀ ਸਮਸ਼ੇਰ, ਉਤ ਸਿੱਖ ਮਾਰ ਹੀ ।
ਦੜ ਦੜ ਡਿੱਗਦੇ ਮੇਰੇ, ਮਾਨੇ ਸਿੱਖਰ ਹੈ,
ਤੁਰਕਨ ਦੀਨ ਖਲੋਰਨ, ਭਾਜੇ ਤਰਾਸ ਧਰ ।
ਫੇਰ ਫਿਰੇ ਰਣਿ ਸੂਰੇ, ਮਾਰੇ ਲਾਜ ਦੇ,
ਕਾਲੇ ਗੋਰੇ ਭੂਰੇ, ਰੰਗ ਮਲੇਛ ਜੋ ।
ਮੱਥੇ ਚਮਕਣ ਨੂਰੇ, ਧਾਰੇ ਕੋਪ ਕੋ,
ਅੰਗ ਅੰਗ ਹੂੰ ਚੂਰੇ, ਅੰਗ ਨ ਮੋੜ ਦੇ ।
ਗਰਜੇ ਸੁਰ ਨਿਹੰਗ, ਤੁਰਕਨ ਦੇ ਕੈ,
ਖੜਗ ਧਰੇ ਕਰ ਨੰਗੇ, ਮਾਰ ਪੁਕਾਰ ਦੇ ।
ਵੱਜੇ ਢੋਲ ਮਰਦੰਗੇ, ਮੱਚੇ ਸੂਰਮੇ,
ਚਲਣ ਬਾਣ ਤੁਫੰਗੇ, ਸਿੰਘਨ ਤੁਰਕ ਕੇ ।
(ਧਿਆਇ ੧੮, ੧੪੦)

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਘਣੇ ਘਮਸਾਨ ਵਿਚ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਡਿਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੱਥ ਵਿਖਾਏ ਜੋ ਤੋਬਾ ਤੋਬਾ ਕਰਕੇ ਨੱਸੇ ਅਤੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਅੰਦਰ ਵੜਕੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਬੰਦ ਕਰ ਲਿਆ । ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਹੱਲਾ ਕਰਕੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਭੰਨ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਉਤੇ ਵੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ । ਇਹ ਜਿਕਰ ਸੰਨ ੧੭੯੭ ਦਾ ਹੈ ਗੈਂਡਾ ਇਸ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਛੁਡਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ । ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਇਕ ਚਿਠੀ ਰਾਏ ਅਲਯਾਸ ਨੂੰ ਫਿਰ ਲਿਖੀ । ਪਰ ਇਸ ਨੇ ਆਖਿਆ—ਜਿਸ ਬਾਬੇ ਨੇ ਸਾਡੀ ਫੌਜ ਸੈਂਕੜੇ ਜਵਾਨ ਮਰਵਾ ਦਿਤੇ ਤੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਭੀ ਤੁੜਵਾ ਕੇ ਲੁੱਟ ਕਰਾਈ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਦੋਸਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ । ਇਸ ਉਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਨੇ ਰੋਸ਼ਨ ਖਾਨ ਦੀ ਕਮਾਨ ਹੇਠਾਂ ਚੋਣਵੇਂ ਕਈ ਸੌ ਲੜਾਕੇ ਜਵਾਨ ਭੇਜ ਕੇ 'ਜੋਧ ਮਨਸੂਰ' ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਡੇਰੇ ਉਤੇ ਹੱਲਾ ਕਰਾ ਦਿਤਾ, ਪਰ ਉਤਰ ਨੂੰ ਰੋਸ਼ਨ ਖਾਨ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਬਾਕੀ ਦੀ ਸੈਨਾ ਨੱਸ ਭੱਜ ਗਈ । ਐਸੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਰਾਏ ਬਹੁਤ ਘਬਰਾਇਆ ਤੇ ਆਪਣੇ ਦੋ ਸਿੱਖ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਬਾਗ ਸਿੰਘ, ਮਿਸਰੀ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀਂ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਅਰਜੀ ਕਰ ਭੇਜੀ ਪਰ ਹੁਣ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿਤਾ, ਜਿਸ

ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਕੇ ਰਾਏ ਅਲਯਾਸ ਨੂੰ ਰਾਤੋ ਰਾਤ ਕਿਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਕੇ ਨੱਸਣਾ ਪਿਆ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਉਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਤੇ ਗੈਂਡੇ ਨੂੰ ਕੈਦੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਾ ਕੇ ਬਾਕੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਇਲਾਕਾ ਜਿਸ ਵਿਚ 'ਜਗ੍ਹਾਂਉ' ਨੌਬਤ 'ਦੁਘਰੀ' ਤੇ 'ਲੁਧਿਆਣਾ' ਆਦਿਕ ਸ਼ਹਿਰ ਸਨ, ਥੋੜ੍ਹੇ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਅੰਦਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ।

ਇਸ ਤਵਾਰੀਖੀ ਜਿਕਰ ਨੂੰ ਸਰ ਲਿਪਲ ਗ੍ਰਿਫਨ ਵਲੋਂ ਤਜਕਰਾ ਰੂਹਿਸਾਏ ਪੰਜਾਬ ਸਫਾ ੨੨੬-੨੨੭ ਉਤੇ ਐਸਾ ਲਿਖਿਆ-ਕਿ ਪਟਿਆਲਾ ਜੀਂਦ ਕੈਂਥਲ ਤੇ ਜੋਧ ਸਿੰਘ ਕਲਸੀਆ ਨੇ ਆਪਣੀ ਫੌਜੋਂ ਅਕੱਠੀ ਕੀਂ, ਔਰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਕੀ ਤਰਫ਼ ਬੜ ਕਰ ਸਿਖੋਂ ਕੋ ਆਗੇ ਧਰ ਲਿਆ। ਔਰ ਸਭ ਮੁਆਵਜ਼ਾਤ ਜੋ ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫਤੇ ਕੀਏ ਥ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲੀਏ। ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜਬ ਚੰਦ ਦਿਹਾਤ ਸੇ ਨਿਕਾਲਾ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਔਰੋਂ ਪਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਔਰ ਮੌਜਾ 'ਦੇ ਘਰੀ' ਮੈਂ ਇਕ ਨਇਆ ਕਿਲ੍ਹਾ ਤਾਮੀਰ ਕਰਾਇਆ ਬੇਦੀ ਨੇ ਦਬਾ ਅਜ਼ਾਂ ਲੁਧਿਆਣਾ ਫਤੇ ਕਰਕੇ ਕਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਕਾ ਮੁਹਾਸਰਾ ਕੀਆ।

ਨੋਟ—ਇਸ ਉਕਤ ਲਿਖਤ ਤੋਂ ਸਿਧ ਹੈ ਕਿ ਮਲੇਰਕੋਟਲੇ ਦੀ ਸੋਧ ਮਗਰੋਂ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚੋਂ ਗਉਕਸੀ ਕਰਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਪੁਟਣ ਲਈ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਪੱਕਾ ਇਰਾਦਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਿਲਸਲੇ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਇਧਰ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਸਾਲ ਲਗ ਗਏ ਦਿਸਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਕਿਸੇ ਈਨ ਸੰਨ ਲਈ ਉਹ ਛੱਡ ਦਿਤਾ ਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਇਲਾਕੇ ਉਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਵੀ ਕਰ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਇਹ ਇਲਾਕਾ ਆਮ ਕਰਕੇ 'ਰਾਏ ਕੋਟ' ਰਾਇ ਅਲਯਾਸ ਦਾ ਹੀ ਦਿਸਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੇ ਇਸ ਨੇ ਅਪਣਾ ਇਲਾਕਾ ਖੁਸਦਾ ਵੇਖ ਕੇ ਸਿਖ ਸਟੇਟਾਂ ਪਾਸੋਂ ਮਦਦ ਲਿਤੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਬਦਲੇ ਵਿਚ ਕਈ ਗਰਜ਼ਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਕੇ ਮਦਦ ਦਿਤੀ ਅਤੇ ਕਈ ਪਿੰਡ ਬਾਬਾ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਛੁਡਾ ਵੀ ਲੀਤੇ, ਪਰ ਜਿਤਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਛੁਡਾਏ ਸੀ ਉਤਨੇ ਹੀ 'ਤਜਕਰਾ ਰੂਹਿਸਾ ਪੰਜਾਬ' 277 ਸਫੇ ਦੀ ਲਿਖਤ 'ਮੁਤਾਬਕ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਹੋਰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਕਰ ਲਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਰਗੜੇ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ (ਬਾਦਅਜ਼ਾਂ) ਕਿਲਾ ਨੌਬਤ ਅਤੇ 'ਦੁਘਰੀ' ਦਾ ਨਵਾਂ ਕਿਲਾ ਵੀ ਬਣਵਾਇਆ ਅਤੇ ਇਹਦੇ ਪਿਛੋਂ ਲੁਧਿਆਣਾ ਫਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਖਰੀ ਹੱਲਾ ਰਾਇ ਕੋਟ ਉਤੇ ਜੋ ਹੋਇਆ ਸੀ—ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰ ਲਿਪਲ ਗ੍ਰਿਫਨ ਵਲੂੰ ਚੀਫ਼ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਲਿਖਤ ਮੁਤਾਬਕ 1798 ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਫੇਰ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਮੁਖ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਕਿਲਾ 'ਡੁਘਰੀ' ਵਿਚ ਬਣਵਾਇਆ ਤੇ ਇਕ ਕੱਚਾ ਕਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਚ ਸੁਥਰੇ ਦੀ ਧਰਮਸਾਲਾ ਨੇੜੇ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਥਾਂਵਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਥਾਣੇ ਥਾਪ ਕੇ ਫਿਰ 'ਰਾਏਪੁਰ' ਆਣ ਮੁਕਾਮ ਕੀਤਾ।

ਰਾਇ ਪੁਰ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਇਆ

'ਰਾਏ ਕੋਟ' ਜਗਰਾਉਂ ਤੇ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਫਤੇ ਕਰਕੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਅਪਣੇ ਥਾਣੇ ਥਾਪੇ, ਅਤੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਰਈਸਾਂ ਸਰਦਾਰਾਂ ਪਾਸੋਂ ਨਜ਼ਰਾਨੇ ਲੈਕੇ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਅਮਨ ਤੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕਰਕੇ 'ਰਾਏ ਪੁਰ' ਆਏ ਬਿਰਾਜੇ। ਇਥੋਂ ਦੇ ਸੁਲਤਾਨੀ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖੀ ਦੀ ਰਹਿਣੀ ਦਾ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਮਨੋਹਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣਨ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਮੋਹੇ ਗਏ, ਪਰਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਸਾਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਸਿੰਘ ਸਜੇ ਗਏ।

ਇਥੇ ਰਾਏ ਪੁਰ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਅਪਣਾ ਡੇਰਾ ਖੁਲੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਰਖਿਆ ਸੀ ਜਿਥੇ ਹੁਣ ਤੀਕ ਆਪ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਵਿਚ ਗੁਰਦਵਾਰਾ 'ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ' ਪ੍ਰਤੱਖ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਹੀ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪਰੇਮ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕਰਾਇਆ ਸੀ।

ਕੁਟਲ ਜਾਗੀਰਦਾਰ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਸਾਰੀ ਤੇ ਰਾਏਪੁਰ ਥੀਂ

'ਦੋਘਰੀ' ਅਤੇ ਮਨਸੂਰ ਦੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰਦੇ

ਧੂਰਕੋਟ ਆਣ ਬਿਰਾਜੇ

ਰਾਏ ਕੋਟ 'ਰਾਇ ਅਲਯਾਸ' ਦੀ ਹਾਰ ਹੋਈ ਦੇਖੀ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਈ ਰਈਸਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਲਗ ਗਈ ਕਿ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਨੀਅਤ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਉਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹੋ ਆਈ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ 'ਮਲੇਰਕੋਟਲੇ' ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਫੇਰ ਰਾਏ ਕੋਟ' ਅਤੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਨੂੰ ਫਤੇ ਕਰਨਾ—ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਕ ਨੂੰ ਪਕਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਨੇ ਰਾਏ ਪੁਰ ਦੇ ਚੌਧਰੀ ਨੂੰ ਚਿਠੀ ਲਿਖੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਭੀ ਭਲਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਫੜਨ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਸਾਥ ਦਵੋ। ਪਰ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਰਾ ਜਵਾਬ ਦਿਤਾ ਤੇ ਸਾਰੀ ਗਲ ਬਾਤ ਬਾਬਾ ਜੀ ਪਾਸ ਭੀ ਅਰਜ ਕਰ ਦਿਤੀ ਅਤੇ ਆਪ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨੇੜੇ ਲਿਆ ਕਰਾਇਆ। ਜੋ ਲੋੜ ਸਮੇਂ ਸਾਰੇ ਸਿਖ ਜੱਦ ਆਪ ਦੀ ਮਦਦ ਉਤੇ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਪਿਛੇ ਪਿੰਡ ਖਾਲੀ ਨ ਰਹਿ ਜਾਏ।

ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਫੜਨ ਦੀ ਨੀਅਤ ਰਖਣ ਵਾਲੇ ਰਈਸਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਧਾਂਧ੍ਰੇ ਗ੍ਰਾਮ ਵਿਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਾ ਕਿ ਰਾਏਪੁਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਜੱਟ ਜਿਮੀਂਦਾਰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਣਗੇ, ਅਤੇ ਉਹ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲਾਗੇ ਲੈ ਜਾ ਕੇ ਲੜਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰੀ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਟਾਲ ਕੇ ਸਾਰੇ ਅਪਣੇ ਅਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਅਤੇ ਰਾਏ ਪੁਰ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਇਥੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਦੁਘਰੀ ਮਨਸੂਰ ਤੋਂ

ਹੋਏ ਹੋਏ 'ਮੈਣ ਦਾਬੀ' ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਧੂੜਕੋਟ ਆਣ ਬਿਰਾਜੇ ।

ਜਗੀਰਦਾਰ ਰਈਸਾਂ ਦੀ ਸਾਜ਼ਸ਼ ਤੇ ਸਰਾਪ ਹੋਣਾ ਅਤੇ

ਜਾਰਜ ਥਾਮਸਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਹਾਰ ਮੰਨ ਕੇ ਨੱਸ ਜਾਣਾ

ਕਵੀ ਭਾਈ ਲਾਲਾ ਜੀ ਦੀ ਲਿਖਤ ਮੁਤਾਬਿਕ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲਗਭਗ 1300 ਸੌ ਪਿੰਡਾਂ ਉਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਚੁਕਾ ਸੀ । ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਛੋਟੇ ਵੱਡੇ ਤੁਰਕ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਰਈਸ ਪਰਜਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਹਿਣਾ ਮੰਨ ਚੁਕੇ ਸਨ । ਭੋਟਾ ਵਜੋਂ ਮਿਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਮਾਲੀਏ ਵਜੋਂ ਆਉਂਦੀ ਜਿਨਸ ਅਤੇ ਨਕਦੀ ਦਾ ਖਾਤਾ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰਾ ਸੀ । ਦਸਵੰਧ ਯਾ ਦਰਸ਼ਨ ਭੋਟਾ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਾਨੇ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਹੁੰਦੀ ਉਹ ਵੱਖ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ । ਰਸਦ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਰਸਦ ਮਿਲਦੀ ਤੇ ਫੌਜ ਸਣੇ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਲੰਗਰੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਦੀ, ਜੋ ਹਰ ਵੇਲੇ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਵਧਦੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਰਈਸ ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਤੋਂ ਈਰਖਾ ਰੱਖਦੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰਾਏਅਲਿਆਸ ਭੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੈਂਡੇ ਨੂੰ ਭੀ ਲਾਲਚ ਦੇਕੇ ਸਰਦਾਰ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਹਬਾਦਿਆ ਤੇ ਸ੍ਰ. ਬੁਧ ਸਿੰਘ ਫੈਜ਼ਲਾ ਪੁਰੀਆ ਨੂੰ ਭੀ ਅਪਣੇ ਨਾਲ ਗੰਢ ਲਿਆ । ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੀ ਹੋ ਸਕੇ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਹਾਰ ਦਿਤੀ ਜਾਏ ਭਾਵੇਂ ਫਰੰਗੀ ਦੀ ਮਦਦ ਕਿਉਂ ਨ ਲੈਣੀ ਪਵੇ ? ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਪਣੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਥੀਂ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਧੋਣੇ ਪੈਣਗੇ ।

ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਚਿੱਠੀ ਗੈਂਡੇ ਹਥੀਂ ਜਾਰਜ ਥਾਮਸਨ ਪਾਸ ਹਾਂਸੀ ਵਿਚ ਭੇਜੀ ਜੋ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਸਰਹੱਦ, ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸਰਹੱਦੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇ । ਇਕ ਚਿੱਠੀ ਰਾਹੀਂ ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਜੀਂਦ ਪਾਸੋਂ ਭੀ ਮਦਦ ਮੰਗੀ । ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਚਿੱਠੀਆਂ ਭੇਜਣ ਮਮੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੱਤ ਪਰਦੇ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਸਾਰੀ ਗਲ ਬਾਤ ਦਾ ਪਤਾ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਲਗ ਗਿਆ ਤੇ ਭਰੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕੇ ਫੁਰਮਾਇਆ ਯੁਧ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਤੁਰਕਾਂ ਨਾਲ ਹੋਏ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਤੰਗੀ ਪੁਜੀ ਜੋ ਸਾਡੇ ਵਿਰੁਧ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ? ਸਾਡਾ ਰਾਖਾ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਪ ਹੈ । ਪਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਸਗੋਂ ਆਪਣਾ ਕਾਲ ਬੁਲਾਇਆ ਹੈ । ਇਹ ਬਚਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋਏ ਜਦੋਂ ਅਜੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਆਪਣੀ 'ਰਾਜਧਾਨੀ' ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ।

ਉਧਰੋਂ ਫਰੰਗੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਾਂ ਰੱਬ ਦੇਵੇ । ਚਿੱਠੀ ਪੁਜਦਿਆਂ ਹੀ ਖਿੜ ਗਿਆ ਤੇ ਗੈਂਡੇ ਪਾਸੋਂ ਸਾਰੀ ਗਲ ਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਅਨੁਭਵ ਕਰਕੇ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ ਫੌਜ ਨਾਲ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਦਿਤੀ । ਜਦੋਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਤੋਂ 80 ਕੋਹਾਂ ਦੀ ਵਿੱਥ ਉਤੇ ਆਣ ਪੁਜਾ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਸੈਨਾ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਦੇ ਚੰਗੇ ਲੜਾਕੇ ਸੂਰਬੀਰਾਂ ਨੂੰ ਦਾਰੂ ਸਿਕਾ

ਦੇਕੋ 'ਆਲਮਗੀਰ' ਗ਼ੁਮ ਵਿਚ ਆਣ ਮੋਰਚਾ ਗੱਡ ਦਿਤਾ। ਇਧਰ ਸਰਦਾਰਾਂ ਰਈਸਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਪਤਾ ਲਗ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਸਾਡੀ ਚਾਲ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਸੰਭਲ ਗਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸੁਪ ਦੇ ਦਿਤਾ ਨੇ, ਤਾਂ ਕੰਬੇ ! ਇਸ ਗਲ ਬੀ ਵਿਰੋਧੀ ਭੀ ਜਾਣੂ ਸਨ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਸੱਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਤੇ ਕਈ ਘਬਰਾਏ ਅਤੇ ਭੁਲ ਦੀ ਮਾਫੀ ਲਈ ਆਣ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਫੇਰ ਆਖਿਆ—ਕਿ ਸਾਡਾ ਰਾਖਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਆਪ ਹੈ। ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਕੁਟਲਤਾ ਦਾ ਫਲ ਜ਼ਰੂਰ ਪਾਓਗੇ ਜਦੋਂ ਸਾਰਾ ਰਾਜ ਭਾਗ ਗਵਾ ਬੈਠੇਗੇ। ਸਾਡੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਤਸਾਨੂੰ ਦੁਖ ਹੈ, ਜੋ ਫਿਰ ਭੀ ਤੁਹਾਡੀ ਆਪਣੀ ਹੀ ਹੈ ਪਰ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ ਨੂੰ ਸਿਰਾਂ ਉਤੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਉਹਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਦੀ ਤੁਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਤੇ ਕਾਹਲੀ ਹੈ।

ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਸਚਾਈ ਭਰੇ ਬਚਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਤੀਰਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੁਭ ਗਏ। ਕੁਝ ਹੋਸ਼ ਆਈ ਤਾਂ ਕੀਤੇ ਕਪਟ ਤੇ ਪਛੁਤਾਵਾ ਕਰਕੇ ਲਗੇ ਮੁਆਫੀਆਂ ਮੰਗਣ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਫੁਰਮਾਇਆ—ਹੁਣ ਤਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਆਪੇ ਮੂੰਹ ਦੀ ਖਾ ਕੇ ਭੱਜ ਜਾਇਗਾ, ਪਰ ਇਸ ਕਪਟ ਦਾ ਫਲ ਸਮਾ ਪਾਕੇ ਭੁਗਤਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸਤ੍ਰਾਂ ਬਚਨ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ 'ਨਾਰੰਗ ਵਾਲ' ਟਿੱਬੇ ਉਤੇ ਆਣ ਬ੍ਰਾਜੇ। ਉਧਰ 'ਜਾਰਜ ਥਾਮਸਨ ਸਾਹਿਬ' ਨੇ ਭੀ ਮਾਰੇ ਮਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਲ੍ਹੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਨੂੰ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਲੈਕੇ ਲੜਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀ, ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਐਸੇ ਹੱਥ ਦਸੇ, ਜੋ ਫਰੰਗੀ ਦੀ ਸੁਰਤ ਚਕਰਾ ਦਿਤੀ। ਗੈਂਡੇ ਦੀ ਰਪੋਰਟ ਨੂੰ ਝੂਠੀ ਸਮਝ ਉਹਨੂੰ ਝਾੜਾਂ ਪਾਈਆਂ ਤੇ ਉੱਰੀ ਥਾਂ ਖਲੋ ਕੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਫੌਜੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਕੀਤਾ। ਇਹਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨੀਲੇ ਪੀਲੇ, ਚਿੱਟੇ ਬਾਣੇ ਵਾਲੀਆਂ ਮਾਰੇ ਮਾਰ ਕਰਦੀਆਂ ਬੇਅੰਤ ਫੌਜਾਂ ਦਿਸ ਆਈਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਕੇ ਇਹ ਸੋਚੀਂ ਪੈ ਗਿਆ ਤੇ ਸੱਤ ਦਿਨ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪਿਛੋਂ ਘਬਰਾਕੇ ਰਾਤੋ ਰਾਤੀ ਪਿਛੇ ਨੂੰ ਪਰਤ ਗਿਆ।

ਇਹਦੇ ਭੱਜ ਜਾਣ ਦੀ ਖਬਰ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਲਗ ਗਈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਘਘਰੇਂ ਪਾਰ ਕਈ ਕੋਹ ਤੀਕ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਅਪਣੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਬਾਹਿਰ ਕੱਢ ਕੇ ਹੀ ਦੰਮ ਲੀਤਾ ਸੀ।

ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ ਦੇ ਭਾਜ ਖਾ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਇਹਦੇ ਪੱਖੀ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਪੈਰ ਭੀ ਉਖੜ ਗਏ ਤੇ ਉਠ ਨੱਠੇ, ਪਰ ਸਿੰਘਾਂ ਹਥੋਂ ਅਕ੍ਰਿਤਘਾਣ ਗੈਂਡਾ ਨਹੀਂ ਬੱਚ ਸਕਿਆ। ਇਹ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਸਖਤ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਕਰਕੇ ਕੈਦ ਕਰਾ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਫੜਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਚ ਦੀਪ ਮਾਲਾ ਕਰਵਾਈ।

**“ਰਾਜਾ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਕੈਂਥਲ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ
ਪਟਿਆਲੇ ਦੀ ਬੇਨਤੀ”**

ਰਾਜਾ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਕੈਂਥਲ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਪਟਿਆਲਾ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ ਤਾਂ ਹਾਰ ਮੰਨਕੇ ਹਾਂਸੀ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਭੀ

ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ ਕੁਝ ਵਿਗਾੜ ਨਹੀਂ ਸਕੇ, ਤਾਂ ਮੁਫਤ ਦੀ ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸਹੇੜੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਹੁਣੇ ਹੀ ਦੂਰ ਕਰ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕਾਰਣ ਕਰਕੇ "ਰਾਇ ਅਲਿਆਸ" ਦਾ ਮੂੰਹ ਮੁਲਾਹਜ਼ਾ ਰਖਣਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਾਰਣ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕਿਲਾ 'ਬਦੌਵਾਲ' ਜੋ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਦਖਣ ਵਲ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਤਿੰਨ ਕਿਲੇ ਬਦਲੇ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਰਾਇ ਅਲਿਆਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਕਿਲਾ ਦਾਖਯ' ਵਾਲਾ ਭਾਈ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਕੈਂਥਲ ਨੇ ਲਿਆ ਹੋਰ ਆਪ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਵਿਰੁਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਵੀ ਸਾਡੇ ਆਸ਼ੇ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਹੀ ਕੰਨੀ ਕੱਤਰਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਉਤੇ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਨ ਰਖਣੀ ਅਸੀਂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੇਵਕ ਹਾਂ ਹੁਣ ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ ਤੇ ਸਾਡੇ ਗ੍ਰਿਹ ਚਰਨ ਪਾ ਕੇ ਪਵਿਤ੍ਰ ਕਰੀਏ।

ਇਉਂ ਆਖ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਤੋਂ ਖਿਮਾਂ ਮੰਗੀ, ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਦਿਆਲੂ ਹੋ ਕੇ ਗੁਰਵਾਕਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 'ਜੋ ਸ਼ਰਣ ਆਵੇ ਤਿਸ ਕੰਠ ਲਾਵੇ' ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਦਿਤਾ, ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਮੰਨ ਕੇ ਕੈਂਥਲ, ਫਿਰ ਨਾਭੇ ਪਟਿਆਲੇ ਨੂੰ ਗਏ।

(ਗੁਰਦੀਖਿਆ ਸਫਾ 9 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਜੁਵਾਹਿਰਾਤ ਦਾ ਬਨਜ ਹੈ। ਜੋ ਬਹੁਤਾ ਜਤਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪਉਂਦਾ ॥

ਜੀਕੁਰ ਵੈਦਕ ਵਿਚ ਸਰੀਰਕ ਤੇ ਡਾਕਟਰੀ ਵਿਚ ਅਨਾਟਮੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਕੇ ਦੇਹ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾ ਹਾਲ ਨਾੜੀ ਨਾੜੀ ਪ੍ਰਜੰਤ ਦੇਖਣਾ ਪਉਂਦਾ ਹੈ ਈਕੁਰ ਹੀ ਨਿਖੇਧੀ ਪੱਖ ਵਾਲੇ ਵੇਦਾਂਤੀ ਨੂੰ ਭੀ ਪੰਜਭੂਤਕ ਦੇਹ ਅਤੇ ਲਿੰਗ ਦੇਹ ਦੇ ਪੁਰਜੇ ਪੁਰਜੇ ਗ੍ਰੰਥ ਦੁਵਾਰਾ ਢੂੰਡਕੇ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਲਭਣ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰਨਾ ਪਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਲਭਕੇ ਉਸ ਵਿਚ ਹੰਫਤਾ ਰੱਖਣ ਦੀ ਚਾਹ ਹੋਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਏਹ ਫਰੋਲਾ ਫਰਾਲੀ ਈਕੁਰ ਹੈ ਜੀਕੁਰ ਕੋਈ ਫੁਲ ਸਾਹਮਣੇ ਰਖ ਕੇ ਉਸਦੀਆਂ ਪੰਖਰੀਆਂ ਨੂੰ ਫੋਲ ਫੋਲ ਕੇ ਦੇਖੇ, ਜੇ ਇਸ ਵਿਚ ਬਸਬੋਈ ਜੋ ਹੈ ਕਿਥੇ ਰੋਂਹਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸੂਰਤ ਕੇਹੀਕੁ ਹੈ। ਇਸੀ ਲਈ ਅੰਨ ਮੈ, ਪ੍ਰਾਣ ਮੈ, ਮਨੋ ਮੈ, ਵਿਗਿਆਨ ਮੈ, ਅਨੰਦਮੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਂ ਕੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਅਤੇ ਜਾਗ੍ਰਤ, ਸੁਪਨ, ਸਖੋਪਤ ਤੁਰੀਆ ਅਤੇ ਤੁਰੀਆ ਅਤੀਤ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਵਸਥਾ ਦਾ ਨਿਰਨੈ ਅਤੇ ਨਿਸਚੈ ਕਰਨ ਵਿਚ ਯਤਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਂਦੀ ਹੈ ॥

ਅਤੇ ਵਿਧੀ ਪੱਖ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਕਾਰਜ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਲਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ॥ ਇਕੋ ਵੇਰੀ ਬਣੇ ਬਣਾਏ ਸਰੀਰ ਵਿਚੋਂ ਅਭਿਮਾਨ ਆਪਣਾ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਤਨ ਮਨ ਸਭ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਅਰਪਣ ਕਰ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂ ਜਿ ਕਿਸੀ ਪਦਾਰਥ ਵਿਚ ਹੰਫਤਾ ਰਖਣ ਦੀ ਚਾਹ ਨਹੀਂ ਸੋ ਸਤਿ ਨਾਮ ਸ਼ਬਦ ਦੁਆਰਾ ਏਹ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰੇਮੀ ਵਾਸਤੇ ਸਰੰਜਾਮ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੁਲਭ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਬੀਰ ਮ੍ਰਿਗੇਸ਼ ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਦੇਵਤਰੂ

ਅਥ ਕਥਾ ਪ੍ਰਸੰਗ

(ਪਿਛੋਂ ਤੋਂ ਅਗੇ)

ਅਥ ਕਥਾ ਪ੍ਰਸੰਗ—ਏਕ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦ੍ਰਾਦਸਮੇਸ ਜੀ ਨਨਕਾਣੇ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨੇ ਜਾਤੇ ਭਏ 1847 ਅਠਾਰਾਂ ਸੈ ਸੰਤਾਲੀਸ ਮੈ ਜਬ ਦਰਸਨ ਕਰਕੇ ਪੀਛੇ ਹਟੇ ਤਬ ਇਤਨੇ ਮੈ ਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾ ਪਿਤਾ ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਕਾਲਵਸ ਹੋ ਜਾਤੇ ਭਏ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਕੀ ਮੁਕਾਨ ਦੇਨੇ ਵਾਸਤੇ ਇਸੀ ਮਾਰਗ ਹੋਕੇ ਆਵਤੇ ਭਏ । ਬਡਯਾਂ ਭੀੜਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਕੀਆਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਸਾਥ ਹੋਤਯਾਂ ਭਈਆਂ ਜਹਾਂ ਡੇਰਾ ਜਾਇ ਕੇ ਉਤਰੇ ਤਹਾਂ ਦਰਸਨ ਕਰਨੇ ਹਾਰੇ ਲੋਕੋਂ ਕੇ ਚਾਰੋਂ ਔਰ ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚਲੇ ਆਵਤੇ ਭਏ ॥ ਆਪੋ ਆਪਨੀ ਸਾਮਰਥ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭੇਟਾ ਲੈ ਲੈ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਚਲਯਾਂ ਆਵਤਯਾਂ ਹੈ ਕੋਈ ਕੋਈ ਸੁਖਣਾ ਕਾ ਪਦਾਰਥ ਲੀਏ ਆਵਤੇ ਹੈਂ ਕੋਈ ਦਰਸਨ ਹੀ ਕਰਨੇ ਕੋ ਆਵਤੇ ਹੈਂ ਕਯਾ ਧਨੀ ਔਰ ਕਯਾ ਨਿਰਧਨ ਤਿਸ ਸੱਚੇ ਦਰਬਾਰ ਮੈ ਸਭ ਸਮ ਭਾਵ ਹੈਂ ਦੂਰ ਸੇ ਹੀ ਸੰਗਤਾਂ ਸਬਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਗਾਵਤਯਾਂ ਚਲਯਾਂ ਆਵਤਯਾਂ ਹੈਂ ਬਾਲ ਬਿਧ ਮਾਈ ਬਾਬੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਦਰਸਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਮਹਾਂ ਰਾਜ ਜੀ ਕੇ ਆਗੇ ਭੇਟਾ ਰਖ ਰਖ ਕੇ ਦੂਰ ਸੇ ਹੀ ਨਮਸਕਾਰਾਂ ਕਰ ਕਰ ਕੇ ਪੀਛੇ ਹਟਤੇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਮਹਾਂ ਰਾਜ ਜੀ ਕੇ ਲੰਗਰ ਕਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਕਰਕੇ ਮਾਂਗ ਮਾਂਗ ਕੇ ਲੈ ਕੇ ਖਾਤੇ ਹੈ ਦਰਸਨ ਕਰਕੇ ਨਿਹਾਲ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਆਪ ਕੋ ਕ੍ਰਿਤਕ ਮਾਨਤੇ ਹੈਂ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਆਗੇ ਪੈਸੇ ਰੁਪਯੇ ਮੋਹਰਮੋਤੀ ਮੂੰਗ ਅਛੇ ਅਛੇ ਬਸਤਰ ਦੁਸ਼ਾਲੇ ਦੂਧ ਦਧਿ ਸੂਤ੍ਰ ਅੰਨਾਦਿ ਕੋਂ ਵਛੇ ਵਡੇ ਢੇਰ ਲਗ ਜਾਤੋਂ ਹੈਂ ਨਿਤ ਹੀ ਕੁਛ ਇਕ ਦਿਨ ਕੀ ਨੁਵਾਨ ਬਾਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ॥ ਔ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਾ ਅਪਨੇ ਦਲ ਕੇ ਲੋਕੋਂ ਪ੍ਰਤੀ ਐਸਾ ਕਰੜਾ ਹੁਕਮ ਥਾ ਕੇ ਮਜਾਲ ਕਯਾ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੀ ਕੀ ਬਹੂ ਬੇਟੀ ਕੀ ਓਰ ਬੇਟੀ ਦਿਸ਼ਟੀ ਭੀ ਦੇਖ ਜਾਵੇ ਅਥਵਾ ਕਿਸੀ ਕੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਸੇ ਠੱਠਾ ਮਸਕਰੀ ਹਾਸੀ ਭੀ ਕਰ ਜਾਵੇ ॥ ਜੋ ਕੋਈ ਕੁਛ ਕੁਕਰਮ ਕਰੇ ਭੀ ਤਬ ਮੋਢੇ ਪਾਸ ਸੇ ਭੁਜਾ ਔ ਮੋਟੇ ਪਟ ਸੇ ਲੱਤ ਤਿਸਕੀ ਕਟਾਇ ਦੇਤੇ ਥੇ ਸੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੇ ਡਰਤੇ ਹੂਏ ਮਾਤਾ ਜੀ ਭੈਣ ਜੀ ਕਰਕੇ ਬਿਗਨੀ ਬਹੂ ਬੇਟੀ ਕੋ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕੇ ਸਿਖ ਬੁਲਾਤੇ ਥੇ ।

ਜੈਸੇ ਜੇਸਟ ਅਖਾੜ ਕੇ ਮਾਸ ਕੋ ਮਧਯਾਨ ਕੋ ਸੂਰਯ ਤਪਤੋ ਹੈ ਤੈਸੇ ਤੇਜ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋ ਹੋਤੇ ਭਯੋ ॥ ਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੇ ਪਿਤਾ ਕੀ ਮੁਕਾਣ ਦੇਣੇਲੀਏ ਜਬ ਉਧੋ ਵਾਲੀ ਨਗਰ

ਮੈਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਆਏ ॥ ਤਬ ਬਡੇ ਸਤ ਕਾਰ ਸੇ ਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੀ ਮਾਈ ਤੇ
 ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋ ਲੇਨੇ ਵਾਸਤੇ ਆਇ ਕੇ ਬਡੀ ਧੂਮ ਧਾਮ ਸੇ ਅਪਨੇ ਨਗਰ
 ਕੇ ਸਮੀਪ ਡੇਰਾ ਦੇਤੇ ਭਏ ਤਬ ਕਨਾਤਾਂ ਘੋਪੇ ਲਾਗ ਜਾਤੇ ਭਏ ॥ ਮੁਕਾਣ ਦੇਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ
 ਅਪਨੇ ਡੇਰੇ ਮੈ ਆਇ ਬਿਰਾਜਤੇ ਭਏ ॥ ਔਰ ਭੀ ਕਹਨਯੇ ਭੰਗੀ ਸਰਦਾਰ ਸਿੰਘ ਪੁਰਯੋ
 ਰਾਮ ਰਾੜੀਏ ਬੁਢੇ ਦਲ ਆਦਿਕ ਸਾਰੇ ਸਰਦਾਰ ਭੀ ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਕੀ ਮੁਕਾਨ ਦੇਨੇ ਵਾਸਤੇ
 ਉਧੋ ਵਾਲਯੇ ਆਵਤੇ ਭਏ ॥ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੀ ਮਾਈ ਨੇ ਸਭ ਸਰਦਾਰੋਂ ਕਾ ਯਥਾ ਯੋਗਯ
 ਸਤਕਾਰ ਕੀਆ ਡੇਰਾ ਦੀਆ ਰਸਤ ਸਭ ਕੇ ਡੇਰੇ ਪਹੁਚਾਈ ॥ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਜਬ ਕਾਨ ਦੇ
 ਚੁਕੇ ਤਬ ਸਭ ਸਰਦਾਰੋਂ ਸਲਾਹ ਮਿਲਕੇ ਕਰੀ ਜੋ ਏਹੁ ਕਾਣਾ ਦੇਉ ਬਡੇ ਪ੍ਰਬਲ ਤੇਜਸੀ
 ਮਾਲੂਮ ਹੋਤੇ ਹੈ ਅੰ ਯੇਹ ਹਮ ਸਭ ਕੋ ਦੁਖ ਦੇਵੇਗੇ ਸਭ ਕੇ ਰਾਜ ਸਾਜ ਛੀਨ ਲੇਵੇਗੇ ਯਾਤੇ
 ਅਬ ਹੀ ਇਸਕੋ ਭੀ ਮੁਕਾਇ ਕੇ ਇਸ ਕੀ ਕਾਣ ਭੀ ਦੇ ਚਲੋਂ । ਕਾਹੇ ਤੇ ਜਮਤੇ ਹੁਏ ਵਿਖ
 ਕੇ ਬੂਟੇ ਕੀ ਜੜ ਉਖਾੜ ਡਾਰਯੇ ਤਬ ਤੋ ਸੁਖੇਨ ਹੀ ਉਖੜ ਜਾਤੇ ਹੈ ਅੰ ਜਬ ਬਹੁਤ ਬਦ
 ਜਾਤੇ ਹੈ ਤਬ ਉਖਾੜ ਨੋ ਕਠਿਨ ਹੋ ਜਾਤੇ ਹੈ ਜਬ ਕੋਈ ਉਸਕੋ ਫਲ ਭਖਣ ਅਨ ਜਾਣ
 ਪਣੇ ਸੇ ਕਰ ਲੇਤੇ ਹੈ ਤਬ ਮਰ ਜਾਤੇ ਹੈ ॥ ਤੈਸੇ ਯੇਹ ਕਾਣੋ ਦੇਵ ਭੀ ਜਬ ਪਾਂਵ ਦਿਓ
 ਬਾਂਧ ਜਾਇ ਗੇ ਅਰਥਾਤ ਸੈਨਾ ਧਨ ਕਰਕੇ ਪੂਰਣ ਹੋ ਜਾਇ ਗੇ ਤਬ ਮਾਰਨੋ ਕਠਿਨ ਹੋ
 ਜਾਇ ਗੇ ॥ ਤਥਾਚ ਸਾਸਤ੍ਰੇ ਉਤਿਸਟ ਮਨਿਸਤੁ ਪਰੰਨੋ ਪੇਖਯਾ ਪਥ ਮਿਛਤਾ ॥ ਸਮੇਂ ਹਿ
 ਸਿਸਟੈ ਰਾਮ ਨਾ ਤੋ ਵਰਤਯਤ:ਆਮਯ:ਸਚ ॥ ੧ ॥

ਟੀ:- ਸੁਖ ਪਾਪਤੀ ਕੀ ਇਛਾ ਵਾਲੇ ਪੁਰਸ਼ ਨੇ ਉਨੇ ਹੁਏ ਸਤ੍ਰ ਅੰ ਰੋਗ ਕੋ ਭੁਲਾਨਾ
 ਨਾ ਚਾਹਿਯੇ ਤਾਤ ਕਾਲ ਹੀ ਬਧ ਕਰ ਦੇਨੇ ਚਾਹਿਯੇ ਕਾਹੇਤੇ ਰੋਗ ਅੰ ਸਤ੍ਰ ਬੁਢੇ ਹੁਏ
 ਅਸਾਧਯ ਹੋ ਜਾਤੇ ਹੈ ਤਬ ਵਸ ਮੈ ਨਹੀ ਆਵਤੇ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਯਾਤੇ ਕਾਣੇ ਦੇਵ ਕੋ ਅਬਹੀ
 ਮੁਕਾਇ ਮਾਰਨੋ ਚਾਹਿਯੇ ॥ ਰਾਤ੍ਰੀ ਕੇ ਸਮੇਂ ਐਸੇ ਮੰਤ੍ਰ ਪਕਾਇ ਕੇ ਸਭੀ ਰਾਜਾ ਲੋਕ ਆਪੋ
 ਆਪਨੇ ਡੇਰਯੋਂ ਮੈ ਜਾਇ ਨਿਵਾਸ ਕਰਤੇ ਭਏ ॥ ਜਬ ਪ੍ਰਾਤਹ ਕਾਲ ਹੂਆ ਤਬ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ
 ਕੇ ਮਾਰਨੇ ਕੀ ਇਛਾ ਕਰਕੇ ਸਭੀ ਰਾਜਾ ਲੋਕ ਤਯਾਰੀ ਕਰਕੇ ਆਵਤੇ ਭਏ । ਤਬ ਉਨ
 ਕੇ ਆਵਨੇ ਸੇ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਕਿਸੀ ਦਯਾ ਵਾਨ ਪੁਰਖ ਨੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੋ ਖਬਰ ਕਰਦਈ
 ਜੋ ਹੇ ਰਾਜਨ ਤੇਰੇ ਮਾਰਨੇ ਵਾਸਤੇ ਸਭੀ ਰਾਜਾ ਲੋਕ ਚਲੇ ਆਵਤੇ ਹੈ ਜੋ ਕੁਛ ਤੇਰੇ ਸੇ ਅਪਨੇ
 ਸਰੀਰ ਕੋ ਬਚਾਵਨੇ ਕਾ ਉਪਾਉ ਬਨ ਸਕਤੋ ਹੈ ਤਬ ਝੱਟ ਪੱਟ ਕਰਲੇ ਜਬ ਵੇ ਸਿਰ ਸੇ
 ਤੁਝ ਕੇ ਆਇ ਪਕਰੈ ਗੇ ਤਬ ਕੁਛ ਭੀ ਉਪਾਇ ਨ ਬਨ ਸਕੋ ਗੇ ॥

ਤਿਸ ਪੁਰਖ ਕੀ ਬਾਤ ਸੁਣ ਕੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੀ ਮਾਈ ਤੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਡੇ
 ਭੈ ਭੀਤ ਹੋਤੇ ਭਏ ਅੰ ਅਪਨੇ ਬਚਾਉ ਕਾ ਕੋਈ ਭੀ ਉਪਾਉ ਨ ਦੇਖਤੇ ਹੁਏ ਭਾਗ ਕੇ
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੀ ਤ੍ਰਾਹਿ ਤ੍ਰਾਹਿ ਸਰਣਿ ਐਸੇ ਕਹਤੇ ਹੁਏ ਸਰਣੀ ਆਇ
 ਪਰੇ ਸਰਦਾਰੋਂ ਸੇ ਡਰਤੀ ਹੂਈ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੀ ਮਾਈ ਨੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੋ ਬਾਬਜੀ
 ਕੇ ਪ੍ਰਯੋਕ ਕੇ ਨੀਚੇ ਛਿਪਾਇ ਦੀਆ ਅੰ ਆਪ ਥਰ ਥਰ ਕਾਂਪਜੀ ਹੂਈ ਹਜ਼ੂਰ ਕੇ ਆਗੇ

ਦੋਨੋਂ ਹਾਥ ਜੋੜ ਕੇ ਸਿਰ ਨਿਵਾਇ ਕੇ ਬਡੀ ਉਸਤਤੀ ਕਰਤੀ ਭਈ ॥ ਹੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ ਜੀ ਜੈਸੇ ਹਿਰਣਯ ਕਸਪੁ ਸੇ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਕੀ ਬੰਬ ਸੇ ਨਿਕਸ ਕੇ ਰਖਯਾ ਕਰੀ ਹੈ ਅੰ ਜੈਸੇ ਦੁਰਯੋਧਨ ਕੀ ਸਭਾ ਮੈ ਦੁਸਟ ਦੁਸਾਸਨ ਸੇ ਦੁਪਤ ਸੁਤਾ ਕੀ ਆਪ ਨ ਰਖਯਾ ਕਰੀ ਹੈ ਅੰ ਜੈਸੇ ਤੰਦੂਏ ਸੇ ਆਪ ਨੇ ਗਜ ਕੀ ਰਖਯਾ ਕਰੀ ਹੈ ਅੰ ਜੈਸੇ ਬਧਕ ਸੇ ਮ੍ਰਿਗਨੀ ਕੀ ਆਪ ਨੇ ਕਰੀ ਹੈ ਇਤਯਾਦੀ ਬਹੁਤ ਸੀ ਉਸਤਤੀ ਕਰਕੇ ਕਹਤੀ ਭਈ ॥ ਹੇ ਭਗਵਾਨ ਮੈਂ ਅਨਾਥ ਬਿਧਵਾ ਏਕ ਪੁਤ੍ਰਾ ਨਿਰਬਲ ਅਬਲਾ ਮੁਝ ਅਨਾਥਨੀ ਕੇ ਪੁਤ੍ਰ ਕੇ ਯੇ ਸਾਰੇ ਸਰਦਾਰ ਮਾਰਯਾ ਚਾਹਤੇ ਹੈਂ ਇਨ ਪ੍ਰਬਲ ਰਾਜਯੋ ਸੇ ਮੇਰੀ ਅੰ ਮੇਰੇ ਪੁਤਰ ਕੀ ਰਖਯਾ ਕਰੋ ॥ ਐਸੀ ਐਸੀ ਬੇਨਤੀ ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਕੀ ਪਤਨੀ ਕੀ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਹਿਬ ਤਿਸ ਕੇ ਧੀਰਯ ਦੇਤੇ ਹੁਏ ਬਚਨ ਕਰਤੇ ਭਏ ॥

॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਉਵਾਚ ॥ ਹੇ ਪੁਤਰੀ ਤੂੰ ਧੀਰਯ ਕਰ ਓਧਰ ਮਤ ਹਮ ਤੇਰੇ ਹੀ ਪੁਤ੍ਰ ਕੇ ਸਭ ਰਾਜਯੋਂ ਕਾ ਸਿਰ ਤਾਜ ਬਨਾਵੇਂਗੇ । ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੀ ਮਾਈ ਕੋ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਥੇ ਜੋ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੋ ਖੋਜਤੇ ਹੁਏ ਸਾਰੇ ਸਰਦਾਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੇ ਹਜ਼ੂਰ ਆਇਕੇ ਨਿਮਸਕਾਰ ਕਰਕੇ ਬੈਠ ਜਾਤੇ ਭਏ ਪਰੰਤੂ ਉਨ ਰਾਜਯੋਂ ਕੇ ਤੌਰ ਬੇ ਤੌਰ ਦੇਖ ਕੇ ਸਾਹਿਬ ਏਹ ਬਚਨ ਕਰਤੇ ਭਏ ਕੇ ਤਮ ਸਰਬ ਹਮਾਰਾ ਏਕ ਬਚਨ ਮਾਨੋ ਇਸ ਹਮਾਰਾ ਬਚਨ ਮਾਨਨੇ ਸੇ ਤੁਮ ਕੋ ਬਡੇ ਸੁਖ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਵੇਗੇ ॥ ਅੰ ਤੁਮਾਰੇ ਰਾਜਕੀ ਬਿਧੀ ਹੋਵੇਗੀ । ਪ੍ਰੰਤੂ ਪੋਤ੍ਰ ਧਨ ਧਾਨ ਪਸ਼ੂ ਦੁਧ ਕਰਕੇ ਫੂਲੋ ਫਲੋਗੇ ॥

ਹਜ਼ੂਰ ਕੇ ਐਸੇ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਰਾਜ ਬਲ ਧਨ ਸੈਨਾ ਹੁਕਮ ਰੂਪੀ ਮਦਰਾ ਕੋ ਪਾਨ ਕਰਕੇ ਮਸਤ ਹੁਏ ੨ ਸਰਬ ਰਾਜੇ ਬੋਲੇ ਕੇ ਹੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਏਕ ਬਚਨ ਕਯਾ ਆਪਕੇ ਅਨੇਕਨ ਬਚਨ ਮਾਨੇ ਗੇ ਪਰੰਤੂ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਹਮਕੋ ਦੋ ਡਾਰੇ ॥

ਰਾਜਯੋਂ ਕੇ ਵਾਕ ਕੋ ਸੁਣ ਕੇ ਸਿੰਘ ਕੇ ਸਮਾਨ ਗਰਜ ਕੇ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਆ ਕਯਾ "ਸਿੰਘ ਮੂਛ ਭੁਜੰਗ ਮਣਿ ਸੂਰੇ ਸਰਣ ਪਯਾ, ਕ੍ਰਿਪਨ ਕੇ ਘਰ ਲਛਮੀ ਚਾਰੇ ਦੇਨ ਮੁਇਆ ।" ਹੇ ਰਾਜਾ ਲੋਕੋ ਹਮ ਸਰਣਾ ਗਤਿ ਕੋ ਕਬੀ ਭੀ ਨ ਦੇਵੈਂ ਗੇ ॥ ਜੋ ਤੁਮ ਕੋ ਅਪਨੇ ਰਾਜ ਭਾਗ ਕੀ ਉਨਤੀ ਕੀ ਇਛਾ ਹੈ ਤੋ ਤੁਮ ਸਭੀ ਰਾਜਾ ਲੋਕ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੀ ਆਗਿਆਨੁਸਾਰੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਹਮ ਤੁਮ ਕੋ ਇਸ ਕੋ ਅਗਿਆਨੁਸਾਰੀ ਬਨਾਤੇ ਹੈ ਅੰ ਤੁਮ ਉਲਟਾ ਇਸ ਕੇ ਮਾਰਣੇ ਲੀਏ ਇਸਕੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਮਾਂਗਤੇ ਹੋ ਤਬ ਹਮ ਤੁਮ ਕੋ ਸਰਣਾਗਤ ਕੀ ਬਾਹਾਂ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਤੇ ਕਾਹੇ ਤੇ ਤੁਮ ਇਸ ਕੇ ਬਾਪ ਕੀ ਮੁਕਾਣ ਦੇਣੇ ਆਏ ਹੋ ਕੇ ਉਲਟਾ ਇਸ ਕੋ ਭੀ ਮੁਕਾਣੇ ਆਏ ਹੋ ॥ ਜੋ ਤੁਮ ਸਰਬ ਸਰਦਾਰ ਆਪਣਾ ਭਲਾ ਚਾਹਤੇ ਹੋ ਤਬ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੇ ਗਲੇ ਮੈਂ ਤਰਵਾਰ ਪਾਇਕੇ ਇਸ ਕੋ ਅਪਨੇ ਸਿਰ ਪਰ ਰਾਜਾ ਧਿਰਾਜ ਅਪਣਾ ਸਵਾਮੀ ਰਖਯਕ ਅਸਥਾਪਨ ਕਰੋ । ਜੇ ਹਮਾਰਾ ਬਚਨ ਨ ਮਾਨੋਗੇ ਤਬ ਦੁਖ ਪਾਵੋਗੇ ॥ ਕੁਛਕ ਕੋਪ ਸੰਯੁਕਤ ਸਾਹਿਬ ਕੇ ਬਚਨੋਂ ਕੋ ਸੁਣ ਕੇ ਰਾਜਾ ਲੋਕ ਭੀ ਸਕੋਪ ਹੋ ਕੇ ਬੋਲੇ ॥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਆਪ ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਜਾਏ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਕੀ ਅੰਸ਼ ਹੈ ਆਪ ਕੋ ਤੋ ਹਮ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਤੇ ਆਪ ਹੀ ਇਸ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੇ ਗਰੇ ਮੇ ਤਰਵਾਰ

ਭਾਰ ਕੇ ਰਾਜਾ ਧਿਰਾਜ ਬਠਾਇ ਦੇਵੇ ਅੰ ਹਮ ਤੋ ਇਸ ਕੋ ਮਾਰ ਹੀ ਡਾਰੈਂਗੇ । ਫਿਰ ਭੀ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤਿ ਪੂਰਬਕ ਬਚਨ ਕੀਆ ਤੁਮ ਐਸਾ ਨ ਕਰੋ ਏਕਤੋ ਏਹੁ ਆਪ ਭੀ ਬਹਾਦਰ ਹੈ ਦੂਸਰਾ ਹਮ ਭੀ ਇਸ ਕੇ ਸਹਾਯਕ ਹੈਂ ਤੀਸਰਾ ਯੈਹ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੁਮਾਰੇ ਭੀ ਬਹੁਤ ਕਾਮ ਆਵੇਗੇ ਤੁਮ ਲੋਕ ਇਸ ਕੋ ਖਾਲੀ ਨਜ਼ਰ ਭੇਟ ਦੀਆ ਕਰੋ ਅਪਨਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜਾਣ ਕੇ ॥ ਮਿਲਕੇ ਰਹਨੋ ਅਛੇ ਹੋਤੇ ਹੈ ਦੇਖੋ ਪਠਾਨ ਆਦਿਕ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਤਰੂ ਤੁਮਾਰੇ ਸਿਰ ਪਰ ਬੈਠੇ ਹੈ ਇਸ ਲੀਏ ਆਪਸ ਮੈ ਫੋਟਕ ਨਾਹੀ ਚਾਹੀਏ ਹਮਾਰਾ ਬਚਨ ਮਾਨ ਕੇ ਮਿਲਕੇ ਰਹੋਗੇ ਤਬ ਸੁਖ ਪਾਵੋਗੇ ਨਹੀਂ ਫਿਰ ਤੁਮਾਰੀ ਮਰਜੀ ਰਹੀ ।

ਫਿਰ ਭੀ ਹਜ਼ੂਰ ਕੇ ਵਚਨ ਕੋ ਕੁਪਥ ਜਾਨ ਕੇ ਰਾਜਾ ਲੋਕ ਏਹੀ ਉਤਰ ਦੇਤੇ ਭਏ ਆਪ ਕੀ ਇਛਾ ਆਵੇ ਸੋ ਕਰੋ ਪਰੰਤੂ ਹਮਨੇ ਤੋ ਇਸ ਕਾਣੇ ਦੇਵ ਕੋ ਮੁਕਾਇ ਹੀ ਦੇਣੇ ਹੈ ॥ ਕੁਛ ਕੋਪ ਯੁਕਤ ਹੋਕੇ ਸਾਹਿਬ ਬਚਨ ਕਰਤੇ ਭਏ ਅਛੀ ਤੁਮ ਕਾਣ ਦੇਨੇ ਕੋ ਆਇ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਕੀ ਕਾਣ ਹੀ ਮਕਾਨੇ ਆਏ ਹੋ ॥ ਐਸੇ ਬਚਨ ਕਰਕੇ ਅਪਨੇ ਪੁਯੋਕ ਕ ਨੀਚੇ ਸੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੋ ਕੇਸੋਂ ਕੇ ਜੂੜੇ ਸੇ ਪਕੜ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਾਸ ਕੇ ਅਪਨੇ ਗਾਤਰੇ ਸੇ ਤਰਵਾਰ ਉਭਾਰ ਕੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੇ ਗਾਤਰੇ ਪਾਇਕੇ ਬਚਨ ਕੀਆ ਕੇ ਜਾਹੁ ਰੇ ਸਾਰੇ ਗਾਹਣੇ ਭਨ ਕੇ ਇਕੋ ਹੱਸ ਘੜਯਾ ਬਣਾਯਾ ਅਪਨੇ ਆਗੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੋ ਬਠਾਇ ਕੇ ਏਹ ਭੀ ਬਚਨ ਕੀਆ ਲੇਹੁ ਰੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੂੰ ਅਜ ਸੇ ਲੈਕੇ ਰਣ ਕੇ ਜੀਤਨੇ ਹਾਰੇ ਸਾਰਥਿਕ ਨਾਮ ਅਬ ਤੇਰੇ ਹੂਆ ਹੈ ਹਮਾਰੇ ਬਚਨ ਸੇ ਰਾਜਾ ਧਿਰਾਜ ਤੂੰ ਅਜ ਸੇ ਹੂਆ ਇਨ ਰਾਜਯੋਂ ਕੀਆਂ ਰਾਣਯਾਂ ਤੇਰੀ ਅਗਿਆਕਾਰ ਹੋਵੈਂ ਗੀਆਂ ।

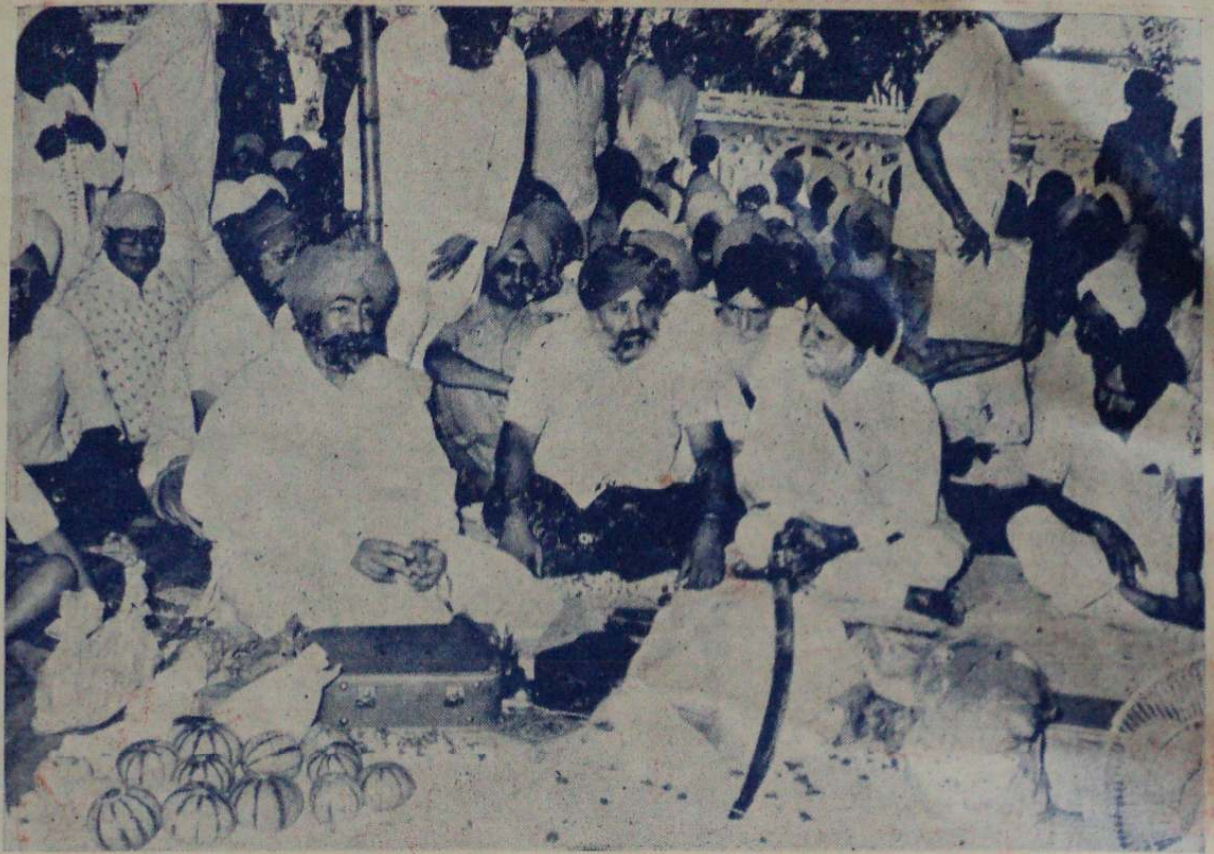
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਸਮੀਪ ਹੀ ਭਾਈ ਮਨਸਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੈਠੇ ਥੇ ਮਹਾਂ ਰਾਜ ਜੀ ਕੋ ਵਰਾਤਮਿਕ ਐਸੇ ਵਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਉਨੇ ਨੇ ਕਹਯਾ ਸੱਚੇ ਪਾਤ ਸਾਹੂ ਜੀ ਜੇ ਹੰਸ ਭਾਰੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਬ ਹੰਸ ਗਲ ਕੇ ਹਾਂਡ ਕੋ ਭੀ ਤੋੜਨੇ ਲਾਗ ਜਾਤੇ ਹੈ ॥ ਤੈਸੇ ਹੀ ਮੂਰਖ ਅਪਨੀ ਪੂਰਬਲੀ ਅਵਸਥਾ ਕੋ ਜਾਨਤੋ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅੰ ਜਿਸ ਕੇ ਉਪਕਾਰ ਸੇ ਵਧ ਤੋ ਹੈ ਤਿਸੀ ਕਾ ਹੀ ਅਪਕਾਰ ਕਰਨੇ ਲਾਗ ਜਾਤੇ ਹੈ ਵਰਾਕ ਕੋ ਬਹੁਤ ਵਧਾਵਨੋ ਅੰ ਕੰਗਾਲ ਕੋ ਬਹੁਤ ਪੇਟ ਭਰਣੇ ਆਛੇ ਨਹੀਂ ਹੋਤੇ ਹੈ ਕਾਹੇ ਤੇ ਤਿਸ ਤੇ ਬਿਕਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋਤੇ ਹੈ ॥ ਰਾਵਣ ਜੈਸੇ ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਂ ਦੇਵ ਜੀ ਕੇ ਵਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੇ ਤੀਨੋ ਲੋਕੋਂ ਕੋ ਜੀਤ ਕੇ ਭੁਜ ਦੰਡ ਕੇ ਬਲ ਸੇ ਬਵਰੇ ਹੂਆ ਹੂਆ ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਂ ਦੇਵ ਜੀ ਕੇ ਘਰ ਕੈਲਾਸ ਕੋ ਉਠਾਇ ਕੇ ਤੋਲਨੇ ਲਾਜ ਜਾਤੇ ਭਯੋ ਜੋ ਦੇਖੋ ਤੇ ਸਹੀ ਕੈਲਾਸ ਕਿਤਨੋਕ ਭਾਰੀ ਹੈ । ਧ੍ਰੁਵ ਮੁਪ ਚਿਤੋ ਮੁਹਯਤਿ ਖਲਾ: ॥ ਅਰਥਾਤ ਬ੍ਰਿਧੀ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਆ ਹੂਆ ਮੂਢ ਮੋਹ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਤੇ ਹੈ । ਪੁਨਾ ਮੋਹ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਮਤ ਹੂਆ ਹੂਆ ਬਡੇ ਛੋਟੇ ਅਪਨੇ ਬਿਗਾਨੇ ਨਹੀ ਦੇਖਤੋ ਹੈ ਧਰਮ ਕੋ ਨਹੀਂ ਵਿਚਾਰਤੋ ਹੈ ਇਕ ਸਾਰ ਸਭ ਕੋ ਅਪਰਾਧ ਕਰਣੇ ਲਾਗ ਜਾਤੇ ਹੈ ਯਾਤੇ ਕੰਗਾਲ ਕੋ ਅਤਯੁਤ ਬਢਾਨੇ ਨੀਤੀ ਕੇ ਜਾਨਨੇ ਹਾਰੇ ਆਛੇ ਨਹੀ ਮਾਨਤੋ ਹੈ ਆਗੇ ਆਪ ਸਰਬਗ ਹੋ ਸਭੀ ਕੁਛ ਜਾਨਤੋ ਹੀ ਹੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਭਾਈ ਮਨਸਾ ਸਿੰਘ ਕੇ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ॥

ਪਿੰਡ ਮਨਸੂਰਾਂ (ਲੁਧਿਆਣਾ) ਦਮਦਮਾ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਪੁਜਣ ਸਮੇਂ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਦਾ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਨਿੱਘਾ ਸਵਾਗਤ ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਸਰਬਜੋਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਪੁਰਤ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਵਾਗਤ ਵਜੋਂ ਸੇਹਰਾ ਪਹਿਣਾ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਦਮਦਮਾ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼—ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ, ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ, ਸ: ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਹੋਰ ਪਤਵੰਤੇ

ਦੀਵਾਨ ਅਸਥਾਨ ਵਿਖੇ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ—ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ—ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰੀ—ਜ਼ਰਾਇਤ ਮੰਤਰੀ
ਸ: ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ ਤੇ ਹੋਰ ਪਤਵੰਤੇ

ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਬਾਬਾ ਜੀ, ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਨੂੰ ਦਮਦਮਾ ਅਸਥਾਨ ਵਿਖੇ ਸਤਿਕਾਰਦੇ ਹੋਏ
ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸਿਰੋਪਾਓ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਉਵਾਚ ॥ ਹੇ ਭਾਈ ਮਨਸਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਚ ਹੈ ਤੁਮਾਰੇ ਬਚਨ ਤਥਾਪੀ ਜਿਸ ਪਾਣੀ ਸੇ ਬ੍ਰਿਛ ਉਤਪਤ ਹੋਤੋ ਹੈ ਫਿਰ ਤਿਸੀ ਪਾਨੀ ਸੇ ਮਾਰਯੋ ਭੀ ਜਾਤੋ ਹੈ ਜਬ ਬ੍ਰਿਛ ਪਾਨੀ ਕੇ ਕ੍ਰਿਤ ਉਪਕਾਰ ਕੋ ਨਹੀਂ ਜਾਨਤੋ ਹੈ ਤਬ ਕੋਪ ਕਰਕੇ ਤਿਸੀ ਬ੍ਰਿਛ ਕੋ ਪਾਨੀ ਸੀਤ ਰੂਪ ਹੋ ਕੇ ਬਰਫ ਰੂਪ ਹੋ ਕੇ ਗੜਾ ਰੂਪ ਹੋ ਕੇ ਅਪਨੀ ਅਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸੇ ਤਿਸ ਬ੍ਰਿਛ ਕੋ ਸੁਕਾਇ ਡਾਰਤੋ ਹੈ ਜਿਸਕੋ ਬਨਾਨੇ ਕੀ ਸਮਰਥਾ ਹੈ ਮਨਸਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤਿਸ ਕੋ ਭੰਨਨੇ ਕੀ ਭੀ ਸਮਰਥਾ ਹੈ । ਐਸੇ ਵਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਦੇਕੇ ਰਣਜੀਤਸਿੰਘ ਕੋ ਰਾਜਾ ਧਿਰਾਜ ਬਨਾਇ ਕੇ ਮਾਈ ਸਣੇ ਬਿਦਾ ਕਰਤੇ ਭਏ ਐਰ ਰਾਜਾ ਲੋਕ ਹਜ਼ੂਰ ਕਾ ਬਚਨ ਨ ਮਾਨਨ ਰੂਪ ਹੋਤੂ ਸੇ ਸ੍ਰਾਪ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਕੇ ਨਿਰਾਸ ਹੋ ਕੇ ਉਠ ਜਾਤੇ ਭਏ ।

ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਹਸਪਤਾਲ ਮਨਸੂਰਾ

19 ਮਾਰਚ 1978 ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਸ: ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਮਰਦਾਨਾ ਵਾਰਡ ਦਾ ਉਧਘਾਟਨ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਸੀ ।

ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਬਾਬਾ ਮਧੁਸੂਧਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਜਨਾਨਾ ਵਾਰਡ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਿਆ ਖਰਚ ਕਰ ਕੇ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਜੋ ਕਿ ਇਹ ਮਹਾਨ ਕੰਮ ਸੀ ।

16 ਜੂਨ 1978 ਨੂੰ

ਸ: ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਾਦਲ ਮੁਖਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਬੜੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਇਥੇ ਪੁਜਕੇ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿਤਾ ਤੇ ਉਧਘਾਟਨ ਫਰਮਾਇਆ ।

ਇਹ ਹਸਪਤਾਲ ਹੁਣ 24 ਪਲੰਗ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਬਣ ਚੁਕਾ ਹੈ । ਪੂਰਾ ਫਰਨੀਚਰ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਹਸਪਤਾਲ ਲਈ ਤੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਦੇ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਇਸ ਸਮੇਂ ਇਹ ਹਸਪਤਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਲਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਨੌਜਵਾਨ ਡਾਕਟਰ ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧੀਰ M.B.B.S. ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਥ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੇ ਸਫਾ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ । ਹਰ ਸਜਣ ਸਰੀਰਕ ਰੋਗ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਇਸ ਵੇਲੇ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਲਈ ਇਮਾਰਤ ਅਰੰਭ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਿਆਂ ਦਾ ਖਰਚ ਹੋਵੇਗਾ ।

ਜੋ ਦਾਸ ਦੀ ਇਹ ਤਮੰਨਾ ਸੀ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਸੰਗਤਾਂ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਦਾਤ ਸਫਲ ਹੋਈ, ਲੱਖ ਲੱਖ ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਾ ।

ਅਹਿਵਾਲਿ ਫਰਜ਼ਦਾਨ ਵਾ ਖਾਨਦਾਨ ਵਾ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਨਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ

ਬਾਵਾ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ, ਬਾਵਾ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ

ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ—

ਸੰਮਤ ੧੫੫੧ ਸਾਵਨ ਬਦੀ ਏਕਮ ਮਵਰੱਖਾ ੫ ਕੋ ਬ-ਮੁਕਾਮ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਹਮਸ਼ੀਰਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੇ ਘਰ ਮੇਂ ਜਹਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਚੰਦ ਅਰਸਾ ਸੇ ਕਿਆਮ ਪਜ਼ੀਰ ਥੇ ਬਾਬਾ ਸਿਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਨੇ ਜਨਮ ਲੀਆ। ਪਸ ਜਹਾਂ ਲਾਲਾ ਜੈ ਰਾਮ ਬਹਿਨੰਦੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕਾ ਘਰ ਥਾ ਵਹਾਂ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਕਾ ਹੂਆ ਔਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਭੀ ਉਸ ਘਰ ਮੇਂ ਬੂਦੋ ਬਾਸ ਰਖਤੇ ਰਹੇ। ਬਾਦ ਤਹਿਯੀਕਾਤ ਬੇਦੀ ਵ ਉਦਾਸੀ ਸਾਹਬਾਨ ਕੋ ਜੋ ਫੀ ਜਮਾਨਾ ਉਦਾਸੀ ਸੰਤ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਵਾ ਲਖਨੌਰ ਵਾ ਪਟਿਆਲਾ ਵਗੈਰਾ ਮੇਂ ਫੀਲ-ਨਸੀਨ ਅਮੀਰ-ਉਲ-ਉਮਰਾ ਹੈਂ, ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਮੇਂ ਯਿਹ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਏ। ਬਾਦ ਇੰਤਕਾਲ ਜੈ ਰਾਮ ਵ ਬੀਬੀ ਸਾਹਿਬਾ ਜੀ ਕੇ ਬ-ਸਾਲ 1575 ਸਿਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਮਇ ਅਪਨੀ ਵਾਲਦਾ ਕੇ ਅਪਨੇ ਨਾਨਕੇ ਮੇਜ਼ਾ ਪੱਖੋਕੇ ਰੰਧਾਵਾ ਤਹਿਸੀਲ ਬਟਾਲਾ ਮੇਂ ਤਸਰੀਫ ਫਰਮਾ ਹੋ ਗਏ ਥੇ। ਬਾਦ ਬ-ਸਾਲ 1577 ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੇ ਹਜੂਰ ਮੇਂ ਆ ਗਏ ਥੇ ਫਿਰ ਬ-ਸਾਲ 1582 ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਰਾਵੀਆ ਮੇਂ ਮਇ ਜੁਮਲਾ ਖਾਨਦਾਨ ਆ ਕਰ ਆਬਾਦ ਹੂਏ ਥੇ।

2. ਫਿਰ ਸਾਲ 1596 ਮੇਂ ਸਿਰੀ ਚੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਡੇਹਰਾ ਸਾਹਿਬ ਆਦਿ ਪਾਦਸ਼ਾਹੀ ਜੀ ਸੇ ਬ-ਵਾਸਲਾ 7 ਕੋਸ ਜਾਨਬ ਉੱਤਰ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਫਰਮਾਈ ਥੀ। ਅਬ ਵਹਾਂ ਟਾਹਲੀ ਸਾਹਿਬ ਨਾਮ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਹੈ, ਪੁਜਾਰੀ ਉਦਾਸੀ ਹੈ।

3. ਔਰ ਡੇਹਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸੇ ਬ-ਵਾਸਲਾ 100 ਕਦਮ ਦੂਸਰਾ ਯਾਦਗਾਰ ਟਾਹਲੀ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਕਾ ਵਾਕਿਆ ਹੈ, ਪੁਜਾਰੀ ਸਾਧ ਹੈ।

4. ਔਰ ਤੀਸਰਾ ਯਾਦਗਾਰ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਕਾ ਲਾਹੌਰ ਮੇਂ ਪੁਖਤਾ ਮੰਦਰ ਗੁੰਬਦ-ਦਾਰ ਰੇਲਵੇ ਇਹਾਤਾ ਕੀ ਜਾਨਿਬ ਸਸਾਲ ਬ-ਕਨਾਰਾ ਸੜਕ ਸਾਲਾਮਾਰ, ਮੇਸੂਮ ਟਾਹਲੀ ਸਾਹਿਬ ਵਾਕਿਆ ਹੈ।

5. ਬਾਦ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਅਪਨਾ ਲਿਕਾਸ ਬ-ਈਮਾਇ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਉਦਾਸੀ ਸੰਤ ਕਰਕੇ ਬ-ਮੇਜ਼ਾ ਬਾਠ ਇਲਾਕਾ ਦੀਨਾ ਨਗਤ ਜੋ ਡੇਹਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸੇ ਬ-ਵਾਸਲਾ 19 ਕੋਸ ਹੈ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਵ ਅਸਾਇਰ ਇਖਤਿਆਰ ਫਰਮਾਈ ਜਹਾਂ ਅਬ ਤਕ ਯਾਦਗਾਰ ਦਰਬਾਰ ਵ ਬਾਹੁਲੀ ਜੀ-ਵ ਜਾ-ਨਸੀਨ ਉਦਾਸੀ ਸਾਧ ਹੈ। ਇਸੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸਾਲ 1660 ਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰ ਆ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਸੁਨਾਈ ਔਰ ਬਕੀਆ ਪੂਰੀ ਕਰਕੇ 24 ਅਸਟਪਦੀ ਧਰ ਭੰਗ ਛਾਲਾ। ਔਰ ਯਹਾਂ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਕੇ ਦਰਸਨ ਕੋ ਆਏ। ਔਰ

ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਮਲ ਸਾਹਿਬ ਖਲਫ ਕਲਾਂ 6-ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜੀ ਕੋ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਨੇ ਫਿਰਕਾ ਉਦਾਸੀ ਸੰਤਾਂ ਈਜਾਦ ਕਰਾਇਆ । ਜਿਸ ਕਾ ਨਸਬਨਾਮਾ ਬਾਦ ਅਹਿਵਾਲ ਲਖਮੀਦਾਸ ਜੀ ਕੋ ਦਰਜ ਹੋਗਾ ।

6. ਦੋਲਤ ਪੁਰ ਤਹਿਸੀਲ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਜਾਲੰਧਰ ਕੋ ਜਿਲਾ ਮੇ ਏਕ ਅਸਥਾਨ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਕਾ ਹੈ, ਜਾ-ਨਸੀਨ ਅਬ ਉਦਾਸੀ ਸੰਤ ਹੈਂ ।

ਬਾਬਾ ਲਖਮੀ ਦਾਸ—

ਬ-ਮੁਕਾਮ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਇਲਾਕਾ ਕਪੂਰਥਲਾਂ, ਬਸਾਲ 1553 ਬਿਕਰਮੀ 19 ਫਾਗਨ ਕੋ ਸ੍ਰੀ ਲਖਮੀ ਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਜਨਮ ਲੀਆ । ਜਵਾਨ ਹੋ ਕਰ 1560 ਸੰਮਤ ਮੇਂ ਉਸਕੀ ਸ਼ਾਦੀ ਹੂਈ । ਔਰ 1572 ਮੇਂ ਇਸ ਕੇ ਘਰ ਮੇਂ ਧਰਮ ਚੰਦ ਸਾਹਿਬ ਪੈਦਾ ਹੂਏ ਔਰ ਸਾਲ 1612 ਮੇਂ ਲਖਮੀ ਚੰਦ ਜੀ ਘੋੜੇ ਪਰ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕਰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਲਨੇ ਜਾਏ ਹੂਏ ਬਾ-ਇਤਰਾਜ਼ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਸਾਹਿਬ ਕਿ ਇਨ ਸ਼ਿਕਾਰੋਂ ਕਾ ਹਿਸਾਬ ਦਰਗਾਹ ਮੇਂ ਦੇਨਾ ਪੜੇਗਾ ਦਰਗਾਹ ਕੋ ਹੀ ਸਵਾਰ ਹੋ ਗਏ ।

ਕੈਫੀਅਤਿ ਖਾਨਦਾਨੀ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ—

ਜਿਨ ਕੇ ਵਾਲਿਦ, ਬਾਬਾ ਕਾਲੂ ਜੀ ਬੇਦੀ

ਵਾਲਿਦਾ, ਮਾਤਾ ਪਿਤਰੋ ਜੀ

ਵਾਲਿਦਾ ਮਾਜਿਦਾ, ਮਾਤਾ ਬਨਾਰਸੀ

ਦਾਦਾ, ਸ਼ਿਵ ਰਾਮ, ਜਿਨ ਕੀ ਕੁਰਸੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਮਾਨਧਾਤਾ ਸੇ ਲੇ ਕਰ ਮਹਾਰਾਜ ਕਸੂ ਖਲਫਿ ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਰਾਜ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਸੇ ਮਿਲਤੀ ਹੈ ।

ਜਨਮ-ਅਸਥਾਨ, ਮਇ ਸੰਮਤ ਵਗੈਰਾ

ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ, ਜ਼ਿਲਾ ਲਾਹੌਰ, ਕਤਕ ਸੂਦੀ ਪੂਰਨਮਾਸੀ, ਬਰੋਜ ਪੰਜ ਸ਼ੰਬਾ, ਸੰਮਤ 1526 ਬਿਕਰਮੀ, ਮੁਤਾਬਕ 1469 ਈਸਵੀ, ਕਰਿਤਿਕਾ ਨਿਛੱਤਰ ਨੀਮ ਸਬ ਗੁਜਸਤਾ ਨਾਮ ਮਹਿਲ, ਯਾਨੀ ਅਹਿਲੇ ਖਾਨਾ ਮਇ ਦੀਗਰ ਹਾਲ

ਮਾਤਾ ਸੁਲੱਖਨੀ ਜੀ, ਦੁਖਤਰ ਮੂਲ ਚੰਦ ਖਤਰੀ ਚੋਣਾ, ਸਕਨਾ ਬਟਾਲਾ, 24 ਜੇਠ ਸੰਮਤ 1544 ਕੋ ਸ਼ਾਦੀ ਹੂਈ ।

ਨਾਮ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਗਾਨ ਮਇ ਤਾਰੀਖ ਜਨਮ

ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ, 15 ਬਿਸਾਖ ਸੰਮਤ 1551 ਬਿਕਰਮੀ

ਬਾਬਾ ਲਖਮੀ ਦਾਸ, 19 ਫਗਣ ਸੰਮਤ 1553 ਬਿਕਰਮੀ

ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਕੋ ਉਦਾਸੀ ਸਾਧ ਔਰ ਲਖਮੀ ਦਾਸ ਜੀ ਕੋ ਕੁਲ ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਹੈਂ । ਸੰਮਤ 1560 ਲਖਮੀ ਦਾਸ ਜੀ ਕੀ ਸ਼ਾਦੀ ਹੂਈ । ਸੰਮਤ 1572 ਉਨ ਕੇ ਘਰ ਸ੍ਰੀ ਧਰਮਚੰਦ ਹੂਏ । ਸੰਮਤ 1594 ਧਰਮ ਚੰਦ ਕੀ ਸ਼ਾਦੀ ਹੂਈ ਸੰਮਤ 1597 ਉਨ ਕੇ ਫਰਜੰਦ ਮਾਣਕ ਚੰਦ ਹੂਏ ।

ਤਾਦਾਦ ਅਰਸਾ ਉਮਰ ਵ ਗੱਦੀ ਨਸੀਨੀ

69 ਸਾਲ 10 ਮਾਹ, 10 ਯੋਮ

ਤਾਰੀਖ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਨੋ ਕੀ

ਅੱਸੂ ਬਦੀ ਦਸ 1596 ਬਿਕਰਮੀ, ਮੁਤਾਬਕ ਸੰਨ 1539, ਬਮੁਕਾਮ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ।

ਮਸਹੂਰ ਸਾਦਕ ਸਿੱਖਾਨ ਕੋ ਨਾਮ

ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਸਾਹਿਬ, ਬਾਲਾ, ਮਰਦਾਨਾ, ਬੁੱਢਾ ਜੀ, ਰਾਜਾ ਸ਼ਿਵਨਾਭ, ਰਾਜਾ ਸਚਰਮੈਨ, ਬੀਬੀ ਨਾਨਕੀ, ਭੰਡਾ ਨੱਜਾਰ, ਅਜਿੱਤਾ, ਭਾਗੀਰਥ, ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ, ਹਰਦਿਆਲ ਪੰਡਿਤ, ਲਾਲੋ ਨੱਜਾਰ, ਅਦਰਕਾ, ਸਾਲਸ਼ ਰਾਇ ਜੋਹਰੀ, ਵਗੈਰਾ ਵਗੈਰਾ ।

ਤਾਦਾਂਦ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਹਾਇ-71

ਕੈਫੀਅਤ

ਕਤਕ ਸੁਦੀ ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਵ ਨਿਰਜਲਾ ਅਕਾਦਸੀ ਮਾਹ ਜੇਠ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਮੇ ਮੇਲਾ ਲਗਤਾ ਹੈ । ਗੋਰਮਿੰਟ ਇੰਗਲੀਸ਼ਿਆ ਨੇ ਇਸ ਦਿਨ ਕੀ ਤਾਅਤੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਫਰਮਾਈ ਹੈ । ਸੰਮਤ 1577 ਮੇਂ ਬਾਬਰ ਕੋ ਸਾਤ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਬਖਸ਼ੀ, ਸੰਮਤ 1582 ਕੋ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਆਬਾਦ ਕੀਆ । ਸੰਮਤ 1584 ਮੇਂ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਬਮੁਕਾਮ ਰਾਮਦਾਸ ਪੈਦਾ ਹੁਏ । ਸੰਮਤ 1592 ਮੇਂ ਖਿਦਮਤ ਮੇਂ ਆਏ । ਸੰਮਤ 1688 ਕੋ ਇੰਤਕਾਲ ਕਰ ਗਏ ।

ਸੰਮਤ 1612 ਕੋ ਲਖਮੀਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਅਸਪ ਸਵਾਰ ਸ਼ਿਕਾਰ-ਗਾਹ ਸੇ ਆਤੇ ਹੁਏ ਆਸਮਾਨ ਕੀ ਤਰਫ ਪਰਵਾਜ਼ ਕਰ ਗਏ । ਏਕ ਪੈਰਾਹਨ ਕੁਦਰਤੀ ਜੋ ਦਰਗਾਹ ਮੁਅੱਲਾ ਸੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਵਾਸਤੇ ਨਾਜਲ ਹੂਆ ਥਾ ਜਿਸ ਪਰ ਹਰ ਇਲਮ ਕੀ ਰਵਾਇਤੇ ਵ ਆਇਤੇ ਵ ਸਲੋਕ ਮਰਕੂਮ ਹੈ ਵੋਹ ਪੈਰਾਹਨ ਅਬ ਤਕ ਮਜ਼ਈਅਨ ਮੰਦਰ ਆਇਨਾ-ਦਾਰ ਬਕਸ ਮੇਂ ਬਮੁਕਾਮ ਡੇਹਰਾ ਸਾਹਿਬ ਰਾਵੀਆ ਜਿਆਰਤ ਬਖਸ਼ ਹੈਂ ।

ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ

1. ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ, ਰਾਇ ਭੋਇ ਭੱਟੀ ਕੀ ਤਲਵੰਡੀ, ਜ਼ਿਲਾ ਲਾਹੌਰ, ਪੁਜਾਰੀ ਉਦਾਸੀ, ਸੰਮਤ 1526 ਮੇਂ ਯਹਾਂ ਜਨਮ ਲੀਆ । ਦੋ ਮੇਲੇ ਯਹਾਂ ਸਾਲ ਮੇਂ ਹੋਤੇ ਹੈਂ । ਏਕ ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਕਾਤਕ ਪਰ ਦੂਸਰਾ ਨਿਰਜਲਾ ਇਕਾਦਸੀ ਪਰ । ਜਾਗੀਰ ਮਾਅਕੂਲ ਹੈ ।

2. ਨਾਨਕ ਸਰ ਤਾਲਾਬ, ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੰਘ, ਯਹਾਂ ਤਫੂਲੀਅਤ ਮੇਂ ਕੂਦਕਾਨ ਸੇ ਲੀਲਾ ਕਰਤੇ ਰਹੇ । ਤਾਲਾਬ ਪੁਖਤਾ ਹੈ, ਕਿਨਾਰਾ ਪਰ ਮੰਦਰ ਵ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਹੈ ।

3. ਕਿਆਰਾ ਸਾਹਿਬ, ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੰਘ, ਯਹਾਂ ਮਾਦਾ ਗਾਵਾਂ ਨੇ ਖੇਤ ਖਾ ਲੀਆ ਥਾ । ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਸਰ-ਸਬਜ਼ ਕਰ ਦਿਖਾਇਆ ।

4. ਮਾਲ ਸਾਹਿਬ (ਨਾਮ ਦਰਖਤ ਕਾ ਹੈ), ਪੁਜਾਰੀ ਉਦਾਸੀ ਸਾਧ । ਇਸ ਦਰਖਤ ਕੇ ਨੀਚੇ ਸ਼ੇਸ਼ ਨਾਗ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਮੁਖ ਚੰਦ ਪਰ ਧੂਪ ਮੇਂ ਸਾਇਆ ਕਰ ਰਖਾ ਥਾ ।

5. ਤੰਬੂ ਸਾਹਿਬ (ਖੰਮਾ ਅਜ ਸਾਇਆ ਦਰਖਤ), ਪੁਜਾਰੀ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ । ਯੇਹ ਦਰਖਤ ਮਾਲ 55 ਕਦਮ ਦੂਰ ਹੈ ਖੰਮਾ ਕੀ ਤਰਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਪਰ ਬਿਛਾ ਹੂਆ ਹੈ । ਯਹਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਦ ਖਿਲਾ ਦੇਨੇ 20 ਰੁਪਇਆ ਸਾਧੋਂ ਕੋ ਇਬਾਦਤ ਮੇਂ ਮਸ਼ਗੂਲ ਹੋ ਗਏ ਥੇ ।

6. ਚਾਹ ਭਾਈ ਬਾਲਾ, ਪੁਜਾਰੀ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ । ਯਿਹ ਚਾਹ ਵਾਲਿਦ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਕਾ ਹੈ । ਯਹਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਫਰ ਸੇ ਆ ਕਰ ਕੁਛ ਅਰਸਾ ਆਰਾਮ ਕੀਆ ਕਰਤੇ ਥੇ । ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਨਹੀਂ ਬਨਾ ।

7. ਮੌਜਾ ਚੂਹੜ ਕਾਨਾ (ਉਰਫ ਖਰਾ ਸੌਦਾ), ਲਾਹੌਰ, ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੰਘ। ਯਹਾਂ ਜਮਾਤ ਸਾਧਾਨ ਕੋ 20 ਰੁਪਏ ਜੋ ਸੌਦਾ ਲੇਨੇ ਕੋ ਲਾਏ ਥੇ, ਖਿਲਾ ਦੀਏ ਔਰ ਖਰਾ ਸੌਦਾ ਕੀਆ, ਇਸ ਲੀਏ ਇਸ ਕਾ ਨਾਮ ਖਰਾ ਸੌਦਾ ਹੈ, ਗਾਉਂ ਆਬਾਦ ਹੈ।

8. ਹਟ ਮੌਜਾ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ, ਜ਼ਿਲਾ ਕਪੂਰਥਲਾ, ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੰਘ। ਇਸ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਕੀ ਜਗਾ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਨਵਾਬ ਦੌਲਤ ਖਾਨ ਕੇ ਮੌਦੀ ਖਾਨਾ ਕਾ ਕਾਮ ਕੀਆ ਥਾ।

9. ਬੇਰੀ ਸਾਹਿਬ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ, ਕਪੂਰਥਲਾ, ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੰਘ ਵ ਉਦਾਸੀ। ਬ-ਕਨਾਰਾ ਨਦੀ-ਬੇਈਂ ਦਾਤਨ ਗਾਡ ਦੀ ਥੀ, ਦਰਖਤ ਲਗਾ ਹੂਆ ਹੈ।

10. ਸੰਤ ਘਾਟ, ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ, ਕਪੂਰਥਲਾ, ਪੁਜਾਰੀ ਉਦਾਸੀ ਸਾਧ। ਬ-ਕਨਾਰਾ ਬੇਈਂ ਇਸ਼ਠਾਨ ਕਰਨੇ ਦਾਖਲ ਹੂਏ ਔਰ ਦਰਗਾਹ ਕੋ ਚਲੇ ਗਏ। ਤੀਨ ਯੋਮ ਬਾਦ ਵਾਪਸ ਉਸੀ ਘਾਟ ਸੇ ਬਾਹਰ ਆਏ ਥੇ।

11. ਮੌਜਾ ਉੱਦੋਂ ਕੇ, ਜ਼ਿਲਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਇਲਾਕਾ ਵਟਾਲਾ, ਪੁਜਾਰੀ ਉਦਾਸੀ ਸਾਧ। ਸ਼ਾਦੀ ਕੇ ਮੌਕਾ ਪਰ ਇਸ ਗਾਓਂ ਸੇ ਤਸਰੀਫ ਲੇ ਗਏ ਥੇ। ਯਹਾਂ ਮੇਲਾ ਦਸਮੀ ਸ੍ਵਾਧੋਂ ਕੋ ਹੋਤਾ ਹੈ।

12. ਸ਼ਹਿਰ ਵਟਾਲਾ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੰਘ। ਇਸ ਜਗਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਸ਼ਾਦੀ ਹੂਈ ਸੰਮਤ 1544, 24 ਮਾਹ ਜੇਠ ਬ-ਸਿਨ ਮੁਬਾਰਕ 18 ਸਾਲ। ਬਾਦ ਅਜੀਂ 30 ਸਾਲ ਸੈਰ ਵ ਸਫਰ ਫਰਮਾਇਆ।

13. ਰੋੜੀ ਸਾਹਿਬ (ਸ਼ਹਿਰ ਅੰਮਨਾਬਾਦ), ਗੁਜਰਾਂ ਵਾਲਾ, ਉਦਾਸੀ ਸਾਧ। ਪਹਿਲੀ ਹੀ ਮਰਤਬਾ ਯਹਾਂ ਪਹੁੰਚੇ ਔਰ ਕੁਛ ਅਰਸਾ ਮਕਾਮ ਫਰਮਾਇਆ ਔਰ ਰੋੜੋਂ ਕੇ ਚਬੂਤਰਾ ਪਰ ਤਪ ਕੀਆ। ਫਿਰ ਭਾਈ ਲਾਲ ਨਜਾਰ ਕੇ ਘਰ ਰਹੇ। ਯਹਾਂ ਹੀ ਕਹਿਰ ਕਾ ਸ਼ਬਦ ਫਰਮਾਇਆ। ਬਾਬਰ ਸਮਰਕੰਦੀ ਸੇ ਯਹਾਂ ਹੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੂਈ।

14. ਬਰਛਾ ਸਾਹਿਬ (ਮੁਤਸਿਲ ਸ਼ਹਿਰ ਢਾਕਾ), ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਹਰ ਜੰਗਲ ਮੇਂ ਬੈਠ ਗਏ। ਵਹਾਂ ਪਾਨੀ ਕਾ ਚਸਮਾ ਨਹੀਂ ਥਾ, ਕਿਸੀ ਕਾ ਬਰਛਾ ਮਾਰ ਕਰ ਚਸਮਾ ਨਿਕਾਲਾ ਥਾ।

15. ਚਰਨ ਪਾਦਕਾ, ਢਾਕਾ, ਉਦਾਸੀ ਸਾਧ। ਯਹਾਂ ਹੀ ਜਾਦੂਗਰ ਔਰਤ ਸੇ ਮਰਦਾਨਾ ਕੋ ਫੁੜਾਇਆ ਥਾ।

16. ਚਰਨ ਕੰਵਲ ਕਸਬਾ ਕੀਰਤਪੁਰ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਉਦਾਸੀ ਸਾਧ। ਯਹਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬੁੱਢਣ ਸਾਰ ਫਕੀਰ ਕੋ ਮਿਲੇ ਔਰ ਸੀਰ ਗੋਸਪੰਦਾਨ ਅਮਾਦਨ ਰਖਾਯਾ। ਮਾਫੀ ਮਕੂਲ ਹੈ। ਦਰਿਆਇ ਸਤਲੁਜ ਨੀਚੇ ਬਹਿਤਾ ਹੈ।

17. ਕਸਬਾ ਪੰਜੋੜ, ਰਿਆਸਤ ਪਟਿਆਲਾ, ਉਦਾਸੀ ਸਾਧ। ਯਹਾਂ ਭੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਦਮ ਰੰਜਾ ਫਰਮਾਇਆ। ਫਿਰ ਨੇਵੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਸਰ ਮੁਕੱਦਮ ਯਹਾਂ ਪਹੁੰਚਾ।

18. ਜੌਹੜ, ਯਾਨੀ ਤਾਲਾਬ ਜਲ, ਰਿਆਸਤ ਪਟਿਆਲਾ, ਸਿੰਘ। ਯੇਹ ਤਾਲਾਬ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਚਰਨ ਡਾਲ ਕਰ ਮੁਕੱਦਸ ਬਨਾਇਆ। ਬਾਬਾ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕੀਆ। ਛਾਉਨੀ ਡਕਸ਼ਈ ਤੇ 3 ਕੋਸ਼ ਹੈ।

19. ਸਿਰੀ ਨਗਰ, ਕਸ਼ਮੀਰ, ਉਦਾਸੀ ਸਾਧ। ਯਹਾਂ ਭੀ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਤਸਰੀਫ ਲਾਏ ਥੇ।

20. ਚੂਹੱਟਾ, ਸ਼ਹਿਰ, ਲਾਹੌਰ, ਸਿੰਘ। ਲਾਹੌਰ ਮੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤਸਰੀਫ ਲਾਏ ਔਰ ਬੂਚੜਖਾਨਾ ਦੇਖ ਕਰ ਸਲੋਕ ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਲਾਹੌਰ ਸ਼ਹਿਰ ਜ਼ਹਿਰ ਕਹਿਰ, ਔਰ ਯਹਾਂ ਹੀ ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਖਤਰੀ ਕੇ ਵਾਲਦ ਗੁਰਗ ਕੀ ਨਿਜਾਤ ਫਰਮਾਈ।

21. ਥਾਨੇਸਰ, ਅੰਬਾਲਾ, ਸਿੰਘ। ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਹਿਨ ਕੇ ਮੇਲਾ ਪਰ ਬ-ਕਨਾਰਾ ਤਾਲਾਬ ਖੁੰਮਿ ਲਹਮ

ਪਕਾਇਆ ਔਰ ਜਮਾਤ ਹਨੂਦ ਸੇ ਬਹਿਸ ਫਰਮਾਈ ਔਰ ਮਾਸ ਕਾ ਸਬਦ ਫਰਮਾਇਆ, ਫਿਰ ਖੁੰਮ ਸੇ ਭੋਜਨ ਤਕਸੀਮ ਕੀਏ ।

22. ਸ਼ਹਿਰ ਕਰਨਾਲ, ਬਾਜ਼ਾਰ, ਉਦਾਸੀ ਸਾਧ । ਥਾਨੇਸਰ ਸੇ ਕਰਨਾਲ ਮੇਂ ਤਸਰੀਫ ਲੇ ਗਏ ਥੇ ।

23. ਨਿਜਾਮਾਬਾਦ, ਆਜ਼ਮ ਗੜ੍ਹ, ਸਿੰਘ । ਯਹਾਂ ਏਕ ਸ਼ਖਸ ਕੋ ਜ਼ਿੰਦਾ ਫਰਮਾਇਆ ।

24. ਰਾਜਗਿਰੀ, ਇਲਾਕਾ ਪਟਨਾ, ਉਦਾਸੀ ਸਾਧ । ਯਹਾਂ ਅਕਸਰ ਰਖੀਸ਼ਰੋਂ ਕੇ ਜਲ ਕੇ ਕੁੰਡ ਹੈਂ । ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਭੀ ਏਕ ਕੁੰਡ ਯਾਨੀ ਚਸ਼ਮਾ ਸਰਦ ਚਲਤਾ ਹੈ । ਜਿਰਾਸੰਦ ਕੀ ਜ਼ਿਆਰਤ-ਗਾਹ ਹੈ ।

25. ਬਾਵਲੀ ਜਗਨਨਾਥ ਪੁਰੀ ਮੇਂ, ਕਟਕ, ਉਦਾਸੀ ਸਾਧ । ਯਹਾਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋ ਜਗਨਨਾਥ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਸਾਦ ਪਹੁੰਚਾਇਆ । ਬਾਵਲੀ ਮੇਂ ਆਬਿ ਸੀਰੀਂ ਹੈ ।

26. ਸਿਲਹਟ ਸ਼ਹਿਰ, ਢਾਕਾ, ਉਦਾਸੀ ਸਾਧ । ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਮੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਰੋਣਕ ਬਖਸ਼ ਹੋ ਕਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਫਰਮਾਇਆ ।

27. ਹਸਨ ਅਬਦਾਲ, ਉਰਫ ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ, ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ, ਸਿੰਘ । ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਵਲੀ ਕੰਧਾਰੀ ਕਾ ਜਲ ਤਾਲਾਬ ਬਾਲਾਏ ਕੋਰ ਸੇ ਨੀਚੇ ਖੈਂਚ ਲੀਆ ਥਾ ਜਬ ਉਸ ਨੇ ਬਾਲਾ ਜੀ ਕੋ ਪਾਨੀ ਨਾ ਦਿਆ ਥਾ । ਕੰਧਾਰੀ ਜੀ ਨੇ ਟੀਲਾ ਗਿਰਾਇਆ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪੰਜਾ ਸੇ ਰੋਕ ਲੀਆ ।

28. ਚੌਹਾ ਸਾਹਿਬ (ਚਸ਼ਮਾ ਸਾਹਿਬ) ਜਲਾਲਾਬਾਦ, ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਭਲਾ । ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ ਸੇ ਜਾਨਿਬ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਜਾਤੇ ਹੁਏ ਯਹਾਂ ਮੁਕੀਮ ਹੁਏ ।

29. ਬੜੋਚ ਸ਼ਹਿਰ, ਗੁਜਰਾਤ, ਉਦਾਸੀ ਸਾਧ । ਦਰਿਆਏ ਨਰਬਦਾ ਪਰ ਵਾਕਿਆ ਹੈ ।

30. ਤਿਲ ਗੰਜਨੀ ਸਾਹਿਬ, ਮਾਰੂਫ ਗੋਂਡੀ... ਪੋਲੀਅਮ ਕੋਟਾ-ਪੁਜਾਰੀ... । ਸੰਗਲਦੀਪ ਸੇ ਵਾਪਸ ਆ ਕਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਯਹਾਂ ਸਿੱਧਾਂ ਕੀ ਹੁੱਜਤ ਕਾ ਏਕ ਕੁੰਜਦ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਜਲ ਮੇਂ ਸਰਦਾਈ ਕੇ ਤੌਰ ਪਰ ਤਕਸੀਮ ਫਰਮਾਇਆ ।

31. ਨਾਨਕ ਝੋਰਾ, ਬਿਦਰ ਸ਼ਹਿਰ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਫਕੀਰ । ਨਾਨਕ ਮਤੇ ਕੀ ਤਰਫ ਆਤੇ ਹੁਏ ਯਹਾਂ ਠਹਿਰੇ ।

32. ਨਾਨਕ ਮਤਾ, ਨੈਨੀਤਾਲ, ਉਦਾਸੀ ਸਾਧ । ਯਹਾਂ ਸਿੱਧਾਂ ਸੇ ਬਹਿਸ ਹੁਈ ਦਰਖਤ ਪੀਪਲ ਖੁਸ਼ਕ ਸੁਦਾ ਕੋ ਸਰ ਸਬਜ਼ ਕੀਆ ਜੋ ਅਬ ਤਕ ਮੌਜੂਦ ਹੈ । ਨਾਮ ਗੋਰਖ-ਮਤਾ ਸੇ ਨਾਨਕ-ਮਤਾ ਪਲਟਾ ।

33. ਰੀਠਾ ਮੀਠਾ, ਨਾਨਕਮਤਾ, ਪੁਜਾਰੀ... । ਯਹਾਂ ਮਰਦਾਨੇ ਕੋ ਰੀਠੇ ਮੀਠੇ ਕਰਕੇ ਖਿਲਾਏ ।

34. ਕੋਟ ਦਵਾਰ, ਪੋੜੀ, ਉਦਾਸੀ ਸਾਧ । ਰੀਠਾ ਸੇ ਚਲ ਕਰ ਯਹਾਂ ਰੋਨਕ ਬਖਸ਼ ਹੁਏ ।

35. ਚਬੂਤਰਾ, ਸ਼ਹਿਰ ਦਿਹਲੀ, ਦਿਹਲੀ, ਉਦਾਸੀ ਸਾਧ । ਯਹਾਂ ਮਹਾਵਤੋਂ ਪਰ ਰਹਿਮ ਫਰਮਾ ਕਰ ਫੀਲ ਜਿੰਦਾ ਕੀਆ । ਚਬੂਤਰਾ ਬਨਾ ਹੂਆ ਹੈ । ਲਾਹੌਰੀ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਕੇ ਪਾਸ ।

36. ਮੌਜਾ, ਦਿਹਲੀ ਸੇ ਚਾਰ ਕੋਸ, ਉਦਾਸੀ ਸਾਧ । ਯਹਾਂ ਲੋਗ ਦਰਸ਼ਨ ਕੋ ਆਏ, ਉਨ ਕੋ ਉਪਦੇਸ਼ ਫਰਮਾਇਆ ।

37. ਸਰਸਾ, ਹਿਸਾਰ-ਫਕੀਰ । ਮੁਤਸਿਲ ਮਕਾਨ ਪੰਜ ਪੀਰਾਂ । ਯੇਹ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਤਾਮੀਰ ਕੇ ਲਾਇਕ ਹੈ ।

38. ਸੰਗਰੂਰ, ਜੀਂਦ, ਸਿੰਘ । ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬਹੁਤ ਰੋਨਕ ਵ ਤਰਤੀਬ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਕੀ ਬਨਾ ਰਖੀ ਹੈ । ਲੰਗਰ ਸਦਾ-ਬਰਤ ਜਾਰੀ ਹੈ ।

39. ਚੁਬਾਰਾ ਜੀ-ਮਨਸੂਰਪੁਰ [ਛੀਟਾਂ ਵਾਲਾ], ਪੁਜਾਰੀ ਬਾਸਿੰਦਾ ਦੇਹ । ਖਤਰੀਆਂ ਕੀ ਹਵੇਲੀ ਮੇਂ ਚੁਬਾਰਾ

ਹੈ, ਲੋਗ ਪੂਰ ਦੀਪ ਕਰਤੇ ਹੈ।

40. ਤਖਤਪੁਰ, ਲੁਧਿਆਨਾ, ਸਿੰਘ। ਯਹਾ ਮੇਲਾ ਬਸਾਖੀ ਕਾ ਲਗਾ ਕਰਤਾ ਹੈ।

41. ਸਰਾਏ ਨਾਂਗਾ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਉਦਾਸੀ। ਇਸੀ ਗਾਓਂ ਮੇਂ ਦੋਇਮ ਬਾਦਸਾਹ ਜੀ ਕਾ ਭੀ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਮੰਦਰ ਭੀ ਪੁਖਤਾ ਹੈ।

42. ਖਾਲੜਾ, ਲਾਹੌਰ, ਸਿੰਘ। ਇਸ ਗਾਓਂ ਮੇਂ ਕਿਸੀ ਬਕਾਲ ਨੇ ਹੰਸੀ ਕੀ ਥੀ, ਹੁਕਮ ਹੂਆ ਕਿ ਬਸੇ ਰਸ ਖਾਲੜਾ।

43. ਡੇਹਰਾ ਸਾਹਿਬ, ਲਾਹੌਰ, ਸਿੰਘ। ਮੌਜਾ ਚਾਹਿਲ ਮੇਂ ਲੋਗੋਂ ਕੋ ਉਪਦੇਸ਼ ਫਰਮਾਇਆ।

44. ਖੁਰਦ ਨਨਕਾਨਾ, ਲਾਹੌਰ, ਸਿੰਘ। ਮੌਜਾ ਮਾਂਗਾ ਮੇਂ ਵਾਕਿਆ ਹੈ, ਯਹਾਂ ਸਹਿਰਾਵਲ ਫਿਜ਼ਾ ਮੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕੁਛ ਅੱਯਾਮ ਕਿਆਮ ਫਰਮਾਇਆ।

45. ਖੁਰਦ ਨਨਕਾਨਾ, ਲਾਹੌਰ, ਸਿੰਘ। ਯਿਹ ਮੌਜਾ ਅਲਪਾ ਮੇਂ ਵਾਕਿਆ ਹੈ। ਯਹਾਂ ਭੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਦਮ ਰੰਜਾ ਫਰਮਾਇਆ ਥਾ।

46. ਕੰਗਨਪੁਰ, ਲਾਹੌਰ, ਸਿੰਘ। ਇਸ ਗਾਓਂ ਕੇ ਲੋਗ ਸ਼ਰੀਰ ਵ ਮਨਸੁਖ ਪਾਏ ਗਏ। ਹੁਕਮ ਹੂਆ ਕਿ ਤੁਮ ਯਹਾਂ ਹੀ ਆਬਾਦ ਰਹੋ ਯਾਨੀ ਅਗਰ ਕਹੀਂ ਜਾਓਗੇ ਤੋਂ ਔਰੋਂ ਕੋ ਭੀ ਖੂਇ-ਬਦ ਸਿਖਲਾਓਗੇ।

47. ਪਹਿਲ ਪੁਰ, ਲਾਹੌਰ, ਸਿੰਘ। ਇਸ ਗਾਓਂ ਕੇ ਨੇਕ ਵ ਗੁਰਮੁਖ ਬਾਸਿੰਦਗਾਨ ਕੋ ਦੁਆ ਦੀ ਕਿ ਤੁਮ ਯਹਾਂ ਸੇ ਏਕ ਏਕ ਮੁੰਤਿਸਰ ਹੋ ਜਾਓ ਤਾ ਕਿ ਜਹਾਂ ਜਾਓ ਆਪਨੀ ਨੇਕ ਆਦਤੋਂ ਫੈਲਾਓ।

48. ਸਤ ਘਰਾ, ਲਾਹੌਰ, ਸਿੰਘ। ਇਸ ਜਗਾ ਏਕ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਕੋ ਸ਼ਬਦ ਫਰਮਾਇਆ ਔਰ ਉਸ ਕੀ ਨਿਸਬਤ ਸ਼ਬਦ ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਸਹੰਸਰ ਦਾਨ ਦੇ ਇੰਦਰ ਆਇਆ।

49. ਵੱਲਾ ਵੇਰਕਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਸਿੰਘ। ਇਨ ਹਰ ਦੋ ਗਾਓਂ ਕੇ ਦਰਮਿਆਨ ਏਕ ਖਾਸ ਤਾਲਾਬ ਹੈ ਉਸ ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਅਸਥਾਨ ਹੈ।

50. ਪੱਖੋਂ ਕੇ ਰੰਧਾਵਾ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਉਦਾਸੀ ਸੰਤ। ਯਹਾਂ ਨੇਕ ਬਖਤਾਂ ਲਾਲਾ ਮੂਲ ਚੰਦ ਵ ਮਾਤਾ ਚੰਦੋ ਰਾਨੀ, ਨਾਨਾ ਵ ਨਾਨੀ ਸਿਰੀ ਚੰਦ ਸਾਹਿਬ ਰਹਿਤੇ ਥੇ। ਉਨ ਕੋ ਉਪਦੇਸ਼ ਫਰਮਾਇਆ। ਜਿੱਤਾ ਰੰਧਾਵਾ ਸਾਦਿਕ ਮੁਰੀਦ ਕੋ ਕਾਮਿਲ ਬਨਾਇਆ। ਫਰਜੰਦਾਨ ਔਰ ਉਨ ਕੀ ਮਾਤਾ ਕੋ ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਰਾਵੀਆ ਮੇਂ ਜਾ ਕਰ ਰਹੋ।

51. ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਬਾ-ਕਿਨਾਰਾ ਰਾਵੀ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਉਦਾਸੀ ਸੰਤ। ਇਸ ਧਰਮ ਸਾਲਾ ਮੇਂ ਮੁਆਫੀ ਮਾਕੂਲ ਹੈ। ਲੰਗਰ ਸਦਾ ਬਰਤ ਜਾਰੀ ਹੈ, ਗਾਓਂ ਆਬਾਦ ਹੈ, ਯੇਹ ਵਹੀ ਗਾਓਂ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਬਾਦ ਫਰਮਾਇਆ ਥਾ ਜਹਾਂ ਕਰੋੜੀ ਮਲ ਕਾਰਦਾਰ ਸ਼ਾਹੀ ਹੂਆ ਥਾ ਔਰ ਸਿਖ ਬਨਾ ਥਾ।

52. ਬਾਬੇ ਜੀ ਕੀ ਬੇਰ, ਸ਼ਹਿਰ ਸਿਆਲਕੋਟ, ਸਿੰਘ। ਸ਼ਹਿਰ ਸੇ ਬਾਹਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੇਰ ਦਰਖਤ ਬੇਰੀ ਰੋਣਕ ਬਖਸ਼ ਹੂਏ ਔਰ ਮਰਦਾਨਾ ਕੇ ਪਿਸਰ ਸਹਿਜਾਦਾ ਕੋ ਸ਼ਹਿਰ ਮੇਂ ਸਾਚ ਔਰ ਝੂਠ ਸੌਦਾ ਖਰੀਦਨੇ ਭੇਜਾ। ਮੂਲਾ ਕਰਾੜ ਨੇ ਮਰਨਾ ਸੱਚ ਔਰ ਜੀਨਾ ਝੂਠ ਦੋ ਫਰੋਖਤ ਕੀਆ ਔਰ ਦੁਕਾਨ ਵਕਫ ਕਰ ਹਮਰਾਹ ਹੋ ਲੀਆ। ਉਸ ਬੇਰੀ ਕੇ ਦਰਖਤ ਕੀ ਜਗਾ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਬਨੀ ਲੰਗਰ ਜਾਰੀ ਹੈ।

53. ਬਾਵਲੀ, ਸਿਆਲਕੋਟ, ਸਿੰਘ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ ਤਸ਼ਰੀਫ ਲਾਏ ਥੇ। ਮੂਲਾ ਜੀ ਕੀ ਜੋਜਾ ਨੇ ਬ-ਮੋਫ ਇਸ ਕੋ ਕਿ ਯੇਹ ਫਿਰ ਚਲਾ ਜਾਏਗਾ ਕਹਿ ਦੀਆ ਵੱਹ ਘਰ ਮੇਂ ਨਹੀਂ। ਮੂਲਾ ਸਾਪ ਕੇ ਡਸਨੇ ਸੇ ਮਰ ਗਿਆ।

54. ਸਾਹੋਵਾਲ, ਸਿਆਲਕੋਟ, ਸਿੰਘ। ਮੇਲਾ ਬਸਾਖੀ ਲਗਤਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸਿਆਲਕੋਟ ਸੇ ਆ ਕਰ
ਯਹਾਂ ਰੋਨਕ ਬਖਸ਼ ਹੁਏ ਬੇ।

55. ਉੱਚ, ਮੁਲਤਾਨ, ਸਿੰਘ। ਯਹਾਂ ਕੇ ਪੀਰ ਜਲਾਲ-ਉਲ-ਦੀਨ ਸੇ ਬਹਿਸ ਹੁਈ।

56. ਪਾਕਪਟਨ ਨਾਨਕ ਸਰ, ਮਿੰਟਗੁਮਰੀ, ਸਿੰਘ। ਯਹਾਂ ਸ਼ੇਖ ਇਬਰਾਹੀਮ ਜਾ-ਨਸੀਨਿ ਸ਼ੇਖ ਫਰੀਦ ਸੇ ਬਹਿਸ
ਹੁਈ ਔਰ ਆਸਾਂ ਕੀ ਵਾਰ ਫਰਮਾਈ। ਔਰ ਵਹਾਂ ਹੀ ਸ਼ੇਖ ਮਿਚਾਵਲੀ ਮਿਲਾ (ਪਾਤਾਲਾਂ ਪਾਤਾਲ ਲਖ ਆਗਾਸਾ
ਆਗਾਸ) ਯਹਾਂ ਹੀ ਜੇਰੇ ਬਹਿਸ ਹੁਆ। ਭਾਈ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪੁਜਾਰੀ ਹੈ।

57. ਮੁਲਤਾਨ, ਮੁਲਤਾਨ, ਮੁਜਾਵਰ, ਮੁਕਾਬਰ। ਔਲੀਆ ਸੇ ਬਹਿਸ ਹੁਈ, ਉਨੋਂ ਨੇ ਏਕ ਜਾਮਿ ਸ਼ੀਰ ਪੇਸ
ਕੀਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਗੁੱਲ ਚੰਬੇਲੀ ਉਸ ਮੇਂ ਡਾਲ ਦੀਆ। ਪੀਰਾਨ ਖੁਸ਼ ਹੁਏ।

58. ਨਿਗਾਹਾ, ਮੁਲਤਾਨ, ਮੁਜਾਵਰ ਭਰਾਈ। ਸਖੀ ਸੁਲਤਾਨ ਸਰਵਰ ਕੇ ਨਿਗਾਹੇ ਮੇਂ ਅੱਵਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ
ਮੰਦਿਰ ਹੈ। ਲੋਗ ਪਹਿਲੇ ਯਹਾਂ ਮਥਾ ਟੇਕ ਕਰ ਅੰਦਰ ਜਾਤੇ ਹੈਂ, ਨਾਮ ਉਸ ਕਾ ਅੱਵਲ ਸਰਵਰ ਥਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੇ ਜਬ
ਉਸ ਨੇ ਸਦਾਕਤ ਵ ਸਆਦਤ ਕੀ, ਤਬ ਸਖੀ ਵ ਸੁਲਤਾਨ ਕਾ ਲਕਬ ਬਖਸ਼ਾ।

59. ਕੱਰਮ, ਕਾਬਲ...। ਯਹਾਂ ਮਰਦਾਨਾ ਕਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁਆ।

60. ਗ਼ੌਰੀ ਬੁਗਲਾਨ, ਕੁੰਦਸ਼, ਸਿੱਖ। ਯਹਾਂ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਪਰ ਪੰਜਾ ਲਗਤਾ ਹੈ।

61. ਕਾਬਲ ਅੰਦਰ ਸ਼ਹਿਰ, ਕੁੰਦਸ਼, ਸਿੱਖ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਕੋਠਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ।

62. ਅੱਚਲ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਸਿੱਖ। ਯਹਾਂ ਸ਼ਿਵਰਾਤਰੀ ਕਾ ਮੇਲਾ ਲਗਤਾ ਹੈ। ਸਿੱਧ ਮੰਡਲੀ ਕੇ ਸਾਥ ਕੀਲੇ
ਕਾਲ ਹੁਈ।

63. ਟਿੱਲਾ ਬਾਲ ਗੁਦਾਈ, ਜਿਹਲਮ, ਜੋਗੀ। ਯਹਾਂ ਬਾਲ ਗੁਦਾਈ ਨਾਥ ਜੋਗੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋ
4 ਯੋਮ ਰੱਖਾ।

64. ਰੁਹਤਾਸ, ਜਿਹਲਮ, ਸਿੱਖ। ਚਸਮਾ-ਇ-ਆਬ, ਅੰਦਰ ਸੇ ਬਾਹਰ ਖੈਂਚ ਲੀਆ ਥਾ।

65. ਜੰਨ-ਵਾਸ ਸਾਹਿਬ, ਬਟਾਲਾ...। ਯਿਹ ਮੰਜੀ ਪ੍ਰਖਤਾ ਬ-ਖਾਨਾ ਗਾਜ਼ਰਾਨ ਬਨੀ ਹੁਈ ਹੈ। ਮੁਅੱਲਫ ਨੇ
ਬਾਦ ਤਲਾਸ਼ ਵ ਤਹਿਕੀਕਾਤ ਇਸ ਕਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਆ ਹੈ। ਯਹਾਂ ਬਾਰਾਤ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਮੁਕੀਮ ਹੁਈ ਥੀ।

66. ਨਾਨਕ ਸਰ ਤਾਲਾਬ, ਜਲੰਧਰ, ਸਿੰਘ। ਯੇਹ ਤਾਲਾਬ ਮੁਤਸਲ ਮੁਕੰਦਪੁਰ ਹੈ। ਯਹਾਂ ਮੇਲਾ ਬਿਸਾਖੀ
ਲਗਤਾ ਹੈ।

67. ਸ਼ਹਿਰ ਮਥਰਾ, ਉਦਾਸੀ। ਯੇਹ ਯਾਦਗਾਰ ਪਰਸਤਿਸ਼ਗਾਹ ਉਪਰ ਬਾਲਾਖਾਨਾ ਕੇ ਏਕ ਤਾਕ ਮੇਂ ਹੈ,
ਨੀਚੇ ਦੁਕਾਨੇਂ ਤਅਲੁਕ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਕੇ ਹੈਂ। ਖਾਕਸਾਰ ਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਆ ਹੈ, ਨਾਮ ਘਾਟ ਕਾ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਰਹਾ।

68. ਪਾਨੀਪਤ, ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਕਰਨਾਲ ਨਾਨਕ ਸ਼ਾਹੀ ਉਦਾਸੀ। ਬਾਬਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਸ ਕਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ
ਆਏ ਹੈਨ ਤੀਰਥ ਸਗੁਹਿ ਮੇਂ ਇਸ ਕਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ।

69. ਕਹਿਰਾਹੜ, ਮਿੰਟਗੁਮਰੀ, ਉਦਾਸੀ। ਯਹਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦਾਤਨ ਫਰਵਾਹ ਕੀ ਚੀਰ ਕਰ ਜ਼ਮੀਨ ਮੇਂ
ਗਾਡ ਦੀ ਥੀ ਅਬ ਵੋਹ ਦਰਖਤ ਸਰਸਬਜ਼ ਬਨੇ ਹੁਏ ਹੈਂ। ਜ਼ਬਾਨੀ ਭਾਈ ਨੰਥਾ ਸਿੰਘ ਗੁੰਬੀ ਅੰਬਾਲਾ।

70. ਧੌਕਰੀ, ਮਹਿਮੂਦ ਪੁਰ ਕੇ ਮੁਤਸਿਲ, ਮਿੰਟਗੁਮਰੀ...। ਖੈਮਾ ਕੀ ਤਰਾ ਦਰਖਤ ਬਨ ਛਾਇਆ ਹੁਆ ਹੈ।

(ਸਫਾ 32 ਤੇ)

GURU NANAK

Dr. Kurt F. Leidecker

The Punjab Past and Present Vol. III 1969

It is my belief that only India could have produced the Sikh, and only Bharata could have given birth to Guru Nanak.

What other country provided conditions such as permitted this great leader to be what he was and the Sikh community to practise what they believe? Could the west have played host to either?

Let us scan the cultural and political history of Europe at the time of the first Guru, revered Guru Nanak, whose birthday we are celebrating today. That is, let us briefly survey the Europe of the period A. D. 1469 to 1539, or better, Saka 1391 to 1461. We can leave America out of this for the moment because it was only being discovered in 1492.

The Portuguese were establishing under Albuquerque the Portuguese motherland in Goa and Emanuel the Great was flourishing in splendour because of the onerous white man's burden he so magnanimously took upon his shoulders.

Spain were reeling under Tomas de Torquemada, Inquisitor General. Slave ships plied the ocean. Machiavelli wrote his *Il Principe*. Martin Luther was declared an outlaw. The Anabaptists were inhumanly tortured. Tobacco found its way into Europe which began a gruesome series of wars between Protestants and Catholics.

Let us be fair, however. Great things, too, were happening in Europe. Universities were founded, Thomas a Kempis left us his *de imitatione Christi*, the Postal system was introduced, Kopernikus searched the heavens, Leonardo da Vinci, Rafael, Durer, Michel Angelo and Titian achieved the ultimate, in the arts.

India's history, likewise, was edging forward from crisis to crisis owing to greedy hands stretching out towards her riches. But one of the brightest spots in that age which gave us a Kabir, was doubtless the birth of Guru Nanak at Nankana Sahib in the Punjab.

Far be it from me to separate fact and legend in his life or even attempt a

eulogy of Nanak Nirankari. I can but humbly refer to the highlights of his spiritual career in the world for I consider them to be significant beyonds the bounds of India and for us in America as well.

Europe may have painted well, printed well, translated well, sailed the seas well, and conquered and colonized well, but it was Guru Nanak who dreamed of universal brotherhood and sang his song of unity of all faiths to the accompaniment of his minstrel Mardana. His garments, too, betrayed his universal outlook, as A. Christina Albers, put it in verse:

But why that motley dress the master wearth,
Half of the Hindu, half of Muslim type ?
It was to show that he was both or neither
The Truth eternal does not rest on dress.

No Goan adventure was needed to introduce into India the concept of the fatherhood of God: "ek pita ekas ke ham barak, tu mera gurbhai", there is only one Father of us all, and we are all his children said the first Guru and proclaimed it far and wide till it became the basic principle guiding your conduct to this day and wherever you are in your homeland, in Singapore, Hong Kong or America.

Gandhiji, in a precious quizzical mood once asked how can the God you are praying to be different from the one I am praying to if there is only one God in the Universe ? This view was Guru Nanak's also, and it is on the recognition of the One-only God idea that the Sikh community, whether you wear the turban, cut your hair or call yourselves pure, are firmly established. That is only your stand; that you recognize as your obligation. And it is well so in a world in which all values, even primary ones, are being assailed.

Guru Nanak called God in true Hindu fashion. 'The Indweller of Nature.' As 'sat nam' the Guru introduced into your minds the realization, so often forgotten among us, that if God exists, He must be the Only One, and whatever name you give him as true a name as any other—El-Allah, Brahma, Shiva, Vishnu, Hari, And, further more, if naming God and repeating his true Name is worship and oneness with the divine, then why should not every other activity equally proclaim God and inspire in us divine presence and sustain us in divinity, as breathing does ? "akhan jivan, visre mar jaon", These are insights into depths of metaphysics which were always better understood in India than in the West. Hold to them, for we will once again return to them after the materialistic prattle has died down.

It should be easy for Christians to embrace Christians and Christians even to

embrace Jews, because they all believe in the one, personal God, Creator of heaven and earth. Yet they have fought to death amongst themselves, most bitterly at the time of Guru Nanak. Whoever knows the connotation which Allah has for Muslims and is aware of the impersonalism and pantheism inherent in the Hindu concepts of deity, must surely regard it as a singular feat that the founder of Sikhism was able to make Muslim embrace Hindu and Hindu embrace Muslim. Again, only in this wonderful land of Bharata was all this possible. If it was possible once it is possible again and again, not on doctrinal grounds but on mystical grounds, or shall we say, when man remembers his humanity. The man who accomplished this during a period of Hindu-Muslim strife and altercation must have had far greater powers of persuasion and, I might add courage, than was met with in the West, or else India possessed, despite incessant internecine struggles, qualities of a high order of spirituality which Europe aspired to only intellectually, if at all. As a leader in matter of tolerance, therefore, Guru Nanak surpassed all others. We in America are aspiring to such broadness of vision and practice since the days of Thomas Jefferson who, in 1777, drew up the most extensive charter of religious liberty, unparalleled in the West.

It is of interest to American particularly, that Sikh is derived from Siksa or instruction. Our Sikh friends, thus, acknowledge by their name their share in an immense respect for education and learning which they take, perhaps, in an even higher sense than mere scholarship, as a search for that which is the ultimate Reality or Being, in fact Truth, satya. Their desire for instruction and knowledge also in the temporal sphere has placed them in a position of leadership in modern India, in Government and other branches of public life and endeavour.

Freedom-loving America also is glad that Guru Nanak and you, his followers, recognize the true value and worth of man not merely in the abolition of slavery and untouchability, and in extolling the virtues of good Samaritan, but in independence of thinking. The contribution of Sikhism to the elimination of caste so vigorously pursued by India today, can never be forgotten by your countrymen nor by the world.

One saying by Guru Nanak to which hearts in East and West are surely attuned is that, "Nobody is without some worth. How can you call women inferior when it is she who gives birth to great men?" Each human being, even the lowliest, has some worth, and you Sikhs have demonstrated that in innumerable instances in the past. In this you anticipated the great German philosopher Kant in his ethical code based upon the famous categorical imperative to treat all human beings in thine own person as in all others as an end with all, never as a means.

'To earn one's livelihood honestly', said Guru Nanak, is the source of happiness and the right way consists in practising non injury and sharing with others'. Democracy, thus, is natural to you sikhs. Your wealthy eat with the poor, you wait on him who may work for you. In humility and chivalry you are demonstrating in your quiet way the finest characteristics of man. In the new world that is shaping, you, therefore will be contributing the valuable, ancient heritage of Guru Nanak. It would, thus, seem impossible that a Sikh grounded deeply in the spiritual nature of his creed, would not be an ardent defender of democracy and the values which a free world cherishes. With your battle cry 'Sat Sri Akal' you will never be found on the side of the godless. Our hope for a better future is made brighter by virtue of Guru Nanak whose birth you have given me the privilege to celebrate with you.

Other secrets of the spiritual life were known to Guru Nanak and the refulgence of his spirit in other nine Gurus. Take, for example just one more, that of fearlessness. By it man proves the divinity of his own nature which is affirmed in all of Hinduism. We in America often speak of freedom from fear, but expect that freedom to come to us from without, from improvements in the social order or favourable economic conditions. The Sikh Gurus, inspired by and in the spirit of the first one, Guru Nanak, looked within for stamina, and have prompted you to do the utmost in heroic deeds of valour and even more heroic sufferings of martyrdom which are inscribed in gold on the glorious pages of India's history, from Guru Arjan's tortures to Amritsar.

"Death is the privilege of the brave, provided they die for a worthy cause," said Guru Nanak. Indeed, a country is well off that can boast of men who for the sake of their fellow-men, not necessarily their co-religionists or compatriots, will fight and lay down their lives because they espouse a worthy cause. As Guru Tagh Bahadur, or was it Guru Gobind Singh, said: "sir dadam magar sar-a khuda na dadma," "he gave his own head, yet did not relinquish what Khuda (i. e., God) entrusted him with" Hence, Rabendranath Tagore in his "jana-gana-mana-adhinayaka" did not forget among those gathered round the throne of the Dispenser of India's destiny, you Sikhs.

(ਸਫਾ 28 ਦੀ ਬਾਕੀ)

71. ਚਾਵਲੀ ਮਸ਼ਾਇਖ, ਮੁਲਤਾਨ, ਤਹਿਸੀਲ ਮੈਲਸੀ...। ਯਹਾਂ ਸ਼ੇਖ ਫਰੀਦ ਵਾਲਾ ਚਾਹ ਵ ਦਰਖਤ ਭੀ ਹੈ ਜਿਸ ਸੇ ਵੋਹ ਬਾਰਾ ਸਾਲ ਲਟਕੇ ਰਹੇ।

72. ਡੇਰਾ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਲਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਉਦਾਸੀ। ਜਿਹ ਮਹਾਰਾਜ ਕੀ ਸਮਾਧ ਹੈ। ਜਾਗੀਰ ਸਦਾ-ਬਰਤ ਲੰਗਰ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਦਰਬਾਰ ਦਰਿਆਇ ਰਾਵੀ ਸੇ ਤੀਨ ਕੋਸ ਈਂ ਰੂਇ ਆਬ ਹੈ।

ਮੱਕਾ ਵ ਮਦੀਨਾ ਵਾ ਰੂਮ ਵਾ ਈਰਾਨ ਮੇ ਜਹਾਂ ਜਹਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤਸ਼ਰੀਫ ਲੇ ਗਏ ਹੈਂ, ਅੱਕਾਤ ਮੁਕੱਰਰਾ ਪਰ ਆਹਿਸਤਾ ਆਹਿਸਤਾ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਬਨੇਂਗੇ।

ਕਲਯੁਗ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ

(ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਹੈਪੀ ਨਿਵਾਸ, ਪਟਿਆਲਾ)

ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗੁਰੂ ਗਦੀ ਤੇ ਬਰਾਜਮਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਾਲ 1664 ਵਿਚ ਦੇਹਧਾਰੀ ਪਾਖੰਡੀ, ਕੁਕਰਮੀ ਮਾਇਆ ਦੇ ਲਾਲਚੀ ਕਲਜੁਗੀ ਬਹੁ-ਰੂਪੀਆਂ ਨੇ 22 ਮੰਜੀਆਂ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਲਗਾ ਲਈਆਂ ਸਨ ਇਹ ਸਾਰੇ ਧੀਰਮਲੀਏ, ਰਾਮ-ਰਾਈਏ, ਲੁਟੇਰੇ ਮਸੰਦ ਸਨ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਪੂਜਾ ਦਾ ਦਾਨ, ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਮਾਇਆ ਦੀ ਜਕੜ ਵਿਚ ਕਿਰਲੇ ਵਾਂਗ ਹੰਕਾਰੇ ਗਏ ਸਨ, ਮਖਣ ਸਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਜੋ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਸਿਦਕੀ ਸੇਵਕ ਸੀ ਰਾਹੀਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਚੇ ਸੇਵਕ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਤਪ-ਸਾਧਨਾ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਾਲਚੀ ਪਖੰਡੀ ਕੁਕਰਮੀਆਂ, ਪਾਂਡਿਆਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਪੰਡਤਾਂ ਦੇ ਏਜੰਟਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੀ ਪਵਿੱਤਰ ਪੋਥੀ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਮਨਮਾਨੀ, ਕਚੀ ਬਾਣੀ ਦਰਜ ਕਰਕੇ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਧੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਰਲਗਡ ਕਰ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਵਡਿਆਈ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਰਵਾਉਣ ਲਗ ਪਏ। ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਸਲੋਕ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇਕੇ ਵਹਿਮਾਂ ਭਰਮਾਂ ਵਿਚ ਪਾਕੇ, ਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਉਲਟ ਸਿਧ ਕਰਕੇ ਕੇਵਲ ਮਾਇਆ ਬਟੋਰਨ ਤਕ ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ। ਮੁਗਲ ਜਰਵਾਣੇ ਅਤੇ ਜਾਲਮ ਹਾਕਮ ਸਨ, ਅਯਾਸ ਸਨ, ਪੰਡਤ, ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਲਾਲਚੀ ਸਨ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝ ਕੇ ਅਣਖ ਨਾਲ ਜੀਉਣਾ, ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਦੇ ਲੜ ਲਗ ਕੇ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਭਗਤੀ ਕਰਨ, ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ, ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ, ਦਾਨ ਕਰਨ, ਕ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਜੋ ਲਾਲਚੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸਨ ਉਹ ਵਿਦਿਆ ਪੜ੍ਹਨ ਪਾਠ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕੇਵਲ ਆਪਣੇ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਖਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਟੂਣੇ, ਧਾਗੇ, ਮੰਤਰ ਵਹਿਮ, ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਉਪਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ, ਗਰੀਬਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਹੜ੍ਹਪ ਕਰਨ ਤਕ ਭਿਆਰ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਆੜ ਵਿਚ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਪਖੰਡ ਕਰਕੇ, ਸਜ ਵਿਆਹੀਆਂ ਨੌਜਵਾਨ ਖੂਬ ਸੂਰਤ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਦੀ ਬਾਅਦ ਡੋਲੇ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਹੀ ਪੱਥਰ ਦੇ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ ਨਾਲ ਲਿੰਗ ਜੋੜਨ ਦੀ ਤੀਬਰ ਇਛਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਸਮਤ ਲੁਟਦੇ ਸਨ। ਸੋਨੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਜੇਵਰ ਭੇਟਾ ਵੇਚੋਂ, ਪਥਰ ਦੀਆਂ ਨਗਨ ਮੂਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ, ਸਰਾਬ ਮੀਟ, ਬਕਰੇ, ਮੂਰਗੇ ਮਾਸੂਮ ਬਚੇ ਬਲੀ ਵਜੋਂ ਡਕਾਰ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਲੋਕਾਂ ਵਰ ਸਰਾਪ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇ ਕੇ ਵਿਲਹੜ ਬਗਲੇ ਭਗਤ ਬਣਕੇ, ਗੋਗੜਾਂ ਫੁਲਾਈ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਸਰਕਾਰੇ ਦਰਬਾਰੇ ਨਿੰਦਾ ਚੁਗਲੀ ਕਰਕੇ ਮੁਰਾਸੀਆਂ ਵਾਂਗ ਤੰਹਫੇ, ਖਿਲਵਤਾਂ, ਰੁਤਬੇ, ਇਨਾਮ, ਸਨਮਾਨ ਅਹੁਦੇ, ਜਾਇਦਾਦਾਂ

ਜਾਗੀਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ, ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨੌਜਵਾਨ ਲੜਕੀਆਂ, ਔਰਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਅਯਾਸ਼ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਤੁਹਫੇ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ, ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਾਤੇ ਵਿਚੋਲੇ ਬਣਕੇ ਕਰਦੇ, ਨਕਦੀ, ਸੋਨਾ ਚਾਂਦੀ ਵਿਚੋਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿਆਹ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਸਮੇਂ ਲੈ ਲੈਂਦੇ, ਵਿਆਹ ਰਸਮ ਅਧੀ ਰਾਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਲਗ ਭਗ ਹੀ ਲਗਨ ਕਢਕੇ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਤਾਂ ਜੋ ਆਮ ਲੋਕ ਡੂੰਘੀ ਨੀਂਦ ਸੁਤੇ ਪਏ ਹੋਣ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਲਚੀ ਹਰਕਤਾਂ ਵਲ ਵੇਖਕੇ ਪੁਛ ਪੜਤਾਲ ਵੀ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ ।

ਮੁਗਲ ਹਾਕਮ ਲੁਟੇਰੇ, ਧਾੜਵੀ ਅਯਾਸ਼ ਕੁਕਰਮੀ ਸਨ । ਚੰਦੂ ਗੰਗੂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਲਾਲਚੀ ਸਨ, ਨਿੰਦਕ ਚੁਗਲ ਖੋਰ ਜਮੀਰ-ਫਰੋਸ਼ ਨਾਰਦ ਮੁਨੀ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਸਨ, ਚੜ੍ਹਦੇ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕਰਨ ਅਰਥਾਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਅਹਿਲਕਾਰਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਾਮਦ ਵਡਿਆਈ ਕਰਕੇ ਆਮ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਸਚੇ ਪਰਮਾਤਮਾਂ ਦੀ ਭਗਤੀ, ਸਿਮਰਨ ਕੁਰਬਾਨੀ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ, ਸੰਭਾਲ ਹਮਦਰਦੀ, ਪਰਉਪਕਾਰ ਵਾਲੀ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਸੰਸਕਾਰ ਮਰ ਚੁਕੇ ਸਨ, ਮੰਦਰਾਂ ਵਿਚ ਰਾਤ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਓਪਰੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਠਹਿਰਨ, ਰੋਟੀ ਆਦਿ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰਿਸ਼ਟ ਜੀਵਨ ਆਚਾਰ, ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਵੇਖ ਨਾ ਲਵੇ । ਰਾਜ ਲੀਲਾ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਅਯਾਸ਼ੀ ਅਤੇ ਪਖੰਡ ਕਰਦੇ, ਮੁਗਲ ਅਯਾਸ਼ ਹਾਕਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਾਲਚੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਏਜੰਟ ਸਮਝ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਪਾੜੇ ਤੇ ਰਾਜ ਕਰੇ ਦੀ ਆਪਣਾਉਂਦੇ ਰਹੇ । ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਮਕਾਰ, ਵਹਿਮੀ, ਜਾਲਮ ਸੀ ਉਸ ਨੇ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਨਿੰਦਕ ਚੁਗਲਖੋਰ ਲਾਲਚੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾ ਲਿਆ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਦੇ ਵਾਲ, ਦੜੀ ਰਖਣ ਤੇ ਪਾਬੰਧੀ ਲਗਾ ਦਿਤੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੰਦਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਤੋੜ ਕੇ ਲੁਟ ਲਈਆਂ, ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ, ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਨੂੰ ਸਾੜ ਫੂਕ ਦਿਤਾ, ਜੰਝੂ ਉਤਾਰ ਦਿਤੇ, ਮਸੀਤਾਂ ਵਿਚ ਕਲਮੇ ਪੜ੍ਹਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੇ । ਇਹ ਸੇਠ ਤੋਂ ਸੋਖ ਬਣ ਗਏ, ਬੁਜ਼ਦਿਲ ਮੌਤ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹਨ ।

ਸਰਕਾਰੀ ਹਾਕਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਆੜ ਵਿਚ ਲਾਲਚੀ ਸਜਣ ਠਗ ਅਤੇ ਗੰਗੂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਦੀ ਆੜ ਵਿਚ ਅਤੇ ਚੋਰ ਡਾਕੂ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਮਾਰੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਧਮਕੀ ਨਾਲ ਗਰੀਬ ਜਨਤਾ ਆਮ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਲੁਟ ਰਹੇ ਸਨ । ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਠੰਕੇਦਾਰ, ਧਰਮ ਪਵਿਤਰਤਾ ਤੋਂ ਸਖਣੇ ਹੋ ਗਏ । ਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗ਼ੈਰਤ-ਹੀਨ ਨਿੰਦਕ, ਚੁਗਲਖੋਰ, ਹੰਕਾਰੀ, ਲਾਲਚੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾ ਕੇ ਮੁਗਲ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਜਰਵਾਣਿਆਂ ਧਾਰਵੀਆਂ, ਜਾਲਮਾਂ, ਕੁਕਰਮੀਆਂ ਦੇ ਹਥ ਕਰ ਦਿਤਾ । ਆਪ ਬਹੁਰੂਪੀਏ ਬਣ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਮੌਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਗਮੀ ਦਾਨਪੂਜਾ ਲੈਣ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ, ਢੰਗ ਸੋਚਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਆਪ ਕਦੇ ਇਕ ਪੈਸਾ ਵੀ ਕਿਸੇ ਗਰੀਬ ਨੂੰ ਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਰਨ ਸਮੇਂ ਫੁਲ ਜਲ ਪਰਵਾਹ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਵੀ ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਵਹਿਮ ਪਾ ਕੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾਨ ਪੂਜਾ ਕਰਵਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਲੋਕਾਂ, ਲਈ ਪਾਠ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਲਗਵਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਰਾਹੂ ਕੇਤੂ ਦੇ ਭੁਲੇਖੇ ਪਾ ਮਾਇਆ ਲੁਟਦੇ ਹਨ । ਗਓਂ ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਕਹਿੰਦੇ ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਦੁਧ ਦੇਣਾ ਬੰਦ ਕਰ

ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਡਾਂਗਾਂ ਛਿਤਰਾਂ ਨਾਲ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਕੇ ਅਵਾਰਾ ਸਮਝ ਬਾਹਰ ਕਢ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ।

ਇਹ ਡਕੌਤ, ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਪਖੰਡੀ ਡਕੌਤ ਹਨ ; ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨਭੋਲ ਪੁਠੇ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਲਾਭ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਕਰਨ, ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਠੇਕਾ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਆਪ ਮਾਇਆ ਦੇ ਜੰਜਾਲ ਵਿੱਚ ਘੋਰ ਨਰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਪ ਬਿੱਛੂ ਬਣ ਕੇ ਬਤੀਤ ਕਰਨ । ਮਾਇਆ ਦੇ ਲਾਲਚੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਰ ਭੈ, ਬੰਧਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਉਹ ਮਾਇਆ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਅੱਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਇਆ ਦੇ ਲਾਲਚੀਆਂ ਦੇ ਹਥੋਂ ਨੌਜਵਾਨ ਲੜਕੀਆਂ ਦਾਜ ਦੇਣ ਕਰਕੇ ਆਤਮਘਾਤ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਪਿਟਾਈ ਕਰਕੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸਾੜ ਕੇ ਸਟੇਵ ਫਟ ਕੇ ਸੜ ਜਾਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਵੇਸਵਾ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਵਤਾਰ, ਰਿਸ਼ੀਮੁਨੀ ਵਡ ਵਡੇਰੇ ਪੂਰੇ ਕੇਸ਼ ਦਾੜੀ ਸ਼ਸਤਰ ਆਦਿ ਰਖਵੇ ਸਨ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਲੋਂ ਦਿਤੀ ਇਨਸਾਨੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਅੱਜ ਇਹ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਚੈਲੰਜ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਸਿਰ ਦੇ ਵਾਲ, ਦਾੜੀ ਕਟਵਾਉਣ ਤੇ ਫੈਸ਼ਨ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੜਕੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਆਪਣੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਬਨਾਵਟੀ ਵਾਲ ਜੂੜੇ ਲਗਾ ਕੇ ਸੁੰਦਰ ਬਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ । ਆਪ ਤਮਾਕੂ ਪੀਂਦੇ ਹਨ ਨਸ਼ੇ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਵਲੋਂ ਦਿਤੇ ਸੁੰਦਰ ਸਰੀਰ, ਦਿਲ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਰਖਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕੈਂਸਰ ਤੇ ਹੋਰ, ਸਨਸਟੋਕ ਦੀਰਘ ਰੋਗ, ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਲਗਾ ਕੇ ਨਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਇਕ ਰਬ ਰਾਮ, ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਇਸ਼ਟ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਨਦੇ, ਨਾ ਹੀ ਇਕ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦੀ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਸਗੋਂ ਅਨੇਕਾਂ ਦੇਵੀਆਂ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦੇਵੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਲਾਂ ਆਮ ਔਰਤਾਂ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਰ ਹਥ ਵਿਖਾਏ ਹੋਏ ਹਨ ਚਿਹਰੇ ਵੀ ਡਰਾਉਣੇ ਜਿਹੇ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਹਨੂਮਾਨ ਇਨਸਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਾਂਦਰਾਂ ਤੇ ਲੰਗੂਰਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਰਾਮ ਲੀਲਾ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਸੀਤਾ ਲਕਸ਼ਮਨ ਰਾਵਨ ਆਦਿ ਦਾ ਰੋਲ ਭਗਤੀ, ਸਿਮਰਨ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਨਹੀਂ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਕੇਵਲ ਰਾਵਨ ਦਾ ਸੀਤਾ ਹਰਨ ਰੋਲ ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਲਗਾ ਕੇ ਵੇਦਾਂ ਦੇ ਗਿਆਤਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਰਾਵਨ ਨੂੰ ਸੀਤਾ ਦਾ ਕਲਾਵਾ ਭਰ ਕੇ ਚੁਕ ਕੇ, ਮੋਢੇ ਤੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਬਠਾ ਕੇ ਲੈ ਜਾਣਾ ਫਖਰ ਨਾਲ ਵਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸ੍ਰੀ-ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਦਾ ਵਿਯੋਗ, ਵਿਰਲਾਪ ਹਾਏ ਸੀਤੇ, ਹਾਏ ਸੀਤੇ ਕਰਨਾ ਵੀ ਫਖਰ ਨਾਲ ਜੋਰ ਨਾਲ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਰਾਸ ਲੀਲਾ ਸਮੇਂ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦਾ ਗੋਪੀਆਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ ਹੌਲੀ ਮਨਾਉਣਾ ਹੀ ਫਖਰ ਨਾਲ, ਕਾਮ ਦੇ ਭੜਕੀਲੇ ਸੀਨ ਵਿਖਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕੋਈ ਭਗਤੀ ਸਿਮਰਨ, ਸੇਵਾ, ਪਰਉਪਕਾਰ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਸੀਨ ਨਹੀਂ ਵਿਖਾਏ ਜਾਂਦੇ । ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੂਰਬੀਰਤਾ ਦੇ ਸੀਨ ਵਿਖਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਹਰ ਸਾਲ ਰਾਵਣ ਦਾ ਬੁਤ ਸਾੜਕੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕਰਕੇ, ਗੰਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤ ਰਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਆਪ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਦਾਰਥ ਲੈਂਦੇ ਹਨ । ਰਾਹੂ, ਕੇਤੂ, ਮੰਗਲ, ਛਨਿਛਰ, ਸਾੜਸਤੀਆਂ ਦੇ ਭਰਮ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ

ਕੋਈ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰੋਣ ਪਿਟਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨੌਣਾਂ ਬੁਲਾ ਕੇ ਕਈ ਕਈ ਦਿਨ ਰੋਣ ਪਿਟਣ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਸਨੇ ਜ਼ਰੂਰ ਮਰਨਾ ਹੈ; ਰੋਣ ਪਿਟਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਮਰਨਾ ਹੈ, ਇਹ ਜੰਮਣ ਮਰਨ ਦੀ ਖੇਡ ਹੈ। ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਜਾਨਵਰਾਂ, ਪਸ਼ੂ, ਪੰਛੀਆਂ, ਗਰਝ ਭਗਵਾਨ, ਅਗਨੀ ਜਲ, ਪਥਰ ਦਰਖਤਾਂ ਪਿਪਲ, ਕਰੀਬ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੰਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਕੋਈ ਕਥਾ, ਪਾਠ, ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਭਗਵਾਨ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਗੁਣ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕੇਵਲ ਅੰਦਰ ਫੜ ਕੇ ਵਡਾ ਘੰਟਾ, ਟਲ ਖੜਕਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਅੰਦਰ ਮਥਾ ਟੇਕ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਲੈ ਕੇ, ਛੋਟੀਆਂ ਘੰਟੀਆਂ ਟਲੀਆਂ ਛਣਕਾ ਕੇ ਵਖ ਵਖ ਮੂਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੇ ਕਹਿ ਕੇ ਬਾਹਰ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕੀ 24 ਘੰਟੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ 8-10 ਮਿੰਟ ਵਖ ਦੇਵੀਆਂ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਬਦ ਜੇ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ? ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਜੋ ਕਰ ਮਨੁੱਖ ਜਨਮ ਦੀ ਇਕ ਜਾਤ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਭਗਵਾਨ ਹੋਣ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਬ੍ਰਾਹਮੰਡਾਂ ਦੇ ਚੌਰਾਸੀ ਲਖ ਜੂਨੀਆਂ ਦੇ ਕਿਤਨੇ ਕਰੋੜਾਂ ਭਗਵਾਨ ਹੋਣਗੇ, ਪਰ ਭਗਵਾਨ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਖੰਡਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮੰਡਾਂ ਦੇ ਚੌਰਾਸੀ ਲਖ ਜੂਨੀਆਂ ਬਨਸਤਪੀ, ਜਲ, ਥਲ, ਚੰਦ ਸੂਰਜ ਦਾ ਕੇਵਲ ਇਕੋ ਇਕ ਹੈ। ਉਹ ਹੀ ਸਭ ਦਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਿਰਜਨਹਾਰ, ਪਾਲਕ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਆਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਹਰ ਕਿਸੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਜੋਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ, ਸਭਨਾ ਜੀਆਂ ਕਾਇਕੋ ਦਾਤਾ ਹੈ, ਦਾਤਾਰ ਹੈ। ਤੀਰਥਾਂ ਤੇ ਜਾਕੇ ਮਰਦ ਔਰਤ ਦਾ ਇਕੱਠੇ ਹਥ ਵਿਚ ਹਥ ਪਾ ਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨਾ, ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ। ਤੀਰਥ ਅਸਥਾਨ ਨਾਲੋਂ ਉਸ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਦੇ ਸਚੇ ਸਿਦਕੀ ਸੇਵਕ ਬਣਨਾ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਹੀ ਠੀਕ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਮਥਾ ਟੇਕਣਾ, ਚੜ੍ਹਾਵੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ, ਇਸ਼ਨਾਨ, ਦਾਨ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਮਨ ਨੂੰ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਵਲ, ਸਚਾਈ ਨੇਕ ਕਮਾਈ, ਕਰਕੇ ਜੀਵਨ ਸਫਲ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਸੇਵਾ ਸੇਵਕ ਜੋ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਹੀ ਸਨ, ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਦੀ ਭਗਤੀ, ਸਿਮਰਨ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਧਰਮ ਦੀ ਖਾਤਰ ਅਣਖ ਨਾਲ ਆਪਾ ਵਾਰਨਾ ਜਾਣਦੇ ਸਨ, ਨੂੰ ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਲਗਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਠਲ੍ਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪੋਤਰੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਦੇ ਸਚੇ ਭਗਤ, ਮਹਾਂਤਿਆਗੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਤਿਲਕ ਜੰਜੂ, ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀ ਰਖਿਆ ਲਈ ਆਪਣਾ ਆਪ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਲਮ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਿਲੀ ਵਿਚ ਗਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹੋਨਹਾਰ ਸੂਰਬੀਰ ਦੁਲਾਰੇ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਨੂੰ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੀ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ, ਹੋਸਲਾ ਦੇਂਦੇ ਹੋਏ ਕਹਿ ਗਏ ਕਿ

ਬਲ ਹੋਆ ਬੰਧਨ ਛੁਟੇ, ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਹੋਤਿ ਓਪਾਇ।

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿਦਕੀ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਾਲਚੀ ਚੰਦੂ ਅਤੇ ਗੰਗੂ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦੀਆਂ ਭਰਿਸ਼ਟ ਨੀਚ, ਘਟੀਆ ਅਤੇ ਕਮੀਨੀਆਂ, ਇਨਸਾਨਾਂ ਵਿਚ ਭੇਦ ਭਾਵ, ਉਚ ਨੀਚ, ਵਖੇਵੇਂ, ਨਫਰਤ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ

ਹਰਕਤਾਂ, ਤਮਾਕੂ, ਨਸ਼ੇ ਵਹਿਮਾਂ, ਰੀਤੀ ਰਵਾਜਾਂ ਕੁਕਰਮਾਂ ਪਖੰਡਾਂ ਤੋਂ ਖਬਰਦਾਰ ਕੀਤਾ, ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਲੁਟਣ ਵਾਲੇ ਦੁਸ਼ਟ ਮਸੰਦਾਂ ਨੂੰ ਤੇਲ ਦੇ ਕੜਾਹੇ ਵਿੱਚ ਪਕੇ ਸਾੜਿਆ ਅਤੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਯਈ ਧੁਰ ਕੀ ਅਲਾਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਮਈ ਬਾਣੀ ਦੀ ਪਾਹੁਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ, ਪੰਜ ਬਾਣੀਆਂ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਬਾਟਾ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਸਿੰਘ ਸਜਾਏ, ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਆਤਮਕ ਤੌਰ ਤੇ ਬਲਵਾਨ ਕੀਤਾ। ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ

ਮਾਨਸ ਕੀ ਜਾਤਿ ਸੁਭ ਇਕੋ ਪਹਿਚਾਨਬੋ।

ਖਾਲਸੇ ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਕਿ ਸਿੰਘ ਅਣਖ ਨਾਲ ਮਹਾ ਮਾਇਆ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਕੇ ਸਚੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਸੁਆਸ ਸੁਆਸ ਕਰਕੇ, ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲਗਾ ਕੇ, ਉਸ ਵਲੋਂ ਦਿਤੇ ਸੁਆਸ, ਮਾਇਆ, ਵਸਤਾਂ ਉਸ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਦੀ ਇਮਾਨਤ ਸਮਝ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਲੇਖੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਲਗਾ ਸਕੇ, ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਆਪ ਸਫਲਾ ਕਰਕੇ, ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਤਕ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਉਸ ਅਮਰ ਜੋਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਚੁਰਾਸੀ ਲਖ ਜੂਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਾਰ ਬਾਰ ਆਉਣ, ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੇ ਗੋਤ ਵਿੱਚ ਮੌਹ ਮਾਇਆ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਬੰਧਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਰਹੇ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੇਵਕਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦੇ ਫੋਕਟ ਰੀਤ ਰਵਾਜਾਂ ਵਹਿਮਾਂ ਭਰਮਾਂ ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਾ ਤੋਂ ਵਰਜਿਆ ਹੈ। ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮਨਣਾ ਹੈ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਪੂਰਨ ਰਹਿਤ ਰਖਣੀ ਹੈ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਵਾਲਾ ਸਿੰਘ ਹੀ ਖਾਲਸਾ ਹੈ, ਖਾਲਸਾ ਤਿਆਗੀ ਜੀਵਨ ਉਚ ਇਖਲਾਕ ਅਤੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਵਾਲਾ, ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਪਵਿਤਰ, ਉਚ ਆਚਰਨ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਉਚੇ ਸਚੇ ਪਵਿਤਰ ਜੀਵਨ ਵਾਲੇ ਧਰਮੀ ਮਨੁੱਖ ਖਾਲਸੇ ਨੇ ਹੀ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਧਰਮ-ਇਨਸਾਫ਼ ਦਾ ਰਾਜ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਗਰੀਬ ਦੀ ਰਖਿਆ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਕਲਜੁਗ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਦਰਸਨ ਪਰਸੀਏ ਗੁਰੂ ਕੇ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੁਖ ਜਾਇ।

**“ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਧਿਆਈਐ,
ਕਾਰਜ ਆਵੈ ਰਾਸ।”**

ਸੰਤਾਨਕ ਸਮਾਚਾਰ ਗੁਰਗੱਦੀ-1978

ਦਸਵੀਂ ਦਾ ਸਮਾਗਮ :

ਮਨਸੂਰਾਂ ਨਗਰ ਪੱਖਵਾਲ ਵਾਲੀ ਸੜਕ ਉਤੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਤੋਂ ਅੱਠ ਮੀਲ ਦਮਦਮਾ ਅਸਥਾਨ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਨਮਿੱਤ (ਗਿਆਰਵੀਂ ਸੰਤਾਨਕ ਜੋਤ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ) ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਮਾਲਵੇ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਹਰ ਅਮਾਵਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਦਸਵੀਂ ਨੂੰ ਇਕਾਗਰ ਹੋ ਕੇ ਆਪ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੀਵਾਨ ਸਜਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਨੇਕਾਂ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਰਖਵਾ ਗੁਰੂ ਦੇ ਲੰਗਰ ਕਰਾ, ਗੁਰੂ ਦੀਆਂ ਦੇਗਾਂ ਸਜਾ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਤੇ ਆਪ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਪ ਦੇ ਮਨ ਦੀਆਂ ਮੁਰਾਦਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਜਣਾਂ ਨੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਲੰਗਰ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਕਰਵਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ।

17 ਮਈ 1978

1. ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬੜੇਚ Calgary Canada.
2. ਸਰਦਾਰ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਤੇ ਡਾਕਖਾਨਾ ਕਿਸ਼ਨ ਪੁਰ ਜ਼ਿਲਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ।

16 ਜੂਨ 1978

ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਗਮ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਦਿਹਾੜੇ ਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਰੱਖ ਕੇ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਸੰਤਾਨਕ ਜੋਤ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸਲਾਨਾ ਜੋਤ ਮੇਲਾ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਗਮ ਬੜੀ ਧੂਮਧਾਮ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। 13 ਜੂਨ ਨੂੰ ਜੋਧਾਂ ਵਿਖੇ ਤੇ 14 ਜੂਨ ਨੂੰ ਮਨਸੂਰਾਂ ਵਿਖੇ ਬੜੀ ਸੱਜ ਧੱਜ ਨਾਲ ਜਲੂਸ ਕਢੇ ਗਏ। ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਬੜਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਸੀ। ਇਸ ਹੀ ਦਿਹਾੜੇ ਜੋ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾ ਮਰਦਾਨਾ ਵਾਰਡ 19-3-78 ਨੂੰ ਸਰਦਾਰ ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਜ ਦੇ ਦਿਹਾੜੇ ਜਨਾਨਾ ਵਾਰਡ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਸ: ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਸਤ ਕਮਲਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਹੋਏ। ਇਸ ਹਸਪਤਾਲ ਵਾਸਤੇ 30000/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਫਰਨੀਚਰ ਆਇਆ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਸੈਂਕੜੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿਖ ਤੇ ਹੋਰ ਜਨਤਾ ਦੁਖੀ ਮਰੀਜ਼ ਦੁਆਈ ਲੈ ਕੇ ਦਾਨੀ ਮਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਸਾਂ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਜਣਾਂ ਵਲੋਂ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਰਖਵਾਏ ਗਏ।

1. ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਜੀ ਵਲੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ੁਕਰਾਨੇ ਵਿਚ ਜੋ ਆਪ ਨੇ ਦਾਸ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਬੇਨਤੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਜ਼ਹਿਰੇ ਦੀ ਦਾਤ ਬਖਸ਼ਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ।

2. ਸਰਦਾਰ ਮਨਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ Mrs, Miss Jagjit Kaur Orleans Canada.

3. ਹਰਚੰਦ ਹਿੰਘ ਜੀ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਕੁਟਾਲਾ ਪਿੰਡ

4. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਪੁਤਰ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਮੇਦਪੁਰ

5. ਸ. ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਇ ਵਾਲੇ

6. ਬੀਬੀ ਭਜਨ ਕੌਰ ਪਿੰਡ ਗੁਰੂ ਘਰ

7. ਪਟਰੇਲ ਪੰਪ ਮਨਸੂਰਾਂ

8. ਸ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ਪਿੰਡ ਗਿੱਲਾਂ

9. ਬੀਬੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਕੌਰ B.D.O. ਫਿਲੌਰ ਪਿੰਡ ਪੂਤਾਂ

10. ਗੁਪਤ ਮਨਸੂਰਾਂ

11. ਸਰਦਾਰ ਮਨਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ Calgary Canada

15 ਜੁਲਾਈ 1978

ਸਰਦਾਰ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗੋਬਿੰਦਪੁਰਾ ਲੁਧਿਆਣਾ

ਅਮਾਵਸ ਦਾ ਸਮਾਗਮ :

ਹਰ ਅਮਾਵਸ ਨੂੰ ਦਮਦਮਾ ਅਸਥਾਨ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਰਖਵਾ ਦੀਵਾਨ ਸਜਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਅਸਥਾਨ ਹੈ ਜਿਥੇ ਜੋ ਆਵੇ ਸੋ ਰਾਜੀ ਜਾਵੇ। ਸੱਤ ਅਮਾਵਸ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ਕੇ ਦੁਖ ਕਲੇਸ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਰਾਜੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਬਾਣੀ ਆਪ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸੁਣ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।

(ਜਨਮ ਦਿਵਸ ਬਾਬਾ ਅਮਰਜੋਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੇਦੀ)

ਆਪ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਜੀ ਦੇ ਪੋਤਰੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਅਠਾਰਵੀਂ ਸੰਤਾਨਕ ਜੋਤ ਹਨ। ਅਜ 12 ਮਈ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਦੋ ਸ਼ਾਲ ਦੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਆਪ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਵਸ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ 10 ਮਈ ਨੂੰ ਅਮ੍ਰਿਤ ਮਈ ਬਾਣੀ ਦਾ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਰਖਾ ਕੇ 12 ਮਈ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤੀ ਹੋਈ। ਬੇਅੰਤ ਸੰਗਤਾਂ ਇੱਕਠੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਤੇ ਸੰਗਤ ਨੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀਰਘ ਆਯੂ ਵਾਲੇ ਹੋਣ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੇ ਸੰਭਾਲ ਕਰਣ।

11 ਮਈ ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਪੁਜ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ 1313 ਰੁਪਏ ਸ਼. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਜੀ ਨੂੰ ਅਤੇ 1313 ਰੁਪਏ ਸਰਦਾਰ ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਨ ਫੰਡ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਦਿਹਾੜੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਦਿਤੇ ਗਏ।

ਧਰਮ ਪਰਚਾਰ ਦਾ ਪਰੋਗਰਾਮ

19 ਮਈ ਸ਼. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਭਾਰਤ ਨਗਰ ਚੈਂਕ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ।

20 ਮਈ ਸਰਦਾਰ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਾਨ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਘਰ ਵਿਖੇ।

21 ਮਈ ਤੋਂ 23 ਮਈ ਤਕ ਨਗਰ ਸੁਜੋਂ ਜ਼ਿਲਾ ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ।

24 ਮਈ ਪਿੰਡ ਕਰਨਾਣਾ ਜ਼ਿਲਾ ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ।

26 ਮਈ ਤੋਂ 28 ਮਈ ਤਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮਈ ਬਾਣੀ ਦਾ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਰਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਛਾਉਣੀ ਮਹਲਾ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਘਰ।

28 ਮਈ ਰਾਤ ਦਾ ਦੀਵਾਨ ਸਰਦਾਰ ਦੀਵਾਨ ਸਿੰਘ ਛਾਉਣੀ ਮਹਲਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ।

29 ਮਈ ਸਰਦਾਰ ਹਰਬੇਲ ਸਿੰਘ ਦਮੋਰੀਆਂ ਪੁਲ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ।

30 ਮਈ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ ਛਾਉਣੀ ਮਹਲਾ ਵਿਖੇ।

31 ਸ੍ਰੀ ਕਿਸ਼ਨ ਲਾਲ ਰਾਮ ਜੀ ਦਾਸ ਛਾਉਣੀ ਮਹਲਾ ਵਿਖੇ।

1 ਜੂਨ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਛਾਉਣੀ ਮਹਲਾ ਵਿਖੇ।

2 ਜੂਨ ਬਾਵਾ ਮਾਨਕ ਦਾਸ ਛਾਉਣੀ ਮਹਲਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ।

3, 4 ਜੂਨ ਉਨੇ ਸਾਹਿਬ ਪੁਜ ਕੇ ਭਾਈ ਹਰਦਿਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮਈ ਬਾਣੀ ਦੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਕੀਤੀ। ਨਾਲ ਕਪੜੇ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ।

5 ਜੂਨ ਦੀਵਾਨ ਕੌਰ ਸਿੰਘ ਤੀਰਥ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ, ਛਾਉਣੀ ਮਹਲਾ ਵਿਖੇ।

6 ਜੂਨ ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਹਲਵਾਬੀ ਛਾਉਣੀ ਮਹਲਾ ਵਿਖੇ।

7 ਜੂਨ ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੁਤਰ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਛਾਉਣੀ ਮਹਲਾ ਵਿਖੇ।

8 ਜੂਨ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁਤਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਛਾਉਣੀ ਮਹਲਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ।

14 ਜੂਨ ਤੋਂ 16 ਜੂਨ ਤਕ ਦੱਸਵੀਂ ਉਦਘਾਟਨ ਹਸਪਤਾਲ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਗਮ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ।

2 ਜੁਲਾਈ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਗਮ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਬਾਬਾ ਦੇਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪੰਦਰਵੀਂ ਸ਼ਤਾਨਕ ਜੋਤ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੀ ਬਰਸੀ ਨੰਗਲ ਬੱਟ ਜ਼ਿਲਾ ਉਨਾ ਵਿਖੇ ਆਪ ਦੀ ਸਮਾਧੀ ਤੇ ਬੜੀ ਧੂਮ ਧਾਮ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸਰਦਾਰ ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ, ਸਰਦਾਰ ਢੇਰਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰ ਸਰਬੱਤ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਮਨਾਈ।

3 ਜੁਲਾਈ ਤੋਂ 8 ਜੁਲਾਈ ਤਕ ਪਿੰਡ ਰਾਉਆਲ ਨਿਤਾਪ੍ਰਤੀ ਦੀਵਾਨ ਸਜਦੇ ਰਹੇ ।
9 ਜੁਲਾਈ ਤੋਂ 11 ਜੁਲਾਈ ਤਕ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਕਿਦਵਾਈ ਨਗਰ
ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀਵਾਨ ਸਜੇ ।

12 ਜੁਲਾਈ ਸ: ਰਾਜ ਸਿੰਘ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੇ ਘਰ ਦੀਵਾਨ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ ।

13, 14, 15 ਜੁਲਾਈ ਦਸਵੀਂ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਸੱਜ ਪੱਜ ਨਾਲ ਮਨਾਏ ਗਏ ।

ਜੋਗ ਸਮਾਗਮ

16 ਜੁਲਾਈ ਭਾਈ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭਾਈ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਮਹੰਤ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ
ਜੀ ਦਾ ਹਰੀ ਪੁਰ (ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ) ਵਿਖੇ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ ।

17, 18, 19 ਜੁਲਾਈ ਪਿੰਡ ਅਕੂਵਾਲ ਤਹਿਸੀਲ ਜਗਰਾਉ ਵਿਖੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ
ਰਖ ਕੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਖੁਲਾ ਪਰਚਾਰ ਹੋਇਆ ।

20 ਜੁਲਾਈ ਪਿੰਡ ਰੁੜਕਾ ਵਿਖੇ ਸਰਦਾਰ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਦੀਵਾਨ ਸਜਿਆ ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਵਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਨਿਤ ਪਰਤੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ
ਉਪਰੰਤ ਗੁਰਮਤ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਪਰੇਰਿਆ । ਜੋ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਅਜ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾਜ਼ਰ ਹਨ । ਜੋ ਜਾਗਦੀ ਜੋਤ ਹਨ । ਆਪ ਦਾ ਗਿਆਨ
ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਗੁਰਮੰਤਰ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਿਆ ਕਰੋ ਤੇ ਹਰੀ ਨਾਮ ਜਪਿਆ
ਕਰੋ । ਦੰਭੀਆਂ ਤੇ ਪਾਪੀਆਂ ਤੇ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਲਜੁਗੀ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਕੋਲੋਂ ਬਚੋ ।
ਜੋ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਜੋੜੇ ਸੰਗਤ ਕਰਿਆ ਕਰੋ । ਜੋ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜ
ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜੇ ਔਰ ਮੈਂ ਮੇਰੀ ਵਿਚ ਫਸਾ ਦੇਵੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ
ਕੀਤਾ ਹੀ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਆਜ਼ੂਨੀ ਵਾਸਤੇ ਮਾਇਆ ਭੇਜੀ

101 ਰੁਪਏ ਸ੍ਰ: ਰਾਜ ਸਿੰਘ ਰੜੀ ਮਹਲਾ, ਲੁਧਿਆਣਾ ।

101 „ ਸ੍ਰ: ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਰਾਉਆਲ, ਲੁਧਿਆਣਾ ।

11 „ ਸ੍ਰ: ਚੰਦ ਸਿੰਘ ਰਾਉਆਲ, ਲੁਧਿਆਣਾ ।

21 „ ਸ੍ਰ: ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਰਾਉਆਲ ਲੁਧਿਆਣਾ ।

25 „ ਸ੍ਰ: ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਰਾਉਵਾਲ ਲੁਧਿਆਣਾ ।

50 „ ਸ੍ਰ: ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਨੰਗਲ ਬੱਟ ਜ਼ਿਲਾ ਊਨਾ ਸਾਹਿਬ

- 101 ਰੁਪਏ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਨਾਮ ਸਿੰਘ ਗਿਲ ਰੋਡ ਲੁਧਿਆਣਾ ।
 21 " ਸ੍ਰੀ ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾ ਰਾਏ ਲੁਧਿਆਣਾ ।
 25 " ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਨਸੂਰਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ।
 21 " ਪਵਨ ਕਰਿਆਨਾ ਸਟੋਰ ਲੁਧਿਆਣਾ ।
 21 " ਸ੍ਰੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟੇਲਰ ਮਾਸਟਰ ਛੋਣੀ ਮਹਲਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ।
 21 " ਸ੍ਰੀ ਭੂਸ਼ਣ ਲਾਲ ਛੋਣੀ ਮਹਲਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ।
 10 " ਸ੍ਰੀ ਚਾਨਣ ਰਾਮ ਆਹੂਜਾ ਗਾਂਧੀ ਨਗਰ ਲੁਧਿਆਣਾ ।
 11 " ਸ੍ਰੀ ਪਰਮਜੋਤ ਸਿੰਘ ਪੁਤਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਪੁਤਰ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ
 ਬਟਾਲਾ ।

ਯਾਤਰਾ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ-ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ

ਜਗਨ ਨਾਥ ਪੁਰੀ, ਰਾਮੇਸ਼ਵਰਮ ਤੇ ਹੋਰ ਤੀਰਥ

ਆਸ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਸਾਲ 15 ਨਵੰਬਰ 1978 ਨੂੰ ਬੱਸਾਂ ਰਾਹੀਂ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ
 ਹੋਵੇਗੀ, ਤੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਭਿਲਾਸ਼ੀ ਸੰਗਤਾਂ ਆਪੋ ਆਪਣੀ
 ਦਰਖਾਸਤ ਘੱਲ ਦੇਣ

ਕੁਲ ਸਫਰ 10,000 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਬੱਸ ਦਾ ਇਕ ਸੀਟ ਦਾ ਕਰਾਇਆ
 700/- ਰੁਪਏ (ਸੱਤ ਸੌ ਰੁਪਏ) ਹੋਵੇਗਾ । ਖੁਰਾਕ ਦਾ ਖਰਚਾ ਵੀ ਆਪੋ
 ਆਪਣਾ ਹੋਵੇਗਾ । ਯਤਨ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਵਲੋਂ ਸੰਗਤਾਂ
 ਦੀ ਸੇਵਾ ਹੋਵੇ ਪਰੰਤੂ ਜਿਥੇ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਉਥੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਬੰਧ
 ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ । ਕੁਲ ਸਫਰ ਤੇ 1½ ਮਹੀਨਾ ਲਗੇਗਾ ।

ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰਦੇ ਹੋਏ ਦਰਬਾਰ ਵਲੋਂ
ਸੁਪਾਏ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ, ਦਮਦਮਾ ਅਸਥਾਨ ਵਲੋਂ, ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਭੇਟ
ਸਤਿਕਾਰ ਪੂਰਵਕ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਾਦਲ, ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਜਨਾਨਾ ਵਾਰਡ ਦਾ ਉਧਘਾਟਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।
ਪਾਸ ਸ: ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਖੜੇ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਾਦਲ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ, ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਸਵੀਕਾਰ
ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਾਸ ਸ: (ਬਾਬਾ) ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੈਠੇ ਹਨ।